

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Disptatio IV. Et Vlt. De distinctionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

cōnaturalia ex ratione sua specifica: & in hoc sensu omnia entia sunt perfecta & bona in ratione entis, ut sic & nullum ens potest esse Malum: bene tamen potest aliquid ens esse Malum secundum rationem particularem, & carere consequenter bonitate secundum rationē illam particularem; unde bonitas hoc modo accepta potest esse proprietas entis ut sic, & cuiuslibet entis particularis, quatenus includit illam rationem; bonitas vero entis particularis, quatenus particularis est, non potest esse proprietas eius, quia potest ens particulate carere huiusmodi perfectione; equus enim, cui deesse pes, vel oculus, carere integratē partium integralium suarum, & homo male dispositus propter infirmitatem careret accidentibus connaturalibus sibi, & sic nec equus ille, aut homo, esset perfectus homo, aut equus, nec consequenter bonus in hoc sensu, sed potius imperfectus ac malus. Quare bonitas huiusmodi rei secundum rationē particularē est potius accidentis ipsius, quandoquidem possit adesse vel abesse, quam proprietas.

23 Tertio potest Bonitas sumi pro perfectione rei, secundum quam vna res dicitur perfectior altera, quamvis utraque sit bona, & perfecta & qualiter duobus primis modis: & hæc bonitas in principiis Scotti non est passio entis ut sic, quia non conuenit relationibus diuinis, ut tradi solet in materia de Trinitate, sed est passio entis. Quanti, quod est inferius ad ens ut sic. Sed prorsus est valde difficile describere bonitatem seu perfectionem, ut sic in hoc sensu, sic ut ratio eius non conueniat relationibus diuinis: quod tamen examinandum relinquo in predicto de Trinitate tractatu.

Quarto denique potest capi Bonitas, prout coincidit cum appetibilitate ita ut illud sit Bonum, cuius existentia est appetibilis, & illius existentia sit censenda appetibilis, quod deseruire potest ad aliquem effectum positivum conductem ad bonum vniuersi, seu complementum eius: & in hoc sensu Bonum est proprietas entis ut sic; est enim convertibile cum illo, & sequens ad naturam ac essentiam eius, ac inseparabile ab illo, etiam de potentia absoluta. Nec quidquam vltius requiritur ad cognitionem Bonitatis ut sic, quæ est passio entis, & considerationis metaphysicæ.

QVÆSTIO VLTIMA.

De distinctionibus aliquibus entis ut sic.

Variis modis potest ens ut sic diuidi adæquate potest enim diuidi in *ens finitum*, & *infinitum*, intellegendo per ens finitum & infinitum omne illud, quod est realiter aut formaliter finitum aut infinitum. Similiter diuidi potest immediatè in *ens necessarium* & *contingens*: ens à se & ab aliis ens per se, & ens in alio: ens *absolutum* & *relativum*: ens in *potentia obiectiva*, & *actu entitatis*, seu existentia, hoc est in ens, quod vel est actu existens, vel potens existere actu. Quarum diuisionum sensus & sufficientia facile constat ex explicacione terminorum. Nec refert, quo ex illis modis primo diuidi debet. Ex his autem membris *ens finitum* & *contingens* potest diuidi in decem, vel plura, vel pauciora prædicamenta, ac classes, ut patet ex dictis in Logica.

Quia vero omnia hæc membra abstrahunt à materia, propterea omnia sunt cōsiderationis metaphysicæ; quare qui Metaphysicam integrum tractare vellet, de omnibus his in particulari agere deberet, & consequenter omnia illa, quæ cognoscuntur de Deo, Angelis, accidente ut sic, & substantia secundū omnes considerationes naturales naturaliter cognoscibiles absque revelatione, poponi in ea possent. Nihilominus, quoniam quæ ad Deum & Angelos spectant, in Theologia tractari solent, & quia de substantia, ac aliis prædicamentis actum est in Logica, & de substantia corporeæ ac incorporeæ, viuente ac non viuente in tractatu de Anima: nihil præterea nobis hæc remaneat discutiendum de his membris.

DISPUTATIO IV. ET VLTIMA.

De Distinctionibus.

VAMVIS sapissimè per totum hunc Cursum de Distinctione reali, formalī, & rationis intentio facta fuerit, exacta tamen explicatio earum ad hunc locum referenda videbatur, non solum quia sine dubio hæc consideratio spectat ad Metaphysicam, & ab aliis etiam pluribus Authoribus hoc ipso loco tradi solet; sed quia cū res in se sit difficilis, expectandum erat ut Tyronum ingenia, præcedentium disputationum cognitione redderentur matura: & deinde, si, quod primum decreueram, in Logica hæc disputatione proponeretur, ex crescere primus Tomus ad improportionatam reliquis duobus magnitudinem.

QVÆSTIO I.

Quid sit distinctione realis.

Notandum primo distinctionem vel esse relationem, quæ intercedit inter aliqua, quæ non sunt idem ut talia; vel esse negationem identitatis earum. Quemamodum autem ens ut sic dividitur in ens reale & rationis, & hoc adæquatissimè, quia sub ente reali ut sic comprehenduntur omnia entia sive positiva, sive negativa, quæ non sunt entia rationis: ita etiam distinctione, ut sic adæquate diuidi in distinctionem realē, & rationis. Rursus distinctione realis in hac generalitate diuiditur in distinctionem realem positivam & non positivam: distinctione realis positivæ est, quæ intercedit inter res, seu formalites, seu modos positivos; distinctione realis non positivæ, est quæ intercedit, vel inter negationes & priuationes, ut est distinctione quæ est inter negationem albedinis, negationem nigredinis, & quæ est inter priuationem visus & priuationem auditus, vel inter rem positivam & priuationem aut negationem, ut est distinctione quæ est inter hominem & negationem albedinis aut priuationem visus.

Denique distinctione realis positiva diuiditur in distinctionem realem propriissimam, & distinctionem formalem: & quidem distinctione realis propriissima vocatur communiter distinctione realis simpliciter, & sine vlo addito; est enim perfectissima distinctione, & sepe accidit ut perfectissimum ex membris diuidentibus non habeat nomen aliquod speciale præter nomen diuisi. De hac ergo distinctione reali in præsenti quæstione agimus.

CONCLUSIO.

2. **D**istinctione realis propriissimam est illa, quæ reperitur inter ea quæ sunt separabilia, seu quorum unum potest esse sine altero: vel inter ea, quorum unum est principium seu causa alterius: vel denique inter ea quæ subiectantur immediate in rebus separabilibus, & non quatenus faciunt unum per se, cum tamen ipsam sint inseparabilia. Hæc conclusio videtur esse communis.

Probatur, quia secundum omnes distinctione realis propriissima est illa, quæ reperitur inter res positivas, quarum vna non est altera, seu quod est idem, quarum vna habet negationem identitatis realis cum altera: sed taliter se habent res prædictæ: ergo distinctione, quæ est inter illa, est realis propriissima.

Probatur minor quod primam partem conclusionis, quia certum est quod quæcumque res quæ potest existere sine alia res, non sit eadem cum alia res, alias contra primum principium idem esset, & non esset simul.

Probatur minor quod secundam partem conclusionis, quia de fide est, esse distinctione realis inter Personas diuinas, & vnam ex illis non esse alteram, quamvis non sint separabiles, ex eo quod vna vere & realiter producatur ab alia: ergo vbi cūq; erunt res aliquæ, quarum vna

principi

principiatum verè & realiter ab alia, ibi erit distinctionis realis propriissima, & una non erit altera.

Probatur denique eadem minor quod tertiam partem conclusionis, quia ex eo colligitur communiter quod similitudo unius parietis non sit eadem realiter cum similitudine alterius parietis, quia subiectum in immediate in parietibus separabilibus realiter, & non quatenus faciunt aliquod unum: ergo quandocumque aliquid subiectum in re separabilis ab alia re, & non quatenus facit aliquod unum cum illa, non erit idem realiter cum illo quod subiectum in illa altera re, modo tamen secundum se sint inseparabilia.

Addidi autem illam particulam, & non quatenus faciunt unum, quia in sententia Thomistarum aliquorum, quantitas subiectum in materia & forma immediate, quæ tamen sunt separabiles: & quamvis non existimem hoc esse verum, tamen volui hic abstrahere ab illa controværia.

Addidi etiā immediate subiectum, quia aliquid potest subiectari in rebus separabilibus, ita ut immediate subiectetur in una, & mediate in alia, ut patet in albedine, quæ immediate, subiectum in quantitate, & mediate in substantia, secundum communionem opinionem.

Obijcies contra primam partem conclusionis: est eadē natura humana in Petro & Paulo, & non distinguuntur realiter à singularitate illius ex ipsis, & tamen potest eadē formaliter natura reperiari à parte rei in Petro, sine hoc quod singularitas Pauli sit à parte rei: ergo aliqua possunt esse separabilia, quæ tamen distinguuntur realiter.

Hec obiectio non habet difficultatem in sententia quæ negat esse eandem positivam naturam in pluribus individuis; negaretur enim facile major: sed est difficillima meo iudicio, quæ potest fieri contra illam sententiam quæ admittit naturam unam positivam in pluribus à parte rei, de qua egi in Logica.

Modo respondeo ex suppositione quod teneremus illam sententiam, distinguendo consequens: aliqua possunt esse separabilia, quorum virtus, sit quid singulare, nego; quorum unum sit viuere, concedo consequens. Itaque in conclusione intelligendum est, quod illa singularia quæ sunt separabilia, sunt distincta realiter, seu quod distinctio, quæ est inter ipsa, sit realis propriissima.

4. Obijcies contra secundam partem: essentia rei est principium propriæ passionis: sed secundum nos non distinguuntur proprietates realiter ab essentia, à qua dimanantur: ergo illa distinctio quæ est inter principium, & principiū, non necessario debet esse realis.

Respondeo distinguendo maiorem: est principium per actionem veram & realem, nego maiorem; est principium, quatenus ab ea dimanat non realiter, sed quasi metaphysicæ, concedo maiorem; & cœcessa minori, distinguo similiiter consequens, quæ est inter principium physicum & reale, quod per actionem veram & realem principiat, nego; quæ est inter principium metaphysicum, quod non producit vere & realiter, concedo consequentiam.

5. Obijcies contra tertiam partem: anima quæ informat immediate digitum, non distinguuntur realiter ab anima quæ informat immediate caput: sed digitus & caput, sūt subiecta realiter distincta: ergo aliquid subiectum in uno subiecto non necessario distinguuntur realiter ab eo quod subiectatur in altero subiecto distincto realiter.

Respondeo distinguendo consequens: si illa duo subiecta constituant unum per se sive integrum sive physicum, concedo consequentiam: si non constituant, nego consequentiam. Eadem autem anima licet posset informare diversa subiecta realiter continua inter se in ipsis, & constitutio aliquod unum integrum, tamen non potest simul informare subiecta distincta realiter non continua, nec constitutio unum per se integrum; unde distinctio quæ est inter animam informantem unum subiectum, & animam informantem aliud subiectum discontinuum ab illo, & non faciens cum illo unum per se, est necessario distinctio realis.

6. Obijcies secundo contra eandem partem: essentia divina singularis, quæ est in Patre æterno, non distinguuntur

realiter ab essentia divina singulari, quæ est in Filio, & Aliquid Spiritu sancto, qui distinguuntur à Patre realiter, & non illimitatum potest esse in subiectis, etiam si non faciant unum per se.

Respondeo modo breuiter (relinquendo exactiorem huius rei resolutionē tractatiū de Trinitate) cōcedendo antecedens & distinguendo consequens: si illud sit infinitum & illimitatum, concedo consequentiam; si illud sit finitum & limitatum, nego consequentiam.

7. Obijcies tertio contra eandem partem: eadem numero albedo posset esse per diuinam virtutem in diversis subiectis, verbi gratia in Petro & Paulo, & quidem immediate, ergo subiectum immediate in uno subiecto non necessario distinguuntur à subiecto in altero.

Respondeo, quidquid sit de antecedente (de quo alias) distinguendo consequens; naturaliter nego; supernaturaliter concedo.

Respondeo secundo distinguendo consequens: quando potest subiectari in uno, quin subiectetur in altero transfeatur, nec hoc est contra conclusionem, quando non potest, negatur: & iuxta hoc etiam posset responderi ad primam obiectiōnem contra hanc partem.

8. Obijcies ultimū contra totam conclusionē: uno materia & forma non potest separari à toto composite, quod resultat ex illis, neque etiam est principiū ipsius, neque est in subiecto distincto ab ipso toto composite, & tamen est distincta realiter ab ipso: secundū nos, qui ponimus totū distinguiri à partibus simul sumpvis & vnitis: ergo non illa sola est distinctio realis quæ assignavimus.

Respondeo negando maiorem pro secunda parte; nam illa unio, ut diximus in Physica, est causalitas materie & formæ respectu totius, & consequenter est principiū ut quo ipsius in actu secundo, id est, illud quod est ratio formalis in actu secundo, producendi ipsum totum,

Deinde respondeo, negando maiorem pro tertia parte, quia illa unio habet pro subiecto partes, totum autem compositeum non habet pro subiecto partes, ut patet.

9. Obijcies ultimū Spiritus sanctus, quamvis non procederet à Filio, secundum Scotum, & omnes suos discipulos distinguuntur realiter ab ipso: sed in tali casu non est separabilis ab ipso; nec principiū aut principiatum eius, ne etiam subiectum aut inclusum in diverso subiecto, ut patet: ergo non descripsimus distinctionem realem adæquate, hoc est, sic, ut comprehendenderet omnem distinctionem realem.

Respondeo negando consequentiam, quia licet in tali casu non est principiū nec principiatum, tamen ex natura sua irrinfera posset esse principiatum in alio casu, nimirum illo qui de facto est; & hoc sufficit, ut dicatur ab ipso distinguiri realiter: neque enim quando diximus principiū arguere distinctionem realem, intelleximus id tantum de principiacione actuali, sed etiam de possibili.

Deinde, posset dici & bene, quod descripsimus in conclusione omnem distinctionem realem possibilem, non vero distinctionem omnem quæ datur in casu impossibili, qualis est casus iam propositus.

10. Quæres, utrum distinctio, quæ est inter rem, & modum rei, verbi gratia inter subiectum & relationem; substantiam singularem & personalitatem, seu suppositionitatem eius, sit distinctio realis propria.

Ratio dubitandi est, quia non est indicium, seu signum aliquod distinctionis realis inter ipsa, nisi separabilitas; sed quamvis res possit esse sine modo, hoc est subiectum sine relatione, & natura singularis sine subsistencia; tamen modus secundum communem omnium opinionem non potest esse sine re, cuius est modus; nam relatio non potest esse sine subiecto; nec subsistencia sine personalitate sine natura singulari: ergo non est distinctionis realis propria inter illa.

Probatur cōsequens, quia separabilitas mutua, qualis est inter Petrum & Paulum, videtur arguere maiorem distinctionem quam separabilitas non mutua, qualis est inter

inter rem & modum: sed separabilitas mutua non arguit nisi distinctionem realem propriam: ergo separabilitas non mutua nequaquam arguit talem, aut tantam distinctionem.

Confirmatur, quia distinctione realis propria debet esse inter rem, & rem: sed distinctione quae est inter rem & modum, non est distinctione rei à re, sed rei à modo: ergo non est realis.

Propter hanc Suarez, *disp. 7. met. sect. 1. n. 16.* contendit huiusmodi distinctionem, non esse realem, sed esse distinctionem ex natura rei.

Verum Suarez laborat in quæstione de nomine, & certe tam conueniens est ut vocetur realis illa distinctione quam ut vocetur ex natura rei, præsertim cum distinctione realis, quæ est secundum ipsum inter res solum, sit etiam ex natura rei inter illas res, quemadmodum & distinctione etiam formalis.

Deinde distinctione realis propria est illa, quæ est inter extrema positiva, quæque opponitur distinctioni formalis & distinctioni rationis, sed sine dubio distinctione rei à modo est huiusmodi: ergo est distinctione realis positiva propria, quamvis non sit inter extrema mutuo separabilia.

Vnde ad rationem dubitandi Respondeo negando consequentiæ cum maiore sua probationis: nam quod modulus non possit existere sine modicato, non prouenit ex defectu distinctionis, sed ex natura particulari sua, quæ quandoquidem sit essentialiter determinativa modicati, non potest sine ipso existere.

Confirmatur hæc responso & infirmitas obiectionis, quia si mutua separabilitas argueret maiorem distinctionem quam separabilitas non mutua, etiam separabilitas mutua naturalis, qualis est inter Petru & Paulu, verbi gratia, argueret majorē distinctionem quam separabilitas non mutua naturalis qualis est inter Petru & albedinem, vel inter intellectum & intellectu, & consequenter non daretur distinctione realis propria inter Petru, & albedinem, sicut datur inter ipsum & Paulu, quod est contra Suarez, & omnes: ergo mutua separabilitas non arguit maiorem distinctionem quæ non mutua, aut certe si arguit non sequitur, quin illa etiā distinctione, quam arguit separabilitas non mutua, sit etiā propria & realis.

Ad confirmationem respondet negando maiorem: non enim propterea dicitur realis propria, quod si inter res, sed quod sit positiva & opposita distinctione formalis & distinctioni rationis: Si quis tamen velit distingue inter distinctionem realis, quæ est inter res mutuo separabiles, & illa quæ est inter res non separabiles mutuo, poterit vocare primā distinctionem realem realis, & secundam distinctionem realem modalem.

11. Ex his colligitur primo, signa seu indicia colligendi distinctionem realem inter aliqua faltem in omni casu possibili, esse tria, quorum primum est separabilitas extremonum, secundum est productio vera & realis, tertium denique subiectio immediata in rebus distinctionis realiter, modo supra explicato.

Colligitur secundo, cum distinctione realis vel sit negatio identitatis realis, vel certe relatio realis, ad quam sequitur necessatio talis negatio, omnia illa positiva esse identificata realiter, inter quæ non intercedit distinctione realis; seu quod idem est, omnia illa esse eadem realiter, quæ non distinguuntur realiter; vnde essentia diuina, & paternitas, iustitia, misericordia, ex parteque attributa diuina non distinguuntur realiter; non enim est vnum indicium distinctionis realis inter ipsa, & hoc omnes Catholici fatentur. Similiter quia in creatis anima & rationalitas hominis non distinguuntur realiter, quia non est indicium vnum talis distinctionis inter illa, sequitur quod debeant esse identificata realiter, & consequenter quod sint vna omnino res.

ADDITIONE.

Mastrius disputatione sexta num. 175. adducit doctrinam meam in hac quæstione num. 10. qua ut ostendem distinctionem rei à modo separabili esse realem, negauit contra Suarium distinctionem realem esse illam

solam, quæ est inter rem & rem; sed potius esse illa quæ opponitur distinctioni rationis ac formalis, ac interuenit inter extrema positiva, quæ distinctione cum interuenit inter rem & modum separabilem, conclusi illam distinctionem esse realem, quamvis non intercedat inter rem & rem, ut res opponitur modo.

Quamvis autem hæc doctrina videatur evidens & non possit habere ullam difficultatem aliam, quam de nomine, tamen Mastrius, ut nimis subtilis videri vult, contra eam dicit in ea nihil exprimi distinctionis realis ut à formalis distinguitur, nā per hoc quod sit à parte rei, & opponatur distinctioni rationis, nō secernit à distinctione formalis, quæ etiam est talis; nec etiam per hoc quod sit inter extrema positiva, quia hoc etiam conuenit distinctioni formalis; per quid ergo opponitur distinctioni formalis? Certe, inquit, non alia ratione nisi quia extrema positiva distinctionis formalis sunt realitates & realites, at extrema distinctionis realis sunt res & res? vnde infert incōsūlē me negare distinctionem realem esse illam, quæ est inter rem & rem, ut defendet distinctionem modalem. Recentiorum esse realem; potius enim deberem negare modum non esse rem.

Sed imprimis cum ergo expresse dicam distinctionem realem esse illam, quæ interuenit inter positiva & opponitur distinctioni formalis, hoc est, est talis distinctione inter positiva, quæ non est formalis, expresse pono in mea descriptione, aliquid, per quod secernit à distinctione formalis, neque enim de formalis dici potest, quod non sit formalis, aut quod opponatur distinctioni formalis, & nullus est qui sciat quid sit distinctione formalis & rationis, qui non possit cognoscere ex mea descriptione quæna sit distinctione realis, videntio enim quod aliqua distinctione non sit formalis, nec rationis, & quod tamen sit distinctione versata inter positiva, potest concludere evidenter quod sit distinctione realis; vnde cum possit cognoscere, quod distinctione rei à modo separabili, non sit formalis, nec rationis, optimè colligit, cā esse realē, quia est inter positiva, & omnis illa sit distinctione realis, quæ verius inter positiva, & non est formalis nec rationis. Deinde quamvis omnis distinctione, quæ est inter res & res sit realis, tamen capiendo rem ut opponitur modo, quæ acceptio est frequentissima, & non potest negari, vidi excitando quæstionem inutilem de nomine, pessime diceretur distinctione realis, ut sic, esse quæ versatur inter rem & rem, quia si ita esset, distinctione rei à modo non esset realis.

Quæ non inconsulto, sed consultissime negauit distinctionem realem ut sic esse quæ versatur inter rem & rem, in sensu in quo conueniebam cum Suario, quem impugnabam, in acceptio rei & modi; & pessime negarem modum esse rem, quia hoc ipse concedebam Adversario, nec possem id negare nisi ut dixi excitando inutilem quæstionem de nomine.

Eadem *disp. n. 184.* Mastrius proponit meam responsonem ad obiectionem propositam *n. 5.* quæ opponitur vni ex signis distinctionis realis, nempe subiectiōne in diuersis subiectis, contra quod signum obicitur, quod anima rationalis subiectatur in diuersis subiectis.

Respondi non esse signum infallibile, & vniuersale distinctionis realis subiectiōne in diuersis subiectis, quomodo cumque, sed talem esse subiectiōne in diuersis subiectis non continuatis, nec facientibus aliquam vnam.

Quam doctrinam existimo adhuc veram loquendo de potentia ordinaria, & secludendo miracula; vnde de facto quoties videmus aliqua subiectiōne in diuersis subiectis discretis, & non facientibus vnum per se, possumus secure dicere, quod distinguuntur realiter; neque enim naturaliter fieri potest ut quod est in uno subiecto non continuato cum altero, possit ponit in illo altero.

Contra hoc tamē opponit Mastrius solita subtilitate, quod continuatio subiectorum non possit afferre maiorem unitatem subiectatis, quæ subiectis ipsis, his autem non affert unitatē identitatis, sed continuationis ac integratitatis: ergo tantā tantum adferre potest subiectatis.

Accedit

Accedit, inquit, quod Deus sit in omnibus mundi partibus quantumvis dissipatis, & quod Angelus possit esse præfens pluribus partibus dissipatis & discontinuis intra sphæram loci sui adæquati; ergo aliunde quam ex continuatione oriti potest ut anima informare possit plures partes corporis.

Respondeo breuiter, manifestum esse quod naturaliter nequeat una forma inhærente subiectis discontinuis, & consequenter quod possit continuatio partium esse conditio requisita & sufficiens ut aliqua forma eadem possit esse in diuersis subiectis, que non possit esse in illis sine continuatione; & in hoc sensu continuatio adfert maiorem identitatem formæ subiectatæ in rebus continuatis quam ipsiusmet rebus continuatis, quia cum continuatione fieri potest ut eadem forma possit naturaliter esse in rebus continuatis; sed fieri nequit ut ipsæ partes continuatae sint identificatae realiter, quia si essent, non continuarentur, idem enim sibi non continuatur.

Ad illud deo, dico potius facere mihi, quia Deus ipse non est præfens partibus dissipatis non continuatis, vel immediate, nec est præfens partibus dissipatis, quin sit præfens partibus intermediis.

Quāuis autem esset, nihil faceret ad rem, quia illud signū distinctionis realis respicit formas & res creatas.

Quod ad Angelos vero attinet, nego illos posse naturaliter esse præsentes partibus loci adæquati, discretae, & dissipatis, quin sint etiam præsentes intermediis, quod & Theologi communiter negant.

Sed videamus quomodo illemet Mastrius respondet ad illam difficultatem, dicit animam seruare identitatem suam in diuersis partibus, quia ob sui illimitationem non est adæquata in vlla ex illis; ob qualem etiam illimitationem ait Angelum esse in pluribus partibus loci adæquati; vnde ut regula allata, seu signum distinctionis realis habeat veritatem, intelligi debet sic, ut ea intelligentur realiter distincta, quæ sunt in pluribus rebus realiter distinctis totaliter, & adæquate, quo pacto anima non est in pluribus partibus corporis.

Ad quod addit hoc signum distinctionis realis, licet sit verum cum allata à se declaratio, tamen videri superfluum quia coincidit cum alio signo distinctionis realis, nimis cum signo separationis actualis secundum vniōnem.

At pace Mastrij, hæc declaratio non explicat, sed implicat vim huius signi, quod si intelligendum esset hoc modo, omnino inutile esset, non ex eo tantum quod coincideret cum alio signo, si coincidat, ut ipse afferit; sed numquam posset deseruire ut aliquis deueniret ad cognitionem quod aliqua realiter distinguerentur: nam si solum intelligi debet sic, ut quæ sunt adæquatae in diuersis subiectis, distinguantur, ut quis ex subiectatione aliorum colligat distinctionem, debet cognoscere, an adæquatae sint in illis diuersis subiectis, an non; & si id sciat, iam sciet eo ipso quod sint distincta realiter, vnde ex subiectatione non deducetur ad huius cognitionem, sed ex alio principio. Imo si examinetur bene, sensus huius regulæ & signi iuxta Mastrij explanationem esset, quod quæ ita se habent in diuersis subiectis, ut vnum limitetur ad vnum subiectum sic, ut non possit esse in alio, quia scilicet illud vnum subiectum adæquatum ipsi, debet esse distinctum ab altero, quod meo iudicio ridicule satis adduceretur pro signo ad inquirendum distinctionem realem.

At si intelligatur signum hoc meo modo, qui facilius est, erit optimum signum, sensus enim erit, quod quæ subiectantur in diuersis subiectis discontinuis, sint distincta realiter, si res relinquatur in ordine suo naturali, & nisi Deus faciat miraculum. Posset etiam addi quod illa dicenda sint & habenda pro distinctis realiter, quæ subiectantur in diuersis subiectis sive continuatis, sive discretis, quod alio non constat quod habeant identitatem; & hinc dicendum quod partes albedinis inexistentis subiecto extenso sunt distinctæ realiter, &

quod non sit eadem pars, quæ est in diuersis partibus; idem etiam dicendum de partibus aliarum animarum præter rationalem, quia non constat ex aliis principiis quod sint identificatae, aut quod sint indivisibiles.

Restat examinandum an verum sit quod dicit Mastrius, hoc signum subiectationis in diuersis subiectis coincidere cum alio signo de separabilitate quoad vniōnem; ut hoc autem discutiatur, videndum quid ille intelligat per talem separabilitatem.

Dicit ergo inferius num. 106. separabilitatem quoad vniōnem esse quam illa habent, quæ possunt existere in rerum natura absque vniōne, & hanc sufficere ad distinctionem realem colligendam, etiam si inter talia non sit separabilitas quoad existentiam, seu etiam si non possunt existere sine se inuicem, vnde quamvis Pater & Filius, ac duo similia nequeant, ut sic, formaliter existere absque se inuicem, quia tamen non sunt vnta ac intimè coniuncta, censentur realiter distincta.

At ego fateor me non intelligere hoc signum hoc modo explicatum sic, ut possit esse ad propositum seu vtile ad inuestigandum distinctionem realem aliquorum de qua dubitaretur, in ordine autem ad hoc propontur signa distinctionis realis ab Authoribus:

Ratio autem est: Quia si hoc signum sic declaratum posset esse vtile ad colligendam distinctionem realem aliquorum, quæ non possunt colligi aliunde ex separabilitate quoad existentiam, vel ex productione reali, maximè ad colligendam distinctionem correlationum quæ non possunt separari quoad existentiam, nec producunt se mutuo; sed ad hoc non est vtile: ergo ad nihil.

Probo minorem, Quia non possum cognoscere quod Paternitas & Filiatio, v.g. aut similitudines duorum alborum sint aliqua distincta non vnta realiter nisi vel ex eo quod subiectentur in diuersis subiectis non vniatis, vel ex alio aliquo capite, nam possem existimare quod esset vnta forma quæ esset in duobus illis subiectis. Ergo prius debeo habere vnde colligam quod sint distincta realiter, quam ex hoc signo possim illud colligere, & consequenter hoc signum, ad minus ut explicat ipsum Mastrij, ad nihil prorsus deseruit.

Ex quo infero quandoquidem possit naturaliter loquendo colligi distinctio aliquorum ex subiectatione in diuersis subiectis non continuatis, illam regulam de subiectatione vtiliorem esse, quam hanc de separabilitate quoad vniōnem quæ nullo modo potest sufficere, & consequenter illam alteram neque esse superfluum, neque coincidere cum hac, ut inaduertenter asserit Mastrius.

Vterius num. 188. §. Respondeo. Adfert duas meas responsiones ad obiectiōnem propositam num. 9. & ait vtramque esse falsam.

Primam quidem, Quia in eo casu supponitur non esse communicata Filio virtus spiratiua, scilicet voluntas fecunda, ergo in eo casu nec produceret, nec posset producerē.

Quod si dicatur posse tamen ipsum producere in alio casu, qui scilicet de facto est, hoc non inuicet, quia licet posset sufficere ad distinctionem realem in casu qui de facto est, non ramen in illo casu, quia talem potentiam producendi Spiritum sanctum tunc Filius non haberet. Tum quia quando Aduersarij dicunt quod in diuinis non est distinctio realis nisi vbi obuiat relationis oppositio, facile potuisset Doctor respondere, adhuc eo casu obuiare talem oppositionem quia vnu posset alium producere in alio casu; Sed non recurrit ad hoc sed dicit eos distinguiri per relationes disparatas incompatibilis; tum quia ex hoc quod Filius posset producere Spiritum sanctum in alio casu, deducunt Thomista quod in illo alio casu tantum distinguuntur realiter.

Ad hæc breuiter Respondeo, negando primam meā responsiōnem esse falsam, & ad impugnationem Mastrij, nego supponi in casu quod Spiritus S. non procederet à Filio, ipsi non esse communicatam virtutem spiratiua, seu voluntatem secundam quod omnia possit.

K k k tia,

tua, quam inuoluit illa virtus & voluntas.

Certum est enim ex omnibus Theologicis principiis, ut supponitur tum cōmunicatam cōfīcē Filio essentiam diuinā, ita etiam supponi cōmunicata ipsi omnia attributa ipsius & consequenter intellectū ac voluntatem quoad omnem perfectionem absolutam quā dicit; & licet non esset tum dicenda fœcunda, hoc tamen non oriri ex defectū vlliū perfectionis, sed ex eo quod supponatur Spiritus sanctus in eo casu productus à Patre adæquate, & quod voluntas vt fœcunda connotat non esse sic productū terminum eius, hoc est Spiritum sanctum; vnde si non esset sic productus Spiritus sanctus, non minus certum est quod Filius haberet quo ipsum posset producere absque vlo alio principio positivo præter ea, quæ tum haberet; & quod hoc sufficit ad hoc quod distinguatur ab ipso realiter, nō solum in alio casu, sed in illo ipso, nam ad distinctionem realem, etiam actualem, aliquorum sufficit quod vnum habet omnia principia, quibus posset producere alterum, in casu quo alterum nō esset ab alio adequate productū; neque enim absque reali distinctione posset ipsum producere, casu quo non esset productū ab alio ex eudentissimo principio, quod idē nō posset producere seipsum, etiā in casu quo non esset productū ab alio.

Quare cum filius haberet voluntatem diuinam cum cognitione perfectissima cōsentiā diuinā, & voluntas diuina supposita tali cognitione sit principium, quo ipsem Pater producit Spiritum sanctum, sequitur quod filius posset producere Spiritum sanctum, casu quo non esset productus, & consequenter quod etiam in illo casu distinguetur realiter ab ipso.

Per quod patet ad primum quod opponit Mastrius.

Ad secundum dico quod quamvis Scotus posset facile recurrere, dum responderet aduersariis ad doctrinam meam & non recurret, sed ad aliam, non inde sequi quin mea esset bona.

Dico secundo quod ipsa responsio Scoti in re ipsa coincidit cum mea; nam in casu illo filius distinguetur à Spiritu S. nō per relationes formaliter oppositas, sed per disparatas incompossibilis; nam quandoquidē filiatu est talis vt Filius per eam constitutus posset Spiritum sanctum producere casu, quo nō esset producētus à Patre, sequitur manifeste quod distinguetur realiter à Spiritu S. & consequenter quod non esset disparata quomodocumque, sed ita ut esset incompossibilis in eadem persona cum spiratione passiva.

Ad tertium dico quod male assereret Thomista, quod Filius non esset in eo casu distinctus à Spiritu S. sed quod esset distinctus in alio casu, in quo posset ipsum producere, nam vt dixi, sufficit vt distinguatur realiter in illo casu, quod in illo ipso casu posset producere, nisi supponeretur aliunde adæquate productus, sicut ignis colligitur sufficenter distinguere realiter ab alio simul existente per hoc, quod posset ipsum producere, quamvis actū non produceret ipsum.

Ex quo dico denique ad vltimum quod quando Lector vel Doctor, vel quicunque assignat pro signo distinctionis realis oppositionem productū & productū, hoc nec reuera, nec vere intelligi de oppositione tantū actuali, ita scilicet vt inter ipsa intercedat productio actualis: sed etiā de possibili, ita ut sufficit quod posset vnum ex ipsis alterum producere: quæ oppositione possibilis productus & productū, non facit ipsa tantū possibiliter distincta, sed actū, si actū existant, quæcumque enim actū existunt, & ita se habent vt vnum ab altero possit producere, quamvis actū non producatur, actualissime distinguuntur vt est evidens.

Nā certe ignis A ex eo quod possit producere ab igni B & producere ignē C, quamvis nec producatur actū ab uno nec producatur alter, distinguitur realiter ab vtroque.

Videamus iā quid' opponat secūda Responsioni, quam similius fallam dici; quia distinctione quam admittit Scotor in eo casu inter Filiū & Spiritū non esset fictitia & cōmentitia sicut ipsem casus, sed vera & realis.

Respondeo concedendo totum & negando aliquid

inde sequi contra me, quamvis enim ipsem casus qui supponitur de productione Spiritus sancti à solo Patre, sit omnino cōmentitius, tamen distinctione Spiritus sancti à filio in illo casu, modo casus esset possibilis, non esset cōmentitia sed realis & vera.

Hic ex infuria Typographorū perditus est discursus alius, quē feci contra doctrinam aliquam Mastrij, quam mihi opposuit, similem in substantia doctrinæ sequenti ipsius; & quia prima pars Metaphysicæ ipsius ex qua illa doctrina desumpta erat, in tota hac ciuitate reperiri nō poterat; nec recordabar, quo loco determinato illius primæ partis illam proposuerat, nec quomodo, non erat aliud remedium, quam vt meus integer discursus deleretur, & lacuna impleretur hac ipsa annotatione.

Certum autem reddo lectorem ex discursu meo cōtra Mastrium §. sequenti, nullo proſus negotio quemlibet posse illam Mastrij doctrinam impugnare. Et sane, quod sāpe feceram, iterum hic fateor non fuisse opus vt ego vñquam in particulari responderet ipsius impugnationibus mea doctrina, aut propagationibus huius: quia nihil vñquam, quantum ego percipere poteram, scriptus aut pro se, aut contra me, quod responsionem mereatur, aut difficultatem vñlam exhibeat. Quare fere pœnit, quod meum Cusum tot contra ipsum additionibus auxerim. Sed quod dicitur: quod factum est, infēctū fieri nequit. Hanc tamen in me vel pœnā, vel solamen recipiam, vt quamvis integros tomos contra me in confirmationem huius doctrinæ componeret, nunquā sim responsurus, etiam si Deus optimus maximus cederet mihi annos Matulalæ. Cur enim tam inutiliter impendere vellem tempus, præsertim cum quamvis aut ipse contra me, aut ego contra ipsū luce meridiana clariores adduceret demonstrationes, tamen affectus, & studium propriæ defendendæ sententiae efficere posset, vt neuter alteri succubere vellet: & quod ad alios attinet, fortasse rem tanti non facerent, vt vellent vtriusque rationes bene ponderatas ad se inuicem conferre, & sic que portiores essent recte iudicare, & si id etiam facere proponerent, sāti posset vt vterius libtos reperire non valcent. Itaque ab hac contentione ego dum vixerò abstinebo. Nec proſus Mastrio inuideo vñlam laudem quam suis lucubrationibus acquisuerit, & plane optarem, vt æquali ipsiusmet desiderio laude afficeretur, modo id tamen non cederet in Tyronum detinētum, si ea in opinione ipsius doctrinam haberent, vt omnino Scotisticam in omnibus, & etiam rationibus satis muniam existimaret. Quo discursu non alio fine hic vtor, quam vt lacunam, quod ante admonui, ob Typographi incuriam, hic alioquin futuram aliquo modo replerem. Dabit Lector veniam, necessario defectui, in alia editione, si me viuente futura sit, emendando; quod eō facilius ab ipso impetrare confido, si, quod certe verum est, crediderit hāc ipsi me, iam febre laborantem, addere debuisse, rogantibus Typographis.

Eadem disputatione num. 202. §. Respondet Poncīus, adducit meam responsionem hic num. 19, ad fundatum Suarī, quam putat Mastrius reici à Suario, qui licet inseparabilitas naturalis non sufficiat ad colligendam identitatem realem propriam & rigorosam, sufficit tamen supernaturalis. Dicinde ait sibi non placere solutionem meam ad confirmationem Suarī, in qua nego distinctionem realem propriæ dictam esse quæ veratur inter rem & rē, sed quæ est inter extrema positiva & opponitur distinctioni formalis ac rationis: hoc enim, inquit Mastrius, nihil est dictu: nā distinctione realis opponitur distinctioni formalis non quia est inter extrema positiva: sed quia positiva inter quæ est, sunt res, quælibet non sunt extrema distinctionis formalis, sed realitates aut formalitates: vnde infert quod melius responderet ad confirmationē negando modū non esse rem. Sed vt ab hoc incipiā, fateor me debere id negare, si male respōdere velle: malū tamen bona adhibere respondi & concedere quod recte negare non poterat in sensu, in quo agebat Suarez de re, in quo sensu malū & debui agere cum ipso, nisi vellem contendere de nomine.

mine. Ad id autem quod opponit Mastrus meæ responſiōni dico distinctionem realem opponi formalī, non quia est inter res prout res opponitur modo, nec quia est inter positiva quæcumque, sed quia est inter positiva talia, si quorum vnum potest esse sine altero, aut producere alterum, aut subiectari in subiecto in quo alterum nequeat subiectari.

Nec proſus ſcio quid faciat doctrina illa de separabilitate naturali, quam concedo, ad rem, aut contra meam responſionem ad doctrinam Suarij.

Q V A E S T I O I I.

An & quid sit distinctionis formalis.

Pro maiori huius quæſtionis valde controuerſa explicatione, *Notandum primò*, distinctionem formalē multipliciter capi, *primò* pro ea distinctione, quæ est inter aliquæ ratione diuersarum seu distinctionum formalium, ſive illæ formæ ſint realiter distinctiones, ſive non: & in hoc ſenuſ paries albus dicitur formaliter distinguūt à pariete nigro.

Secundo pro diuerſitate, quæ est inter res, quæ habent diſſimiles eſſentias: & in hoc ſenuſ Petrus & Paulus, quia non habent diuerſas ſeu diſſimiles eſſentias, non dicuntur formaliter, id est essentialiter, diſtingui. Petrus autem & Bucephalus diſtinguuntur formaliter in hoc ſenuſ, quia habent diſſimiles eſſentias: & de diſtinctione formalis in his duabus acceptionibus non eſt illa controuerſia, neque enim dubium eſt potest quin dentur, & iam declaratum eſt ſufficienter quid ſint.

Itaque tertio modo accipitur diſtinctionis formalis pro diſtinctione aliqua, quæ eſt à parte rei aequaliter ante omnīm operationem intellectus, & tamen non eſt diſtinctionis realis propria, nec realiſſima, nec modalis.

Notandum secundo, positiva, quæ ſunt à parte rei independenter ab operatione intellectus, & cuiusvis potentiæ ſenſitivæ, eſt in triplici diſferentia; nam quædam ſunt, quæ per ſe ſine vñis aliis rebus, quas non in cludunt poſſunt exiſtere, vt Petrus, Paulus: quædam alia, quæ licet ſecundum communiorem opinionem per ſe eſt ſine aliis non poſſunt, tamen de nouo aduenire poſſunt alicui rei per ſe poſtenti exiſtere, vt relationes omnes realiter diſtinctiones à ſuis fundamētis.

Et denique quædam alia, quæ neque per ſe exiſtere poſſunt, neque de nouo alicui aduenire, quia ſunt talis naturæ, vt nec illa res, in qua ſemel exiſtunt, vñquam eſt poſſit ſine iſpīs, nec eſt contra, vt omnes gradus Metaphysici, v. g. animalitas, humanitas, singularitas, ratio, ſubſtantia, & etiam relationes omnes identificatae realiter ſuſ fundamentis.

Cur quæ formaliter tantuſ diſtinguuntur vocātū ſe formaliter, ſunt ſe formaliter ſunt, & dicuntur entia & res dicitur omne illud positivum, quod non eſt ens rationis; tamen vt diſtinguuntur duo priora genera positivorum à tertio, illi, qui admittunt positiva tertij generis, vocant illa formalites, non vero res aut entia; positiva vñd primi & ſecondi generis vocant res & non formalites.

Et ratio quare vocant positiva tertij generis formalites, eſt, quia quemadmodum forma denominat formaliter ſubiectum ſuum, v. g. albedo parietem; ita etiam formalitas denominat formaliter rem, in qua eſt, v. g. animalitas denominat Petrum animal. Non volunt autem vocare illa formas, vt diſtinguunt illa à proprie diſtis formis, quæ ſcilicet realiter diſtinguuntur à ſuis ſubiectis.

Quid eſt formalitas. *Itaque formalitas* in hoc ſenuſ eſt aliquid positivum, quod ſecondum ſe non poſt exiſtere per vñlam potentiam; in cludit tam in re potente exiſtere ſecondum ſe.

Quid diſtinctionis formalis propria. *Hinc patet primò* quid sit diſtinctionis formalis, prout de ea agimus in hac quæſtione; eſt enim diſtinctionis, quæ eſt inter huiusmodi formalites, tam inter ſe quam à rebus, in quibus in cluduntur.

Secundo poſſibilitas eiusdem, quia non poſt eſſe affi gnari repugnantia aliqua, cur huiusmodi poſtiva tertij generis non poſſint ponit à parte rei; quod ſi ponantur, neceſſario habebunt diſtinctionem formalē; ergo poſſibilis eſt diſtinctionis formalis. *Quæ ſane ratio multo magis manifesta eſt*, ſi nulla alia ad eſter ad confirmationem diſtinctionis huius formalis mediae inter diſtinctionem realem ſtrictè ſumptam & diſtinctionem rationis, quā vñlæ in oſpoſitum adducta à *Suarez*, aut *Vasquez*, licet audacter afferat ille *disp. 5. Metaphysic. 1.* manifestum eſt non dari huiusmodi diſtinctionem; hic *prima parte disp. 116.* eam omnino eſt com mentitam: quorum & aliorum minoris nota authorum, nimis facile in censuras prorumpentium operibus ſeueriore notam multo meliori fundamento, ſi plareret, inutre non eſſet diſſicile.

15. Notandum tertium, Hanc diſtinctionem formalē vocari poſſe diſtinctionem virtualē, non quod extrema eius aetū non diſtinguantur, ſed quod res habens formalites ſic diſtinctiones poſſit effectus realiter poſt diſtinctiones mediantibus illis formalitatibus producere tam bene, quam ſi iſta formalites eſſent realiſſime diſtinctiones.

Poſt eam vocari diſtinctionis rationis, non quod fiat per rationem, hoc eſt per intellectum, ſed quod ſit inter rationes obiectivas, quæ poſſunt concipi ſeorsim ab intellectu. Cauendum tamen eſt ab his nominibus, ne incidatur in equiuocationem, & controuerſia realis reducatur ad nominalē.

C O N C L V S I O.

16. Datur actu à parte rei inter aliqua diſtinctione formalis, quæ neque ſit realis propria; neque etiam rationis, hoc eſt per operationem intellectus. Hac eſt manifesta ſententia *Scori nostri* *disputatione 2. quæſtione septima*, & *diſtinctione 8. quæſtione 8.* & omnium, quos ſequitur *Egidius de Beatiudine*, libro 5. *quæſtione 5. articulo 2. numero 6. Fonſeca libro 5. Metaphysic. 6. quæſtione sexta*, contra *Thomistas* & *recentiores* communiter exiſtimentes non dari aliquam diſtinctionem niſi realē propria, aut rationis, hoc eſt per operationem intellectus, quos citat & ſequitur *Recipitus libro 3. de attributis quæſtione 4. cap. 2.* in qua quæſtione fuſiſſime agit de hacre.

Probatur primò, Quia animalitas & rationalitas in homine diſtinguuntur ante omnem operationem intellectus; ſed non diſtinguuntur realiter, vt omnes factentur: ergo diſtinctione formalis.

Probatur conſequētia, tum quia non datur alia diſtinctionis actualis, niſi vel realis, vel rationis, vel formalis: tum etiam quia nihil aliud intelligimus per diſtinctionem formalē, quam illam quæ eſt à parte rei in ter positiva, quæ non diſtinguuntur realiter.

17. Probatur ergo maior, in qua ſola poſt eſt diſtinctionis: praedicata contradictroria non poſſunt compete re eidem omnino rei nullam habent in ſe diſtinctionem, vel non in cludenti in ſe aliqua quæ ſunt aliquo modo diſtinctiones; ſed praedicata contradictroria compe tent animalitati & rationalitati independenter ab omnī operatione intellectus: ergo aliquo modo diſtinguuntur ante omnem operationem intellectus.

Probatur maior ex primo principio, quia id non poſt eſt eſſe & non eſſe: cuius ratio eſt, quia eſt, & non eſt ſunt contradictroria: ergo eidem omnino indiſtincte rei non poſſunt à parte rei competere praedicata contradictroria, alias deſtruetur prium principium.

Probatur minor, quia animalitas homini habet conuenientiam aliquam, ſive negatiuam ſive positivam parum refert, cum animalitate bruti, & rationalitas non habet conuenientiam cum illa.

Item animalitas eſt principium actuum potentiarum ſenſituarum; & poſt eſt in aliquo, in quo non poſſit eſt rationalitas, & praedicari de pluribus ſpecie differentiis: ſed nihil ex his poſt eſt praedicari de rationalitate, vt patet, ſed contradictroria omnium iſtorum poſſunt praedicari de illa: ergo, &c.

K k k 2 Probatur.

Proprie-
tas di-
stinguai-
tur a.
Qualiter
a subie-
cto.

Probatur secundò, ex suppositione, quod risibilitas id estificetur realiter homini, quod suo loco probabitur: risibilitas distinguitur ab homine ante omnem intellectus operationem: non realiter, ergo formaliter.

Probatur antecedens, Quia risibilitas non est de essentia hominis & presupponit ipsum hominem, à quo Metaphysice pullulat: ergo distinguitur aliquo modo ab ipso à parte rei.

Respondebunt ad hanc aduersarij, animalitatem & rationalitatem, hominem & risibilitatem, & omnia similia distingui virtualiter, seu fundamentaliter, non formaliter aut actu, & hoc sufficere ut praedicta contradictionia ipsis competere possint.

Vel di-
stinguio
virtualis
& fun-
damenta-
lis co-
nentia
formali,
vel non
sufficit.

Contra, Quando dicas quod distinguntur virtualiter, vel dicas quod animalitas non sit formaliter rationalitas, nec è contrà: vel dicas quod animalitas sit formaliter rationalitas à parte rei.

Si primum dicas, habeo intentum: Quia quando dicas quod distinguntur formaliter, nihil aliud intendimus, quam quod à parte rei animalitas non sit rationalitas, nec è contrà: & idem est de homine & risibilitate: ergo si per distinctionem virtualem hoc ipsum intelligatur, qui eam concedit, concedit nostrum intentum, quamvis non vtratur eodem nomine.

Si secundum dicas, Manet adhuc argumentum, quandoquidem impossibile est, quod eidem omnino rei sine illa distinctione actuali, praedicta contradictionia conueniant.

Confirmatur, Quia vel ista distinctione virtualis est independenter ab intellectu, vel non est: si primum, ergo habetur aliqua distinctione à parte rei inter animalitatem & rationalitatem quocumque nomine vocetur, & nihil aliud intenditur.

Si secundum ergo nulla responsio, quandoquidem argumentum conuincit aliquam distinctionem independenter ab intellectu. Non est ultius inhaerendum in impugnatione huius responsionis, quia quotquot ea vuntur, videntur coincidere in rei veritate nobiscum, & solis verbis discrepare: nos autem non libenter contendimus de nomine, vbi de re agendum.

19. Itaque ad predicta altera respondetur iuxta sententiam Nominalium, supponendo eandem omnino rem sine illa distinctione posse respicere effectus diuersos, v.g. rem illam simplicissimam Metaphysicę, quae dicitur homo, posse respicere actum sensationis, v.g. visionis, aut auditionis, & actum rationis, v.g. intellectu-
rem & discursum; & secundum quod respicit priores actus, posse vocari uno nomine, v.g. animalis, & definiri etiam una distinctione: secundum verò quod respicit posteriores actus, posse vocari alio nomine diuerso, v.g. rationalis aut hominis, & definiti etiam diuersa definitione, quamvis in rei veritate sit eadem omnino res sine illa distinctione in se, quae explicatur & significatur vtrq; nomine & definitione, quatenus tamen respicit effectus diuersos, qui possunt ab illa prouenire.

Quo supposito, Quia nulla est ratio, cur ita non sit de facto in homine, si potest ita fieri, & nulla est etiam ratio cur non possit ita fieri.

Quo-
modo
pradica-
fa con-
tradic-
to
ne pos-
funt co-
petere
eiden-
ti simili-
cissima
rei.

Respondeo in forma ad argumentum, distinguendo maiorem: animalitas, secundum quod connotat, aut quod respicit sensationem distinguuntur à rationalitate, secundum quod respicit actus rationales, concedo; secundum se & absolute distinguuntur, nego maiorem.

Et per hoc patet ad secundam probationem; cuius antecedens est distinguendum sic: risibilitas secundum quod connotat risum, est distincta ab homine, secundum quod connotat actus rationales, hoc est intellectu-
rem, volitionem, concedo; absolute & secundum se, nego antecedens.

Ad cuius probationem respondetur distinguendo antecedens: risibilitas secundum quod connotat risum, presupponit hominem secundum quod connotat actus rationales, & non est de essentia ipsius, concedo; secundum se & absolute, nego antecedens.

20. Ut autem probabilitas huius doctrinæ magis appareat, pro eius maiori confirmatione sic argumen-
tor: Similia argumenta, quibus probatur distinctio à parte rei inter animalitatem & rationalitatem, possent fieri ad probandum quod ès, ut sic, commune Deo & hominibus (quod secundum omnes non dicit nisi vni-
cam simplicissimam formalitatem) constet pluribus formalitatibus; ergo cum hoc non concluderent de ente, videtur etiam quod non concludant illud de hominis animalitate & rationalitate; & sicut ex illis argumentis male colligeretur distinctio plurium formalitatum in ente ut sic, ita etiam male colligitur ex illis quod sit distinctio plurium formalitatum à parte rei in homine.

Consequens videtur euidens, probatur antecedens, supponendo eandem ipsam simplicissimam formalitatem entis, ut sic, esse principium unitatis, bonitatis, & veritatis suæ, & secundum quod est principium unitatis, formaliter loquendo, non esse principium veritatis; quod Scotista omnes admittere debent. Vocetur ergo, claritatis gratia, ens, quatenus principium unitatis, formaliter loquendo, A. & secundum quod est principium veritatis, vocetur B. Hoc supposito probatur antecedens: A. formaliter loquendo non est principium veritatis, & B. est principium veritatis: ergo A. distinguitur formaliter a B. & consequenter erunt duas formalitates in ente ut sic, secundum quarum unam erit principium unitatis, & secundum alteram veritatis. Hoc argumentum est omnino simile isti, quo probabitur distinctione animalitatis à rationalitate; ergo verum est prædictum antecedens.

Confirmatur, Quia sequeretur quod rationalitas hominis, seu ultima differentia ipsius, includeret plures formalitates, contra Scotum & veritatem.

Probatur sequela, Quandoquidem potest intelligi, ut est principium Metaphysicum ex quo emanat intellectus, & voluntas: & ut consideratur tanquam principium unius, non consideratur ut principium alterius, ergo contradictionia possunt de ipso praedicari.

Confirmatur secundò, Quia si ex eo quod una res res-
piciat res diuersas, colligatur quod includat plures for-
malitates positiuas distinctas à parte rei, non potest as-
signari illa formalitas tam simplex, de qua non potest
colligi quod includat plures formalitates distinctas: sed hoc est absurdum, & contra Scotistas omnes, ergo:
Maior pater, quia non potest assignari illa formalitas,
qua non respiciat diuersa, & qua non potest intelligi,
ut respiciat unum ex illis, quin intelligatur ut respicit alterum.

Minor patet, quoad primam partem, quia alias in
quilibet re darentur infinitæ formalitates positiuas,
patet etiam quoad secundam partem, quia illi admittunt plures formalitates simplicissimas.

Ex hac doctrina pater, Quam insufficienter colligitur
distinctio formalis inter aliqua ex diuersis definitio-
nibus, nam eadē omnino res simplicissima potest habe-
re diuersas definitions secundū quod respicit diuersa.

22. Confirmatur tertio, quia maior pars Scotiarum co-
ceditphantiam, imaginationem, sensum communem,
& cæteras potentias sensituas internas non esse neque
quidem formaliter disti-
ctas, & tamē habent diuersas
definitions, ut pater in libris de anima; & certè hæc
confirmationem confirmat totam hanc doctrinam, quia omni-
nis ratio, quæ probat animalitatem distinguere ab homi-
ne, vel à rationalitate, videtur etiam probare sensum
communem,phantiam, & imaginationem esse distin-
cta formaliter, ut suo loco ostendit.

Confirmatur ultimo, Quia intellectus secundum ean-
dem formalitatem est principium simplicis apprehensionis, iudicij, & discursus, itavt sit eadem omnino for-
malitas intellectus, à qua omnes istæ operations di-
uersæ proueniunt; & tamē secundū quod intelligitur esse
principiū simplicis apprehensionis, non intelligitur
esse principiū discursus, aut iudicij; neque etia quatenus
consideratur in ordine ad discursum, habet ean-
dem

dem definitionem, quam haberet ut consideratur in ordine ad iudicium, vel simplicem apprehensionem: ergo similiter quantumvis entitas hominis sit principiū sensationis & discursus, & quatenus consideratur in ordine ad sensationem, habeat diuersam definitionem à definitione, quam habet, ut consideratur in ordine ad discursum; non tamen inde sequitur quod includat plures formalitates à parte rei distinctas, secundum quarum vnam respiceret sensationem, & alteram discursum.

24. Sed contra totam hanc replicam, quæ videtur optima quæ fieri potest contra distinctionem formalēm in creatis, facit, quod supponat semper diuersas definitiones & nomina, ex quibus colligimus distinctionē formalēm inter aliqua esse definitiones, quæ darētur de re aliqua non secundum se, sed ut respiceret res aliquas diuersas; quod tamen est falsum; concedimus enim diuersas definitiones, quibus definiret & describeretur res ut respiceret res distinctas, aut ut consideraretur in ordine ad illas, non necessariō arguere distinctionem formalēm, ut bene ostenditur in replica, sed negamus diuersas definitiones aut descriptiones, quibus res definirentur, vel describerentur secundum se, non arguere distinctionem formalēm.

25. Tota autem difficultas modo consistit in ostendendo quomodo cognosci possit rem aliquam definiri, aut describi secundum se, & non ut respicit res alias distinctas; nam nisi hoc ostendatur, adhuc aduersarij poterunt dicere quod res illæ, quas nos dicimus definiri secundum se, non sic definiantur, sed ut respiciunt res distinctas.

Ad hanc autem difficultatem respondet signum sufficiens esse ad colligendum, quod vna & eadem formalitas non definitur, quatenus respicit operationes, aut res distinctas diuersis definitionibus, aut descriptionibus, si vna ex illis definitionibus possit competere aliqui, cui altera definitio competere non possit: v.g. quia definitio, quæ darur de animali, potest competere aliqui, cui definitio rationalitatis non competit, propterea bene colligi potest non esse eandem formalitatem, quæ vtraque definitione describitur, aut definitur. Sunt enim alia viae quibus id colligi possit, sed de his alias Deo volente agemus.

Addo ad hanc: Si definitio animalis non esset definitio ipsius secundum se, sed tantum ut respiceret aliquam operationem, quod tum non definiretur proprio definitione essentiali, & pariformiter non haberemus vlam definitionem essentialēm propriam alicuius rei; quod videtur esse magnū inconveniens.

Probatur secundo conclusio argumento Theologico: datur distinctionē formalē in diuinis: ergo & conclusio est simpliciter vera, & præterea datur distinctionē formalē in creatis.

Prima consequentia est euidentis; probatur secunda, quia difficultius & magis contra rationem iudicatur communiter, admittere distinctionēm formalēm in diuinis, quam in creatis: ergo si datur in diuinis, non debet negari in creatis.

Probatur antecedens primarium: essentia diuina est communicabilis, & de facto realiter communicata, ac identificata Filio actu & independenter ab omni operatione intellectus: paternitas vero diuina secundum se independenter ab omni operatione intellectus non est actu communicata Filio; similiter per paternitatem actu & formaliter independenter ab omni opere intellectus constituitur Pater in esse Patris, & distinguuntur realiter à Filio; per essentiam vero diuinam non constituitur actu & formaliter in esse Patris, nec distinguuntur realiter à Filio: ergo est aliqua distinctionē actualis à parte rei ante omnem operationēm intellectus intellectum diuinum & paternitatem.

Probatur consequentia, Quia si nulla prorsus sit distinctionē realis, aut formalē inter ipsa à parte rei ante omnem operationēm intellectus, impossibile est quin quidquid actu conueniat vni à parte rei, formaliter conueniat alteri: est enim inimaginabile, si nulla sit distinctionē actualis à parte rei inter paternitatem & essentiam,

sed ita se habeant, ut ipsamē essentia à parte rei sit formaliter loquendo paternitas & è contra paternitas, sit ipsamē essentia formaliter loquendo, quin quidquid prædicatur de essentia, prædicetur de paternitate & quidquid prædicatur formaliter de paternitate, prædicari possit formaliter de essentia: ergo cum communicari & identificari Filio prædicetur de essentia, etiam idem debet prædicari de paternitate; & sic Pater non distinguetur realiter a Filio contra Fidem.

Confirmatur hoc, Quia Pater actu distinguitur realiter à Filio a parte rei ergo debet habere actu aliiquid, quod distinguitur à Filio: sed non haberet aliiquid actu, quo distingueretur à Filio, nisi haberet aliiquid à parte rei aliquo modo actu distinctum à Filio: ergo debet habere aliiquid tale, & consequenter à parte rei dantur in diuinis aliqua actu distincta.

Confirmatur secundo, Quia impossibile est, quod eidem non includenti vlla prædicata distincta possint actu competere prædicata contradictionia saltem, nisi per ordinem ad diuersa: sed si nulla esset actu à parte rei distinctionē inter paternitatem & essentiam, eidem rei à parte rei non includenti prædicata distincta competenter prædicata contradictionia, ut communicari actu, & non comunicari actu, distingui realiter & non distingui realiter. Et hoc non per ordinem ad distincta, quia non possunt assignari vlla connotata, per ordinem ad quæ communicari, & non communicari possint competere essentia & paternitati, nisi admittatur aliqua distinctionē actualis actu in diuinis ante omne opus intellectus, ut consideranti rem hanc patet: ergo necessario admittenda est talis distinctionē.

Nec etiam valet dicere quod in creatis quidē prædicata contradictionia nequeant conuenire eidem rei distincta absq; connotacione distinctorum, secus tamen esse in diuinis; Nam si in diuinis id possit esse verum, cur idem non posset esse verum in creatis: aut quomodo poterit impugnari proterius aliquis qui idem diceret de creatis: Deinde si in diuinis contradictionia possint prædicari de eadem indistincta re, posset aliquis dicere quod Deus esset sapiens & non esset sapiens, quod esset & non esset, nec poterit qui id dixerit, conuinci argumento illo de contradictioni, quod est absurdum.

28. Communior responsio ad hanc probationem, quæ reuera videtur tam euidentis, quam vlla, quæ in tota Philosophia adduci solet ad aliiquid probandum, est, quod quidquid cōpetit vni formalitati necessariō competit alteri formalitati omnino indistincta sic, ut neque actualiter, neque virtualiter distinguantur, & quod prædicata contradictionia nequeant cōpetere eidē rei nō habenti distinctionē actualē, aut virtualē, sed quanvis eadem res nō habeat distinctionē vlla actualē, modo tamē habeat virtualē, hoc sufficit ut ipsi possint cōpetere prædicata contradictionia, & ut ipsi secundū vnam formalitatem possit competere aliiquid, quod secundum aliam formalitatem virtualiter distincta nequeat ipsi cōpetere. Ita autem contingit in proposito, ut essentia diuina sit virtualiter distincta à paternitate, & consequenter, licet actu nullo modo distinguantur, posset aliiquid competere essentia, v.g. communicari, & identificari Filio, quod non competit Paterhītati.

Contra tamen hanc responsonem, primū, quia sic posset quis dicere quod aliiquid posset existere & nō existere simul propter distinctionēm virtualē, & quod eadem anima posset esse vni & non vni corpori.

Et si dicas distinctionēm virtualē non sufficere, nisi simul cum infinitate, petis principium, & non poterit proterius conuinci, qui dixerit posse eam sufficere cum finitate, si poterit cum infinitate.

Contra secundo, Quia illa distinctionē virtualē, vel facta est ut aliiquid sit actu in Patre quod non sit identificatum Filio, vel non facit.

Si facit: ergo habetur actu aliiquid in Patre, quod actu distinguuntur ab essentia, quæ est identificata Filio.

Si non facit: ergo saltem est quod Pater sit distinctus realiter & actualiter à Filio.

Distin-
tio vir-
tuali-
s
non sal-
uat pre-
dicata
contra-
dictoria
conue-
nientia
essentia
& tēla-
tionibus

30 *Contra tertium*, est distinctio virtualis inter essentiam diuinam & attributa divina, & tamen non propterea potest communicari alicui, cui attributa non communicantur: ergo distinctio virtualis etiam cum infinitate, non sufficit, ut essentia dicatur communicari, & identificari Filio: paternitas vero non communicetur, neque identificetur ipsis, nisi actu distinguatur.

Et si dicas reuera hac non sufficere, sed vterius requiri oppositionem relatiuam inter Paternitatem & filiationem ad hoc, ut paternitas distinguatur realiter.

Aduic contra facit, Quod non sit oppositio inter paternitatem & filium, seu filiationem, magis quam inter essentiam, & filium, seu filiationem, si nulla prorsus sit distinctio formalis, aut essentialis inter paternitatem & existentiam, est enim impossibile concipere quod paternitas sit relatio magis quam essentia, si nulla prorsus sit distinctio actualis a parte rei inter utramque: si enim a parte rei formaliter & actualiter non habent ullam diuersitatem, quo modo poterit una esse relatio & altera non esse?

Contra quartum, Quia quando principium distinctionum aliquorum est virtualiter tantum distinctum ab eo, in quo conueniunt, ipsam tantum virtualiter distinguuntur, & non distinguuntur actu: ergo si paternitas & filiationis sunt tantum distincta virtualiter ab essentia diuina, ipsae personae diuinæ non distinguuntur actu, sed virtualiter tantum.

Contra quinto, Quia quando dicitur quod distinctio virtualis sufficiat ad prædicta contradictionia, absque connotatione rerum extrinsecarum, vel supponuntur esse aliqua distincta rationis formalis, quæ sic distinguuntur, vel non supponuntur. Si supponuntur, ergo admittuntur aliqua distincta actu reperiiri, inter qua reperiit distinctio virtualis, neque enim aliquid idem realiter & formaliter distinguuntur virtualiter a semet ipso. Si non supponuntur, ergo male dicitur quod datur in diuinis distinctionis virtualis.

Contra sexto, Quia impossibile est ullam distinctionem aut realem, aut virtualē, aut formalē, facere ut idem secundum idem formaliter sit & non sit tale formaliter: ergo impossibile est, ut distinctio villa virtualis sufficiat ut eidē rei, quæ est Deus pater, secundum eandem rationem formalem considerata posse cōpetere esse identificatum & non identificatum: ergo si hæc duo ipsi competit, oportet assignare alias rationes plures distinctas aliquo modo, secundum quas competunt ipsis illa prædicta, quod est nostrum intentum.

Contra denique septimum, Quandoquidem omnis inconvenientia, quæ sequitur ex distinctione actuali formalis, quæ ponimus nos, sequitur ex distinctione virtuali ad ueritatem: ergo frustra subeūt ingētes difficultates has ad fugienda distinctionē a actualē nostrā. Consequens est cūdens: probatur antecedens, quia certe non potest assignari cur magis una quæ altera repugnet simplicitati, infinitati, uinitati, aut aliis perfectionibus diuinis.

31 *Probatur tertio*, Quia de fide est Filius aeternum produci per intellectum & non per voluntatem, & propterea vocatur ipsis productio, generatio: Spiritum sanctum vero produci per voluntatem, & non per intellectum: ergo distinguuntur intellectus a voluntate a parte rei: sed non distinguuntur realiter, ut est de fide: ergo formaliter.

Respondent aliqui, Si intellectus & voluntas considerentur prout in Deo sunt a parte rei, negando antecedens: si vero considerentur nostro imperfecto modo concipiendi, concedendo antecedens.

Sed contra, Quia sic sequeretur quod vere Filius non generaretur magis quam Spiritus sanctus, quod videtur periculō sūmum in fide.

Respondent alij, intellectum & voluntatem distinguuntur virtualiter & hoc sufficere ut Filius procedat per intellectum & non per voluntatem. Sed hanc responsionem impugnauimus supra. Videantur aliae plures rationes apud Radam tom. 1. *controversiarum*, *contro. 4.* & *alios Scotistarum*, apud quos etiam videri possunt plures

authoritates Sanctorum, quæ nostram sententiam valde confirmant. Nobis modo sufficiant duo loca: vnuus *S. Aug. 7. de Trin. c. 5.* *Non ea Pater quo Deus nec eo Deus quo Pater*; ergo a parte rei est aliqua distinctio inter Deum & paternitatem, secundum August. Alter *Damasceni lib. de Fide c. 4.* *Si dixeris bonum, iustum, &c. Non natura Dei sed quæ circa natura sunt dixeris*; ergo bonitas & iustitia diuina, & idem est de ceteris attributis, distinguuntur ab essentia diuina secundum *Damascenum*.

Solutio obiectionum ex doctrina Scotti.

33. *Recupitus magna diligentia proponit c. 5. doctrinam Scotistarum de formalitatibus & distinctionibus*, ut ex illa validius, & efficacius impugnaret distinctionem formalem attributorum, & consequenter omnem. Placuit hic veritatis & Scottistica doctrinæ gratiam proponere, ac soluere argumenta ipsius.

Primum est, Si daretur distinctio formalis, non dare tur distinctio rationis: hoc est contra Scottum, qui admittit sapissimè distinctiones rationis: ergo.

Probat sequelā majoris satis fusæ & cōfusæ. Vis probationis consistit in hoc, quod nō potest dari distinctio rationis, nisi formando de re aliqua indistincta, a parte rei plures conceptus obiectuos; sed quotiescūque sunt plures conceptus obiectui, erit distinctio formalis ante intellectum in illa re, si derur villo modo talis distinctio: ergo non dabatur distinctio rationis.

Respondetur primo, Si non posset utraque distinctio saluari, potius negandam illam quæ esset rationis, quam formalem, quæ in ipsa re necessario reperitur, nec hoc præiudicaret Scottum, qui posset dici non tam asseruisse quam supposuisse distinctionem rationis.

Respondet secundo, negando sequelam: Quia quando intellectus formarer plures conceptus de re indistincta, qui plures conceptus a parte rei ipsi non competenter, facerent distinctionem rationis in illa re, & extrema, inter quæ fieret ista distinctio rationis, non haberent distinctionem formalem; nec ullam omnino nisi rationis: *Vnde in forma ad probationem sequelā*, *Respondeo* distinguendo maiorem: formando plures conceptus obiectuos, qui verè a parte rei reperiuntur in illa re sic distincti, nego maiorem: qui non reperiuntur, concedo maiorem, & similiter distinguo minorem: quotiescumque dantur plures conceptus obiectui, qui sunt a parte rei, concedo minorem; qui vere non sunt, nego minorem & consequentiam.

Itaque quando intellectus prædicat Petrum de seipso considerando ipsum per modum distincti & pertinentis ad semetipsum, formatum tum duos conceptus obiectuos Petri, qui conceptus obiectui non sunt vere a parte rei, & propterea facit distinctionem rationis inter Petrum & seipsum; sed quando considerat in Petro animalitatem & rationalitatem, formando de ipsis duos conceptus obiectuos distincta rationis; quia illi conceptus reperiuntur a parte rei in Petro, propterea non facit tum distinctionem rationis, sed considerat res distinctas distinctione formali.

Rursus, Quando intellectus eandem formalitatem obiectuam considerat in ordine ad diuersa, quæ respicit, ut v.g. formalitatem voluntatis, quatenus respicit voluntem & nolitionem, & cogitat ipsam, ut respicit unum ex illis, esse distinctam a semetipsa ut respicit alterum, facit tum distinctionem rationis in voluntate; sed quando considerat duas formalitates obiectuas, v.g. intellectum & voluntatem (loquor in nostra sententia, qui identificamus has potentias realiter, & inter se, & cum anima; quod an ita sit, non facit ad propositum) quia reuera a parte rei sunt distinctæ rationis, non sit distinctio villa ab intellectu, sed potius considerantur ab illo res, quæ sunt antecedenter distinctæ, secundum quod sunt distinctæ.

34. *Secondum*, Minima distinctio assignanda est inter attributa: sed distinctio formalis non est minima: ergo illa non est ibi ponenda.

Probatur minor, Quia minor est distinctio ex natura rei secundum Scottum.

Distinc
tio for
malis nō
tollit
omnem
distinc
tione
rationis

Hoc argumentum est satis fruolū, & solum de nomine distinctionis ex natura rei, qua nomina aliquādo confunduntur sic, ut idem significant, & sic minor esset negliganda cū sua probatione. Aliquando vero ab aliquibus capiatur in diuersa significacione, ita scilicet ut magis late pateret distinctio ex natura rei, quam distinctio formalis: & in hoc sensu, si distinctio ex natura rei dicatur minor quam formalis, falsa est maior, nec eam assertuit Scotus: nam licet dicat distinctionem formalē esse minimam ex iis, quae præcedunt intellectum, non capit distinctionem formalē, quatenus distinguitur à distinctione ex natura rei, sed quatenus complectitur omnem distinctionem, quæ præcedit intellectum, & non est realis rei à re, nec rei à modo separabili.

35. *Terium, Si daretur distinctio formalis, daretur etiā realis: sed hoc est falsum, ergo & illud vnde sequitur.*

Probat sequelā, quia ideo daretur formalis & non realis, quia formalis est minor quā realis: sed hoc est falsū, ut probatur variis rationibus nullo modo sufficientibus & procedentibus ex æquiuocatione ly formaliter, & quarum solutio patebit ex responsione, mox danda.

Itaque respondeo negando sequelam, & ad probatōnē dico primō, maiorem esse falsam in sensu præciso & formalis: sed ratio est, quia dantur principia colligendi formalē, & non sunt principia colligendi realē distinctionē, sed potius sunt principia colligendi, quod non detur distinctio realis.

Dico secundō minorē esse falsam, & ratio cur distinctio formalis est minor, est quia illa formalitatis, seu cōceptus obiectivū, qui solum formaliter distinguntur, non sunt tam distincti, vt vnum possit separari realiter ab altero, aut ab altero produci: sed quia realiter distinguntur sunt tam distincta, vt possint separari, aut vt vnum possit alterum producere, vel ab altero produci.

Dici etiam potest minor distinctio illa, qua est formalis, quia non sufficit ad hoc, vt quod sic distinguitur, dicatur simpliciter alia res ab illo, à quo sic distinguitur: secus autem est de distinctione reali.

36. *Dices, Distinctio formalis stat inter distincta realiter, distinguitur enim brutum ab homine formaliter, & tamen sunt distincta realiter: ergo falsum est quod quæ distinguntur formaliter non sunt separabilia, aut talia, quorum vnum non possit produci ab altero, aut alterum producere, aut quæ non possunt dici simpliciter alia à se inuicem.*

Respondeo distingendo antecedens: Distinctio formalis, de qua hic agimus, nego antecedens; distinctio formalis in alia significacione, concedo antecedens; & similiter distinguo consequens: quæ distinguntur formaliter distinctione formalis, de qua hic agitur, nego: alia distinctione, transeat, sed non facit ad rem. Itaque, vt aduerti in initio huius disputationis, distinctio formalis capitur duplificiter.

Primum pro distinctione, quam habent res diuersarum existentiā aut formarum, siue illæ distinguntur realiter, siue non: & in hoc sensu distinctio formalis potest stare cum separabilitate & alietate perfectissima; & identitas formalis opposita ipsi potest stare cum distinctione reali, vocando illa eadem formaliter, quæ non habent dissimiles formas, sicut non habent individua eiusdem speciei, & similiū accidentium; nec de hac distinctione formalis agimus hic.

Alio modo capitur distinctio formalis pro ea, quæ est inter formalitatis realiter identificatas; & hæc necessariò reperitur cum identitate reali, & excludit distinctionem realē, nec sic dicitur homo & brutum distingui formaliter, aut Petrus, & Paulus non distingui formaliter: & per hoc corruit totus discursus Recupiti in tertia sua ratione.

37. *Quartum, Si attributa distinguerentur formaliter, distinguerentur se totis obiectiū; sed hoc est falsum, quia hæc est maxima distinctio, & infert realē.*

Probatur sequela, quia non cōuenient in aliquo conceptu communi quidditatiō, (quod saltem verum esse debet de differentiis aut modis vltimo constitutis)

attributorum, propter principiā illa, ex quibus Scotiā probant vltimas differentias esse primo diuersas:) sed quæ non cōuenient in vlo conceptu communi quidditatiō distinguntur se totis obiectiū.

Respondet distingendo maiorem: Distinguuntur se totis obiectiū, intelligendo per hoc quod non cōueniant in aliquo conceptu communi, transeat maior; nec id est absurdum, nec talis distinctio est maxima distinctio, nec infert realē, quia reperitur inter rationalitatem & animalitatem quæ non distinguntur realiter: distinguntur se totis obiectiū: quatenus hoc significat aliqua realiter distingui, & præterea non cōuenire in alio conceptu communi, nego maiorem, id enim esset absurdum.

Itaque duplificiter possunt aliqua distingui se totis obiectiū.

Primum sic, vt & distinguntur realiter, & non cōueniant in vlo conceptu communi præciso, ac abstracto, Dupli- ter ali- vt cōueniunt homo & brutum, albedo & nigredo: & qua pol- quæ sic distinguntur, maxime distinguntur, quia & stingu- habent distinctionem realē, & præterea non habent se totis cōueniunt formalē in vno conceptu communi obiectiū vniuoco. Talia autem sunt res diuersorum prædicamē- torum, in sententia communi negante vniuocationem entis; & talia etiam sunt ens rationis & ens realē: & vi- tima differentia bruti.

Secundū possunt aliqua distingui se totis obiectiū, quæ non cōueniunt in aliquo conceptu communi formalē, siue distinguntur realiter, siue non: & hoc modo vltima differentia se totis obiectiū distinguntur, & animalitas, ac rationalitas ciusdem hominis.

Primo modo attributa non possunt distingui se totis obiectiū; bene tamen secundo modo possunt distingui, absque eo saltem, quod inde sequatur quod distinguntur realiter.

38. *Quintum, Si attributa distinguerentur formaliter, etiam existentia distingueretur formaliter ab essentiā, quod est contra Scotum 1. distinctio. 2. quæstione se- cunda, & alibi, vbi vult existentiam esse de conceptu essentiā diuine.*

Respondeo primō: Si daretur aliqua ratio particularis, ob quam existentia nō distingueretur forthaliter ab essentiā, quia ratio non concurreret de attributis, negari debere sequelam, propter illam ipsam disparitatem.

Respondeo secundō admissa sequela, negando quod id sit contra Scotum: quia quamvis existentia esset prædicatum essentiā diuina, non inde sequeretur, quin distingueretur formaliter ab ipsa, quandoquidem anima- litas, & rationalitas sunt prædicata essentialia hominis; & tamen distinguntur formaliter ab homine. An autem existentia sit de essentia Dei, vel sit formalitas, vel modus intrinsecus, non pertinet ad hunc locum, quia perinde est quantum ad difficultatem presentem, quid dicitur; & Scotus ea in re problematica fuisse videtur de quo suo loco.

Et per hoc patet ad sextum argumentum eius, quod est de singularitate. Nam quamvis esset de essentia Dei, posset distingui formaliter ab essentiā eius. Obiter autem addo, quod in decursu sexti argumenti supponat hic author doctrinam falsissimam, & implicantem in terminis, nempe prius habere Sortem quod sit homo, quam quod sit Sortes. Nam quamvis homo sit prior quam Sortes, aut hæcceitas illa; tamen implicat quod possit homo competere Sorti, antequam Sortes sit, nec potest esse Sortes, quin habeat differentiam individuā- lem, à qua constituitur in esse Sortis.

Conferatur hoc: Quia in illo priori, in quo competit Sorti esse homo, querò an sit Sortes, nec-ne: Si sit Sortes in illo priori: ergo homo non competit ipsi, antequam competit ipsi esse Sortes. Si non sit in illo priori Sortes: ergo Sorti in illo priori non competit homo; nihil enim potest competitere alicui pro vlo priori, quod non est pro illo priori, vt est evidens.

39. *Septimum argumentum, Si attributa distinguer- tur formaliter ab essentiā, nullus maneret conceptus*

Singul- te non habet prius es- se homo, quam singula-

*Cur di-
stinctio
formalis
sit minor
quam
realis.*

*Multipli-
citer ca-
pitur di-
stinctio
formalis.*

*Universitäts-
BIBLIOTHEK
PADERBORN*

constitutiuus essentiæ: hoc repugnat: ergo, & illud vnde sequitur. Probat sequelam, quia attributa non possum constituere essentiam quidditatue, alias non esset attributæ nec etiam modus vllus infinitatis, aut necessitatis, aut im participationis potest esse constitutiuum eius, quia modus non potest esse formalitas: constitutiuum autem debet esse formalitas.

Respondeo primo. Etiam si attributa non distinguenterunt formaliter ab essentiæ, adhuc manere difficultatem de constitutiuo essentiæ: & quamvis attributa consti tuerent formaliter essentiam, adhuc distinguenterunt formaliter ab ipsa: vnde non facit hoc argumentum villo modo ad propositum, si bene aduertatur.

Respondeo secundo directe, negando sequelam, quandoquidem constitutiuum essentiæ esset ista formalitas, ratione cuius exigit habere tales proprietates, attributa, & modos: & si hoc non potest cōpetere modo vlli, tum erit aliquid aliud, quod non est modus formaliter, sed principium modi, de quo amplius in Theologia.

40. *Oltavum argumentum.* Si attributa distinguenterunt, etiam perfectiones essentiales Dei distinguenterunt formaliter: hoc est absurdum: ergo, &c. Probat minorem primo, quia si gradus essentiales, v.g. entis, substantiæ, spiritualitatis, intellectualitatis, distinguenterunt formaliter à Deitate secundum ultimam rationem Deitatis, Deitas secundum illam rationem ultimam non esset nec ens, nec substantia spiritualis intellectuina. Secundo, quandoquidem alias in Deo daretur composi tio Metaphysica, tam bene quam in hūmīne. Tertio tandem, quia Deus esset sub genere.

Respondeo concedendo sequelam maioris (quidquid dicant alij Scotisti, de quo suo loco) & negando minorem. Ad cuius primam probationem dico quod ultima differentia Deitatis non debet esse, nec ens formaliter, nec substantia, nec vivens, nec spiritualis, nec intellectuina; sicut nec ultima differentia hominis debet includere formaliter gradus vllos superiores, v.g. animal, vivens, corpus, substantiam, vt dictum est disp. de Differentiis in Logica.

Ad secundam probationem dico, quod non sequatur compo sitio Metaphysica in Deo ex pluralitate formalitatem essentialium, aut attributalium, vt paulo post ostendetur, num 54.

Ad tertiam dico, quod Deus non esset sub genere pre dicionali. An autem esset sub alio genere, est quæstio de nomine: & modo inclusio generis non inuoluit potētialitatem inconuenientē Deo, nullo modo esset absurdum, quod Deus contineretur sub genere, seu constaret generi: qui autem dicent Deum cōstare genere, negarent rationem generis inuolueret huiusmodi potentia litatem; de quo etiam suo loco dictum est in Logica.

41. *Nonum argumentum.* Lequeretur relatio realis inter attributa: hoc est absurdum, quia non datur oppositio realis inter perfectiones absolutas in Deo. Probat sequela, quia inter personas diuinæ admittitur à Scoto relatio realis idētatis in natura: sed inter attributa datur vera idētatis realis, & est sufficiens distinctione extre morū ad fundandā relationem: ergo. Minor quod primā partem est certa: probatur quoad secundā partem, quia si non esset sufficiens distinctione, maxime quia requiretur distinctione realis: sed hoc non est ad rem, vel est falsū. Vel enim intelligitur per distinctionem realem distinctione, quæ est à parte rei, & hæc datur inter attributa: vel distinctione secundum realitatem existentia, & sub sistentia, & falsum est hanc requireti, quia non requiritur ad relationem maior distinctione quam ad oppositionem: sed ad oppositionem non requiritur distinctione quoad realitatem existentia, quia rationalitas, & irrationalitas opponuntur etiam quando non existunt actu.

Respondeo ad hanc obiectionem, quæ est totaliter de nomine, distinguendo maiorem: relatio realis exigens extrema realiter distinctione reali stricta, opposita distinctione formalis, nego; relatio realis non exigens talia extrema, concedo maiorem: & dico etiam quod inter attributa absolute reperiatur oppositio realis for

malis correspondens huiusmodi relationi reali: nam certum est, quod misericordia sit diuersa rationis formalis à iustitia, & consequenter ipsi opposita.

Ad probationem sequente respondeo non esse eandem rationem ponendi relationem realem strictam inter Personas diuinæ, propter identitatem, quam habent in essentiæ, ac inter attributa: quia illæ distinguuntur inter se distinctione reali stricta, non vero attributa, vnde nego minorem probationis pro secunda parte, & alteram etiam minorem, quia probatur. Cuius ratio iam assignata est, quia attributa non habent distinctionem realem strictam inter se, quæ requiritur ad fundandam relationem realem strictam secundum omnes, & etiam ad fundandam oppositionem strictam.

Ad id autem quod contra hoc opponit Recipitus, nimirum quod inter rationalitatem, & irrationalitatem etiam in statu possibili reperiatur oppositio.

Respondeo fallsum esse, quod habeant oppositionem realem actualem: quandoquidem ipsam non sint actua lia, sicut nec habent distinctionem realem, actualem: bene tamen habent distinctionem, & oppositionem realem possibilem, sicut ipsam sunt possibilia, quia possunt existere realiter, & habere actualem oppositionem, & distinctionem realem strictam. Attributa autem, nec actu habent distinctionem realem strictam, aut oppositionem tamem; nec possunt talen habere: ergo non est eadem ratio de ipsis, quæ ad hoc, ac de rationalitate, & irrationalitate: & sane mirum est virum doctum, qui intelligeret terminos, posse moueri hoc argumento, aut ipso vti.

Vt autem res melius intelligatur, dico quod inter attributa diuina potest esse talis relatio, qualis est oppositio inter illa, & talis oppositio qualis relatio. Vt autem non reperiatur relatio realis stricta, quæ exigit extrema realiter distinctione reali strictissima, de qua agimus, ita nec reperiatur oppositio realis strictissima quæ exigit talen distinctionem; sed quæadmodum datur distinctione formalis *Scotistica* inter illa: ita etiam datur oppositio conformis illi distinctioni.

42. *Decimum: si attributa distinguuntur ab essentiæ & inter se*, vel vnuquodque habet propriam existentiam, vel omnia vnam formaliter omnibus communem; neutrum dici potest. Non primum, quandoquidem sequeretur, quod distinguenterunt realiter, quæ distinctione realis est, quæ intercedit inter res, quæ habent aliam & aliam realitatem, vel in re existentia, vel in re substantia secundum *Scotistas*.

Et si dicatur, ad distinctionem realem non sufficere extrema exiſtere distinctiones existentia, formaliter, sed requiri, vt existant sic existentia realiter distinctis; quod non accidit in existentia attributorum;

Contra opponit, quod sicut inter formalitatem & formalitatem nequit non esse distinctione formalis, ita inter realitatem & realitatem debet esse distinctione realis, sed (quod addere debuit, vt quidpiam concluderet) si attributa haberent distinctiones existentia haberent distinctiones realitatem; ergo debent distinguui realiter.

Confirmatur hoc, quia in tantum attributa sunt idem realiter, in quantum reantur vna realitate: sed hæc vna realitas non potest sumi ab essentiæ: ergo debet sumi à re existentia, & consequenter nisi habeant vnam existentiam, non possunt habere vnam realitatem; nec identificari realiter.

Probat minorem principalem quoad secundam partem. Né quod non existant omnia attributa vna existentia, quandoquidem vel essent idem formaliter cum illa vna existentia, & sic essent idem formaliter inter se, & etiā cum essentiæ, de cuius conceptu est existentia. Vel essent distinctione formaliter ab existentia illa; & hoc dici nequit, quia omne attributum est ens per actualitatem, & consequenter includit formaliter existentiam.

43. *Respondeo.* Negando minorem. Potest enim dici, aut quod existant vna communis, aut quod quodlibet habeat propriam absq; præiudicio distinctionis formalis; & nō obstatibus impugnationibus huius Aurhoris, vt parebit ex solutione minoris probationis quoad vna que

que partem. Vnde ad probationem eius quoad primam partem dico, quod si ponantur distinctæ formaliter existentia, non sequetur quod distinguantur realiter inter se distinctione reali stricta, de qua agimus; quia ad hoc requireretur quod existentia illæ plures distinguantur realiter strictæ: sicut distinguuntur existentia Petri ab existentia Pauli: sic autem non distinguuntur istæ existentia plures, sed solum formaliter.

Et ad id quod contra hoc opponitur in argumeto, quod scilicet inter realitatem debet esse distinctio realis, sicut inter formalitatem & formalitatem datur distinctio formalis.

Respondeo. Si capiamus realitatem pro realitate stricta, que est abstractum rei, id est verum; si vero capiamus realitatem, prout coincidit cum formalitate, quæ opponitur rei, id est falsum. In proposito autem nec existentia, nec attributum ullum diuinum est realitas stricta priori modo, sed secundo modo, vnde non sequitur quod distinctio realis stricta intercedat inter ipsa, quamvis existerent pluribus existentia formaliter tantum distinctis.

Ad confirmationem distinguo maiorem: in quantum reantur unica realitate, id est in quantum sunt una res, nec existunt existentia pluribus realiter distinctis, concedo maiorem: id est, in quantum reantur unica existentia formaliter ita, ut propria existentia non competit cuilibet, nego maiorem, & concessa minori (qua tam negari potest) ac etiam prima consequentia, distinguo secundum consequens; nisi habeant unicam realiter existentiam, concedo consequentiam; nisi habeant unicam formaliter ita, ut eadem formaliter existentia, qua existit unum attributum, cetera existere debant, nego consequentiam.

Ad probationem eiusdem minoris principalis quoad secundam partem, qua dicit quod non possint attributa omnia existere eadem existentia;

Respondeo, quod distinguenter formaliter ab illa existentia. Nec obstat, quod quodlibet attributum sit ens per actualitatem, aut quod etiam includat essentialiter existentiam: quia hoc non obstante posset distinguiri formaliter ab existentia quam includit, sicut homo distinguitur à rationalitate.

In eo ex hoc quod attributum includat essentialiter existentiam, sequitur quod existentia ab illo distinguatur aliquo modo, quia idem non includit seipsum.

44. Undecimum argumentum propositum *capite septimo*, ad ostendendum quod implicet identitas realis attributorum cum distinctione formalis, consistit in hoc: Attributa distincta formaliter, si identificantur realiter, vel essent idem realiter in realitate existentia, vel in realitate subsistentia, vel existentia: neutrum dici potest: ergo non identificantur realiter.

Probat minorem fusissime toto illo capite, sed impertinenter, quia non intellexit quid sit aliqua identificari realiter. Et quia longum esset minutum respondere ad singula quæ proponit, ideo breuiter rem ipsam declarabo sic, ut facile aduerteri possit discursum ipsius non esse ad rem.

Dico ergo attributa identificari realiter inter se, non quia identificantur existentia, nec etiam, quia identificantur subsistentia, aut absoluta, aut relativa: nec quia identificantur existentia, sed quia sunt talis natura, ut petant inter se idem: quia eorum naturam colligimus ex eo, quod nullum indicium distinctionis realis inuenimus inter illa, quandoquidem non sunt separabilia à se inuicem, nec ullum ex ipsis ab altero produci possit, ut quod, aut ut quo.

Verum quidem est, Quod identificantur realiter existentia diuina, & etiam existentia, & subsistentia cuiuscumque diuina; sed aliud est, quod identificantur existentia, & subsistentia, aut existentia; aliud quod ideo identificantur inter se, quia sic identificantur existentia, aut existentia aut subsistentia. Quemadmodum enim habent identificanti existentia seipsum, ita possunt habere identificanti inter seipsum; & propterea relationes diui-

na realiter distinctæ identificantur existentia, & existentia, & subsistentia absoluta diuina, si detur talis, & tamen non identificantur realiter inter se. Ergo identificatio cum existentia aut subsistentia, aut existentia præcisæ, non arguit realem identificationem inter se; per quod totaliter corrut totum argumentum.

45. Duodecimum argumentum capite octavo proposatum est huicmodi: Non repugnat identitas formalis attributorum, ergo debet admitti, & consequenter non distinguuntur formaliter.

Probat antecedens decem instantiis, quæ instantiæ omnes eo tendunt, quod diuersitas conceptuum possit haberi de simplicissima formalitate, & consequenter quod ex diuersitate conceptuum non bene arguatur diuersitas formalitatum. Verum inter probandum nostram conclusionem vltro concessimus hoc, & ostendimus quando ex diuersitate conceptuum colligi deberet distinctio formalitatum, & quando non; & quamvis non esset necesse aliud hic addere, tamen in particulari ad illas instantias respondendum videbatur.

46. Prima instantia est quod in Sole potentia illuminativa, calefactiva, exsiccativa, vel sunt idem formaliter, vel non; si idem, ergo attributa poterant esse idem formaliter; si non sunt idem formaliter cum essentia Solis, sed distinctæ formaliter ab ipsa tanquam proprietates; tunc sic: vel principium vnde fluit una ex ipsis, erit distinctum formaliter à principio à quo profluit altera; vel non erit: si non erit distinctum, sed idem formaliter, ergo similiter posset dici de ipsis met potentiis quæ proflunt; si erit distinctum formaliter, contra, scoti nō concludant distinctio formalitatem, ergo similiter posset dici de ipsis met potentiis quæ proflunt, est ratio specifica Solis, quæ est atoma & indiuisibilis.

Respondeo breuiter & illas potentias esse formaliter distinctas, & principia etiam vnde profluit. Nec refert quod illud principium sit ratio specifica quia ratio specifica potest includere multas formalitates, sicut natura specifica humana includit animalitatem, & rationalitatem. Et quamvis ad eandem simplicem formalitatem possint sequi plures alia formalitates distinctæ, ut intellectus & voluntas sequuntur ad differētiam specificā animæ rationalis, & sicut nolitio, & volitio sequuntur ad voluntatem secundum eandem rationem; tamen quando formalitates sunt talis rationis, ut una ex ipsis possit sequi ad aliquā formalitatem, ad quam non potest sequi altera, tunc non possunt sequi unquam ad eandem formalitatem in vlla re, ut patet ex dictis supra.

47. Secunda instantia est de essentia diuina, in qua ratio subsistentia viventis spiritualis coincidit in unā indiuisibilem formalitatem: ergo idem posset dici de attributis.

Respondeo negando antecedens; nec ab ipso probatur, aut probari potest.

Tertia instantia est de essentia, ut cōparata ad attributa, nam vel secundū eādem formalitatē principiat attributa, vel secundū diuersas formalitates: si secundū diuersas formalitates: ergo tot erūt radices attributorū, quot attributa; si secundū eadē formalitatē, ergo attributa ipsa similiter poterūt dici eadē formalitas.

Respondeo. Quantum ad rem præsentem posse dici quod vel secundū eādem formalitatē vel secundū diuersas: si dicatur quod secundū diuersas, non erit inconveniens quod tot sint radices formaliter distinctæ, quot attributa. Si dicatur quod secundū eandem, non erit inconveniens quod ab eadē formalitate emanent plures formalitates distinctæ; nec erit eadē ratio multiplicati formalitates radicales ac attributales. Quid autē absolute dicēdū sit ex principiis positis pro distinctione formalis colligendum erit; nam quæcūque attributa, quæ secundū rationem suā formalem sunt ita inconnexa, ut possit ratio formalis vnius prouenire ab aliquo, à quo ratio formalis alterius prouenire nequit, exigūt principia radicalia formaliter distincta; quæ vero sūt ita cōnexa ut vna nequeat prouenire ab ullo à quo alterū nō debeat prouenire, non exigunt principia radicalia distincta. Et per hoc facile patet ad reliquias instantias, quas superfluum esset sigillatum proponere.

48. *Addo*,

48. *Addo*, hæc argumenta & instantias omnes nihil vrgere contra distinctionē formalem essentiæ & relationum, quia quāvis forte nō esset valde necessaria distinctionē formalitatum in re, quæ conciperetur distinctionē conceptibus per ordinem ad extrinseca aliqua; tamen quoties non possunt haberi extrinseca, per ordinem ad quæ res distinctionē conceptibus conciperetur absque aliqua distinctionē antecedentia ad conceptus, manifestū est dari distinctionem actualē in illa re ante conceptus. Sic autem contingit in essentiæ, & relatione paternitatis: impossibile est enim haberi extrinseca aliqua, per ordinem ad quæ paternitas conciperetur distinctionē conceptu ad conceptum essentiæ, nisi detur distinctionē actualis antecedens conceptus inter paternitatem, & essentiā. Per quæ etiam patet ad alias instantias.

Soluuntur argumenta ex ratione contra distinctionem formalem.

49. *Prima obiecitio*, quia vñit *Vasq. 1. parte, disp. 1. c. 5. Sua disp. 7. Metaph. sect. 1. & 1. de essentia Dei, cap. 10. ac alij*: Omne ens est vel realē, vel rationis: sed distinctionē omnis est passio entis, ergo omnis distinctionē vel est realis, vel rationis, & consequenter non datur distinctionē formalis.

Confirmatur, Quia quācumque actū distinguuntur à parte rei, vel non vniuntur inter se à parte rei vñlo modo, & sic erunt sine dubio distinctionē realiter strictæ; vel si vniuntur, aut vniuntur separabiliter, & sic etiam erunt distinctionē realiter & strictæ; vel vniuntur inseparabiliter, & sic debent esse res & modus rei, & consequenter distinguuntur ex natura rei modaliter, fundamentum distinguuntur à relatione fundata in ipso: ergo non datur distinctionē formalis, quam nos asserimus, quæ neque sit realis strictæ, neque realis modalis, qualis est distinctionē fundamenti à relatione.

Respondeo distinctionē primū consequens: ergo omnis distinctionē est realis vel rationis, capiendo distinctionē realē, pro omni quæ non est rationis, concedo consequentiam; capiendo distinctionē realē pro distinctionē reali strictæ & opposita distinctionē formalis, nego primā consequentiam, & secundam etiam.

50. *Dices*: Omnis distinctionē quæ est inter duo entia, debet esse distinctionē realis strictæ: sed omnis distinctionē, quæ nō est rationis, est inter duo entia realia: ergo omnis talis est realis strictæ. *Respondeo* distinguendo maiorem, quæ est inter duo entia realia strictæ, & propriæ, hoc est quæ sunt propriæ res, quatenus res opponit formaliter, concedo maiorem: inter duo entia realia impropria & in lata acceptance rei realis. quatenus scilicet ens reale complectitur etiam formalitates, nego maiorem: distinguo etiam minorem: est inter duo entia realia propria, vel impropria concedo minorem; propria tantum, nego minorem & consequentiam.

Ad confirmationem respondeo distinguendo consequens tertia partis antecedentis: si intelligatur per modum rei aliquid, sine quo potest esse res, cuius dicitur modus, nego consequentiam illam: Si autem intelligatur per modum rei aliquid commune & ad modum sine quo res potest esse, & ad formalitates repertas in re & necessariō existentes in ipsa, concedo illam consequentiam, & nego alteram illatam ex toto antecedenti.

Aliqua actū vni intur in separabiliter, quæ non sūt res & modus. *Brenius posset responderi* negando consequentiam tertiae partis, quia aliqua actū possunt distinguī & vniintur inseparabiliter, quæ tamē nō sunt res & modus rei in sensu aduersariorum: nā animalitas, & rationalitas sic distinguuntur, & tamen propriæ locūdō neuter est modus alterius. Similiter intellectus & voluntas in nostra sententia sic distinguuntur, & tamen nemo dicit intellectū esse modū voluntatis, aut ē contrā. Imo res & modus, prout modū capiunt aduersarij, non vniintur inseparabiliter, quandoquidem res possit esse sine modo ergo quæ vniintur inseparabiliter, non se habent vt res & modus.

51. *Obiectio secundū*: Sicut essentia diuina continet in se omnia, quæ sunt in diuinis realiter, ita etiam debet continere illa formaliter: ergo non distinguuntur ab illa formaliter.

Probatur consequentia, quia sicut ex eo quod continet ea realiter, verum est dicere quod essentia diuina si paternitas realiter, & iustitia, & misericordia: ita etiam si continet illa formaliter, debet esse verum quod si formaliter paternitas, & iustitia, & misericordia: sed si hoc est verum, sequitur manifeste quod non distinguuntur formaliter: quia enim sic distinguuntur, non prædicantur de se inuicem formaliter.

Probatur antecedens primarium, quia sicut se habet realitas diuina essentiæ ad realitates attributorū, ita se habet formalitas diuina essentiæ ad formalitates relationū & attributorū: ergo si realitas diuina essentiæ continet realiter realitates attributorū, ita formalitas diuina essentiæ continet formaliter formalitates attributorū.

Confirmatur, Quia auctus, quo Deus cognoscit essentiam suam, & omnia alia, quæ in ipso sunt, est simplissimus auctus non includens plures formalitates correspondentes singulis obiectis per illum cognitis: ergo diuina essentia & cætera obiecta diuina per ipsum cognita non distinguuntur formaliter, quia aliæ etiam darent plures formalitates in actu illo, contra hypothesis antecedentis.

Respondeatur, distinguendo antecedens: continet ea formaliter ita, vt illa possint de illa prædicari formaliter, in abstracto, dicendo: essentia diuina est formaliter sapientia diuina, & ratio formalis essentiæ est formaliter ratio formalis attributorū, nego antecedens; nec id ab vñlo Theologo recte afferi potest, quia alias ipsa essentia esset formaliter attributum, & esset formaliter constitutum personæ vt personæ, ac distinctionum triū personarum, quo nihil absurdius: continet illa formaliter, quatenus illa identificantur essentiæ, & formaliter prædicari possunt de ipsa in concreto, concedo antecedens, & nego consequentiam; ad cuius probationē distinguo maiorem pro secunda parte: si continet illa formaliter primo modo, concedo: si secundo modo, nego maiorem; nā multa continentur formaliter in aliis secundo modo, hoc est, ita vt ratio formalis ipsorum reperiatur vñita ipsi, & sic, vt possint prædicari de ipsis formaliter in concreto, quæ tamen in abstracto nequicūt prædicari de ipsis formaliter: sic enim calor continetur formaliter in re calida, & rationalitas in homine.

52. *Ad probationem antecedentis primarij*, Quæ procedit in sensu negato, nego antecedens quantum ad inclusionem realē & formalem, & ratio disparitatis, est quod implicet rationem formalem essentiæ continere formaliter rationem formalem attributorum sic, vt eadem formaliter sit ratio formalis vñrorumque: imo si eadem esset ratio formalis essentiæ & iustitiae, v.g. tum essentia non contineret formaliter iustitiam, sed esset formaliter iustitia; vnde probatio destruit seipsum, dum dicit essentiam includere formaliter iustitiam, & tamen vult quod sit formaliter iustitia: non implicat autem quod realitas essentiæ diuinae continet realiter iustitiam, & sit etiam realiter iustitia.

Ad confirmationem respondeo, negando antecedens, quia satis probabile est multiplicari formalitates in intellectione ad multiplicationē formalitatū in obiecto primario ipsis repertarū. Quod si sit aliqua ratio particularis, ratione cuius mediā vñica formalitate intellectio diuina posset intelligere omnia intelligibilia, de quo in Theologia; tum non erit eadem ratio de ipsa ac de attributis, & consequenter neganda erit consequentia, & dicendum quod sicut vñica intellectione reali possunt plura obiecta realiter distincta intelligi, ita etiam mediante vñica formalitate intellectiois poterunt plures formalitates obiecti primarij intelligi.

53. *Obiectio tertio*: Sequeretur in Deo compositio, si nō Physica, ad minus Metaphysica: sed hoc est absurdum, quia sequeretur quod Deus non esset summe simplex, omnis enim compositio opponit simplicitati, ita vt, quo magis sit aliquid cōpositum, eo minus sit simplex.

Probatur sequela maioris, quia cōpositio est distinctionum vñio, quæ distinctionē, si sunt distinctionē realiter, & vñica vñione reali stricta, cōpositio erit Physica, sicut est

Quo sé-
si essentia diuina con-
tinetur formaliter at-
tributa.

est illa, quæ est inter materiam primam & formam substantialem, subiectum & accidens, partes integrantes tam homogeneas quam heterogeneas. Quod si distincta illa non sint realiter stricte distincta, sed tantum formaliter, compositio erit Metaphysica, qualis est inter animalitatem & rationalitatem, humanitatem & risibilitatem, animam & suas potentias in nostra sententia: ergo si dentur in Deo plura formaliter distincta & unita in uno identitatis realis, dabitur in Deo compositio sicut Metaphysica.

Hoc argumentum est satis commune apud aduersarios & fusissime proponitur à Recupito supra capite decimo qui etiam vltius illud *confirmat* primo, quia si attributa sint distincta formaliter, utique etunt plura formaliter, & consequenter Deus erit constitutus ex multis, sed constitutum ex multis est compositum, & consequenter non omnimodo simplex.

Confirmatur secundo, Quia simplicitas opponitur duplicitati: ergo ubi summa simplicitas, nulla duplicitas nec multiplicitas: ergo in Deo non datur multiplicitas formalitatum.

54. Hoc obiectio potest habere multū de nomine: quare ut res ipsa intelligatur, & videatur realis vis eius, *aduertendum est*, compositionem posse quidem capi pro uno in uno distinctione, quoniam documque se habeant illa distincta, & siue illa arguat imperfectionem, siue non: & sic sane capitul ab aduersariis, siue loquantur propriè, siue non (de quo parum est curandum, quia spectat ad questionem de nomine.) *Alio modo* potest capi compositione pro uno in uno aliquam distinctionem, siue id arguat imperfectionem, siue non; *alio modo* pro uno in uno distinctionis arguentis imperfectionem.

Quæ Itaque quando definit Patres & Concilia, Deū esse simplicissimum, & non esse compositum vlo modo, debent sine dubio intelligi de compositione, quæ argueret imperfectionem, & de simplicitate quæ dicit negationē omnis distinctionis inuoluentis imperfectionem: nā aliis non esset ylla ratio, cur alia compositione negaretur Deo, aut alia simplicitas tribueretur ipsi. Et hinc nō est inconveniens quod duas naturas, diuina & humana, cōponantur in Christo, iuxta modum loquendi satis cōmūnem Sanctorum Patrum, quia illa compositione non arguit imperfectionem in natura diuina aut Verbo.

Et sane ipsi aduersarij, quandoquidem concedunt dari in Deo à parte rei distinctionem virtualem, non possunt dare tantam simplicitatem (capiendo simplicitatem pro negatione omnis distinctionis) quantam habet conceptus simplex non includens ullam prorsus distinctionem, nec quidem virtualem.

Et si urgeatur contra ipsos, Quod inde sequeretur Deum non esse summe simplicem, respondent, & bene, summa simplicitatem, prout summa simplicitas negat omnem omnino distinctionem etiam virtualem, non compete Deo, quia id non esset perfectionis: sed summa simplicitatem, quæ arguit perfectionem; & dicit negationē omnis distinctionis arguentis imperfectionem: unde non debent mirari, si nos idem dicainus.

Pluralitas formalitatum statu summa simplicitate arguēt, nec quidem distinctionem. Modo difficultas est, an omnis distinctione formalis actualis dicat imperfectionem. Si enim dicat non est ponenda in Deo, & simplicitas diuina debet omnem tam excludere: si autem non dicat, tum poni poterit in Deo, nec compositione ullam inde sequens erit imperfectione, nec summa simplicitas diuina debet excludere tam distinctionem aut compositionem.

Nos autem negamus tam distinctionem dicere imperfectionem: & licet oppositum assentant aduersarij, tamen id non probant, nec probari potest vlo modo hoc argumento desumpto ex simplicitate diuina, quia ut hoc probaret aliquid, deberet aliunde constare quod est in controversia, nempe quod talis distinctione dicat imperfectionem. Quare reuera, si res bene examinetur, in hoc argumento petitur principium, quod tamen est Achilles, ut vocant, aduersariorum.

55. Itaque in forma iam respondeo distinguendo maiorem: sequeretur in Deo compositione, accepta compositione pro uno in uno distinctionem formaliter; concedo maiorem, nec id est absurdum, aut contra simplicitatem illam summam quæ Deo tribuenda est ex Patribus, Conciliis, & ratione: sequeretur in Deo compositione, accepta compositione pro uno in uno aliquam distinctionem, quæ de- ducetur Deum, & argueret in ipso imperfectionem, nego sequelam maioris; & similiter distinguo consequens: dabitur in illo compositione, id est uno in uno distinctionem, concedo; compositione, id est, uno in uno aliquam distinctionem, quæ ipsum dedebeat, nego consequentiam.

Ad primam confirmationem respondeo concedendo sequelam maioris, & distinguo minoris: est compositione non inuolente imperfectionem, translati, inuolente, nego.

Ad secundam confirmationem respondeo distinguendo antecedens: si simplicitas, quatenus capit pro negatione plurium rerum aut formalitatum, concedo antecedens; quatenus capit pro negatione plurium rerum aut formalitatum, quarum inclusio inuolueret imperfectionem, nego antecedens & distinguo primum consequens: capit simplicitate priori modo, concedo consequentiam, & nego simpliciter secundam consequentiam.

56. Per hoc satisfactum est argumento & confirmationibus in forma: *Sed modo restat ostendendum*, cur pluralitas attributorum & aliarum formalitatum in Deo non inuolueret imperfectionem, nec inferat compositionem dedecentem Deum, nec opponatur simplicitati excludenti pluralitatem formalitatum inuoluentem imperfectionem, sicut pluralitas formalitatum, v. g. animalitas & rationalitas in homine inuoluit imperfectionem, & infert compositionem imperfectam Metaphysicam; seu cur uno animalitas & rationalitas in homine est compositione Metaphysica imperfecta, uno vero attributorum ac plurium aliarum formalitatum in Deo non sit compositione imperfecta.

Respondent ad hoc communiter Scotisti, Vnionem plurium formalitatum arguere compositionem imperfectam, quando ipsi semper formalitates ita se habent, ut una ex ipsis sit in potentia ad alteram, & perfectibilis per ipsam; quando vero non ita se habent formalitates unitæ, ut una sit perfectibilis, & altera sit actus, & perfectio, tum uno talium formalitatum non arguit compositionem imperfectam, nec quidem Metaphysicam.

Vnde quandoquidem essentia diuina sit infinita & illimitata, & quodlibet etiam ex attributis, inde sequitur quod nec essentia possit esse in potentia, aut perfectibilis per attributa, nec vllum attributum perfectibile per alterum, quia perfectibilitas est passio entis finiti, & limitati, sequitur vniuersum essentiae cum attributis & attributorum inter se non arguere imperfectionem, aut compositionem ullam imperfectam, qualis sola simpliciter vocatur compositione, & opponitur simplicitati simpliciter. Quia vero animalitas est formalitas finita ac limitata, & propriè perfectibilis per rationalitatem, inde uno ipsis cum rationalitate est compositione imperfecta & opposita simplicitati perfectæ.

57. Sed contra hanc doctrinam communem Scotistarum, Quæ etiam est ipsiusmet Scoti, occurruunt duas possimum difficultates;

Prima est, Quod licet ex ea sequeretur quod uno essentia cum attributis, & attributorum inter se non inuolueret compositionem imperfectam, quia vtrumque extreum est infinitum, & consequenter imperfectibile; tamen non sequitur quin gradus, aut formalitas entis ut sic, communis vniuerso Deo & creaturis, sit perfectibilis ad differentiam, aut modum, quo contrahitur ad Deum, quia illa formalitas non est infinita, alias quilibet creatura esset infinita, quia quilibet includit illam formalitatem: ergo adhuc, remanet compositione imperfecta in Deo.

Secunda difficultas est, Quod licet verum sit quod omne perfectibile debeat esse limitatum & finitum, quandoquidem debeat habere ex se negationem illius perfectionis

Cur plus
ralitas
attribu-
totum
non in-
uolueret
imper-
fectionem.

perfectionis, per quam est perfectibile; & licet sit verum consequenter quod ens infinitum sit imperfectibile: tamen quandoquidem in nostra sententia ens infinitum, v. g. essentia, potest recipere perfectionem a se formaliter distinctam, ex hoc capite videtur sequi quod sit ens finitum, licet ex hypothesi deberet esse infinitum; & ita ex nostra doctrina sequitur contradicatio, nimis quod sit finitum & infinitum.

Probatur sequela, quia optime colligitur animal esse perfectibile per rationalitatem, quia est coniungibile cum rationalitate a se distincta formaliter, & mediante rationalitatem potest formaliter aliquid facere, quod per se formaliter non posset facere absque rationalitate: ergo quandoquidem essentia diuina potest facere formaliter per misericordiam & intellectum aliquid quod nequit facere formaliter absque illis, & quandoquidem sit coniungibilis cum illis, seu potius coniungatur de facto cum illis, sequitur quod sit perfectibilis per intellectum & misericordiam, si haec distinguantur formaliter ab illa.

58. *Esi dicatur*, quod non propterea praeceps colligitur animal esse perfectibile per rationalitatem, quod sit coniungibile cum illa, & quod possit per illam facere aliquid quod non possit facere sine illa; sed quia vltius non continet virtualiter, nec eminenter rationalitatem, essentia vero diuina continet eminenter & virtualiter perfectiones attributorum, & propterea non est perfectibilis per illas.

Contra primo. Quia aliquid continens virtualiter aliud, potest cum illo facere compositionem imperfectam, tam Physicam quam Metaphysicam; aqua enim continet virtualiter frigus, & tamen facit cum frigore compositionem Physicum per accidens: homo continet virtualiter risibilitatem, & tamen facit cum illa compositionem Metaphysicam imperfectam: ergo quod essentia continet virtualiter attributa, non impedit quod minus cum attributis faciat compositionem.

Contra secundo, Quia licet hinc sequeretur quod essentia non faciat compositionem cum attributis, sicut animal facit cum risibilitate, tamen non sequitur quin gradus, seu formalitas entis, vt sic, faciat compositionem cum modo, seu formalitate contractiva ipsius ad Deum; quia certum est quod ens vt sic non continet virtualiter illum modum, seu formalitatem illum plus quam animal continet rationalitatem.

59. *Itaque propter huc respondeo*, Illam solam formalitatem vniuersalem esse imperfectam, & arguere compositionem, quae negatur in Deo, ac opponi simplicitati, quae adscribitur Deo; quae vno habet dependentiam in esse realis existentia a causa extrinseca. Vnde quandoquidem vno, seu identificatio realis & entis vt sic cum Deo, ac modo, seu formalitate contrahente ipsum ad Deum, & essentia diuina cum attributis, & attributorum inter se, non habet talem dependentiam, propterea illa vno, seu identificatio non arguit imperfectionem, nec compositionem, quae negari debet Deo; nec opponi simplicitati summa, quae tribuenda est Deo. Quia vero identificatio animalis cum rationalitate, & hominis cum risibilitate, habet dependentiam a causa efficienti extrinseca, quantum ad realem existentiam, ita ut non possit realiter existere animal rationale, aut homo risibilis absque influxu cause efficientis; ideo illa vno ac identificatio est imperfecta compositionis, & opponi simplicitati perfecta.

Non volo autem per hoc, quod ipsamet dependentiam a causa extrinseca sit formaliter compositionis formalitatem ullam; aut simplicitas ipsi opposita sit independentia; sed quod coniungatur semper compositionis illa cum dependentia, & simplicitas cum independentia, sic, vt eo ipso quo aliqua formalitates coniunguntur, quae non habent talem dependentiam, debeat dici illa coniunctionis esse absque compositione ullam imperfecta; & eo ipso quo coniunguntur tales formalitates que habent ex ratione sua formalis, aut ex ratione alicuius formalitatis, ad quam sequuntur, talem dependentiam,

coniunctionis eorum debeat dici compositio imperfecta.

Iuxta hanc autem doctrinam explicari ac defendi potest optimè doctrina illa communis *Scotistarum*, dum dicunt illud solum esse perfectibile & potentiale perfectibilitate & potentialitate imperfecta, quod est finitum, quia reuera solum illud potest habere huiusmodi dependentiam a causa extrinseca in esse realis existentiae; Et ad duas difficultates oppositas numero 57.

Respondeo ad primam, negando antecedens, quia licet iste gradus non sit infinitus secundum se, tamen ut reperitur in Deo, redditur infinitus & independens in reali existentia a causa extrinseca, propter identitatem quam habet cum modo, seu formalitate contrahente ipsum ad Deum.

Respondeo etiam ad secundam difficultatem, negando sequelam, Quod scilicet sequatur essentiam diuinam esse perfectibile & potentiale, ac consequenter finitam. Ad cuius probationem nego antecedens, loquendo de perfectibilitate & potentialitate imperfecta arguente limitationem ac finitatem: sed ideo colligitur, quia identificatio animalitatis cum rationalitate habet propterea dependentiam a causa extrinseca quantum ad realem existentiam; nec contra hanc responsionem hoc modo declaratam facit ullum ex multis quae conglomera Recupitus praedicto capite.

60. *Addendum hic breuiter*, Maioris doctrinæ causa, ipsi aduersarii respondendum esse huic difficultati: nam plurimi ex ipsis cœidunt inter animalitatem & rationalitatem compositionem Metaphysicam imperfectam, & oppositam simplicitati perfectæ, cum tamen non dicant alia distinctionem inter illa reperiri quam virtutem, & admittant virtualē inter essentiam & attributa.

Vnde sic argumentor contra ipsos: Aut est potior ratio cur animalitas & rationalitas distincta tantum virtualiter, facient compositionem quam essentia & attributa; aut non est. Si non, ergo vel non erit compositio inter animalitatem & rationalitatem, contra hypothesis: vel erit compositionis etiam, inter essentiam & attributa. Si sit potior ratio: Ergo similiter, quamvis esset distinctionis actualis inter essentiam & attributa, & inter animalitatem & rationalitatem, & quamvis animalitas & rationalitas actu distincta formaliter facerent compositionem: non tamen inde sequeretur quod daretur compositionis inter essentiam & attributa: & sane quancumque disparitatem dabunt ipsis pro se, illa ipsa sufficiet nobis.

61. *Obiectio quarto*: Omnia quae sunt in Deo, sunt perfectissime unum, nisi opponantur relativa: sed attributa non opponuntur relativa, neque inter se, neque cum essentia: ergo sunt perfectissime unum tam inter se, quam cum essentia: sed unitas opponitur distinctioni & pluralitati: ergo non datur illa distinctionis actualis, aut pluralitas attributorum in Deo. Hoc etiam argumentum prosequitur fusissime *Recupitus* supra c. 11.

Respondeo propterea ipsemet responder ex *Scoto* dist. 8. qu. 4. distinguendo maiorem: omnia sunt unum unitate reali perfectissima, concedo maiorem, unitate formalis, nego maiorem.

Dices contra hoc cum *Recupito*: cum unitate reali stat numerus & multitudo formalis, ergo in absolutis perfectionibus diuinis est multitudo quae opponitur unitati absque oppositione relativa.

Confirmatur primo, inter absoluta non solum est unitas, sed summa unitas: ergo debet esse unitas excludens omnem multitudinem etiam formalitatum.

Confirmatur secundo, Quia non minus in Deo est summa unitas quam summa simplicitas: sed ex summa simplicitate tollitur a Deo omnis compositionis etiam formalitatum: ergo ex summa unitate tollitur a Deo omnis multitudo etiam formalitatum.

Respondeo distinguendo consequens: est multitudo quae opponitur unitati reali, nego: formalis, concedo consequentiam: nec id est inconveniens, sed necessarium.

Ad primam

Quod scilicet praemissa relatio Scotistarum sit vera.

Ad primam confirmationem : est summa vñitas realis, concedo; formalis, nego; & nego consequentiam:

Ad secundam confirmationem respondeo primo distinguendo antecedens: summa vñitas realis concedo, formalis, nego, & concessa minore, nego consequentiam.

Respondeo secundo, etiam distinguendo antecedens aliter: non minus in Deo est summa vñitas realis, quam summa simplicitas realis, transat antecedens, (& dico, transat, quia non est vñitas realis tam summa in Deo, vt excludat a Deo numerum trium Personarum diuinorum, licet sit simplicitas tam summa, vt excludat omnem omnium compositionem realem maxime secundum aduersarios:) non minus est summa vñitas excludens etiam multitudinem formalitatum, quam summa simplicitas excludens omnem compositionem imperfectam etiam formalitatum, nego antecedens; & concessa minore, nego consequentiam.

Ratio autem, quare simplicitas diuina excludit omnem compositionem imperfectam, est quia co ipso quo compositio est imperfecta, non debet competere Deo, & debet excludi a simplicitate perfecta diuina; sed pluralitas formalitatum non dicit vñiam imperfectionem, & propterea non debet excludi ab vñitate perfecta diuina. Nolo prosequi cætera, quia prædictus author congerit in prosecutione huius argumenti, quia hæc intentio præsenti abunde sufficiunt.

62. *Obiectio quinto* sequeretur essentiam diuinam secundum se formaliter, antequam intelligitur pullulare sapientia & iustitia, non esse sapientem formaliter, quia impossibile est ut sit sapiens nisi a sapientia formaliter: sed antequam pullulat sapientia non est sapientia, ergo antequam pullulat sapientia, essentia diuina non est sapiens. Atqui hoc est absurdum primo, quia sequeretur quod non esset sapiens a se, sed ab alio, a quo distinguatur; secundo quia haberet se in statu potentia ad actum quo perficeretur; tertio quia sumpta secundum se non esset omnimode perfecta.

Respondeo concedendo sequelam in illo priori: suffici enim quod pro illo priori sit fundamentaliter sapiens, hoc est quod sit illa res, ad quam necessario sequitur sapientia formalis.

Ad assumptum autem respondeo illud negando, & distinguendo primam eius probationem: non esset sapiens a se, id est ipsa non esset formaliter ipsa sapientia, concedo; non esset sapiens a se, sed ab alio, realiter distincto, nego. Itaque propterea dicitur essentia diuina habere omnes suas perfectiones a se & non ab alio, quia non habet vñiam perfectionem suam ab ullo principio realiter distincto, nec etiam vñia perfectio ipsius est realiter ab ipsa distincta; non vero ex eo quod ipsa met formaliter loquendo esset omnis sua perfectio.

Ad secundam probationem respondeo etiam eam negando, cuius rationem iam antea assignauimus.

Terter probatio ad est similiter neganda; omnimoda enim perfectio essentia consistit in hoc quod sit fundamentaliter sapiens, iusta, misericors, intelligens, volens &c. hoc est, quod sit entitas talis, ad quam istæ perfectiones necessario sequi debent.

Et si queras, si sit secundum se omnimode perfecta absque sapientia formaliter, per hoc quod sit sapiens fundamentaliter, quid est necesse quod sequatur sapientia formalis?

Respondeo, quia si non sequeretur, essentia non esset sapientia formaliter, neque etiam fundamentaliter: non formaliter, quia, vt supponitur, non haberet sapientiam formalem; non etiam fundamentaliter, quia non esset entitas ad quam necessario sequeretur sapientia formaliter, & quod dico de sapientia, intelligo de cæteris attributis essentia.

Dices si essentia non sit formaliter sapiens, ergo erit non sapiens formaliter.

Probatur sequela, quia sapiens formaliter & non sapiens formaliter sunt contradictoria.

Respondeo distinguendo sequelam: erit non sapiens formaliter, id est ratio formalis sapientia non est ratio

formalis essentia, nec de ratione formalis ipsius, concedo sequelam; id est ipsa negatio sapientia est de ratione formalis ipsius, nego sequelam.

63. Postquam hunc tractatum & totam Logicam, in qua primo decreueram ipsum collocare, apud me perfecissim, peruenit ad me primum Cursus *Arrage*, quem etiam tum petiunt, vi si quid aduersus *Scoti* doctrinam speciale adferret, aut in fauorem eius, vel impugnaret, vel amplectere. Et quamvis cum suo loco citate, eiusque doctrinam examinare procurauerim, tamen sepe etiam quasi extra ordinem, ne discursus iam facti ordinem mutare cogerer, id facere debui, quod & hoc ipso loco primum accidit.

Itaque hic Author d. p. 5. *Logica* sententiam *Scoti* duobus argumentis positivis impugnat, & deinde conatur fundamenta *Scoti* ex prædictatis contradictoris, diuersis definitionibus compositione metaphysica, si militidine & dissimilitudine solvere.

Prima ratio ipsius contra nos est hæc: si ratio seu gradus metaphysicus superior est ex natura rei distinctus a suis differentiis, & indifferens ad illas ut nos assertimus; sequeretur conceptum entis & substantiae quæ est in Angelo & anima rationali, posse esse in lapide ergo nec *Anima*, nec *Angelus* sunt entia spiritualia: quod enim includit aliquid quod non est spirituale, non est spirituale: sed nihil potest esse in lapide est spirituale; & *Angelus* ac anima includunt aliquid quod potest esse in lapide, ergo includunt aliquid quod non est spirituale.

Confirmatio, quia sequeretur etiam quod aliqua ratio formalis reperta in Deo, verbi gratia ratio entis, substantiae, sapientiae ut sic communis vñioce Deo & creaturis, posset esse in creatura; & aliquid repertum in creatura posse esse in Deo: quod erroneum & chimericum, inquit, est, quia daretur aliquid in rerum natura, quod nec creatum sit, nec increatum, nimis illa ratio communis: non creatum, quidem quia potest esse in Deo: non increatum, quia potest esse in creatura.

Respondeo, facile distinguendo sequelam antecedentis: secundum se, vel aliquam formalitatem sibi similem quantum ad conceptum formalem, adeo ut non possit discerni inter illas secundum rationes suas formales, concedo sequelam antecedentis: secundum se positiue & realiter considerata, nego sequelam antecedentis, & nego etiam consequentiam: ad cuius probationem distinguo maiorem: quod includit aliquid quod non est spirituale, realiter loquendo, concedo maiorem: quod non est spirituale, formaliter loquendo, sed tale tamen quod potest identificari spiritualitatem, a qua habeat realiter esse spirituale, nego maiorem, Similiter distinguo minorem: quod est in lapide nequit esse spirituale secundum se realiter loquendo, concedo minorem, formaliter loquendo, quantum ad hoc quod in suo præciso conceptu formalis non reperiatur aliqua repugnatio, quo minus possit reddi spirituale, nego minorem.

Ad confirmationem *Respondeo* eodem modo, distinguendo maiorem: aliqua ratio reperta in Deo formaliter abstrahens ex suo conceptu formalis ab infinitate & aliis, seu formalitatibus seu modis intrinsecis Deo ipsi propriis, sic ut illa ratio, vel secundum se, vel secundum aliquam formalitatem ipsi omnino formaliter similiter possit repertum in creatura, concedo maiorem; nec id est chimericum aut erroneum; sed potius oppositum quod est contra principia vulgaria Metaphysica: aliqua formalitas seu ratio reperta in Deo ut afficitur formalitatibus aut modis intrinsecis Deo soli propriis, aut etiam secundum se positiue, nego maiorem.

Ad probationem minoris dico non sequi, ex admissa illa ratione communi ac indifferenti, formaliter dari aliquid quod non sit aut creatum aut increatum; quia illa ratio formalis ut in Deo, est quid increatum, non quidem ex suo conceptu formalis, sed ex identificatione eius cum Deo; & similis ratio formalis reperta in creatura est quid creatum, non tamen ex sua ratione formalis, sed ex identificatione ipsius cum creatura.

Et si in festo quod saltē dabitur aliqua ratio, seu

formalitas, quæ secundum suum conceptum formaliter non sit nec quid creatum, nec increatum.

Respondeo id esse verum & tam vulgariter admissum in nostra schola, vt non debeat videri mirum nisi ignorantia nostra principia.

Secunda ratio eiusdem est, quia repugnat rationem substantiae distinguere à ratione entis. Substantia enim quantumcumque præcisæ non repugnat existere: ergo erit ens formaliter, nec præscindet consequenter à ratione entis: quod si semel, inquit, concedimus unum gradum superiorum non distinguere ab inferiori, corruerit totum fundamentum nostra sententia.

Respondeo negando primam propositionem. Ad cuius probationem dico quod licet substantia non repugnet existere, & sit forma lissime ens, nō propterea tamē sequitur quod ens non præscindat a substantia, & quod substantia non distinguatur ab ente tanquam includens & inclusum, sicut homo distinguatur ab animali; quāvis sit formaliter animal. An vero ens includatur formaliter in differentiis aut modis, quibus contrahitur ad substantiam ac sua inferiora, suo loco diximus. Solutiones autem huius authoris ad argumenta nostra sunt conformia principiis Nominalium supra positis ac ex doctrina ibi tradita facile patet quod non satisfaciat fundamentis Scotti, vt à me proposita sunt ac confirmata.

Solutio objectionum ex. autoritate.

64. Aduersarij huius nostre sententiae præcipue fundantur in authoritatibus Patrum, & Conciliorum, quas ita sibi fauere, & nobis aduersari existimant, vt Recupitus supra dicat, si ad id, quod de dina infinitate ac simplicitate, Patrum, atque Ecclesiæ authoritas stabilivit, attendamus, quod hæc controversia sit extra omnem controversiam: quasi scilicet tam clare colligatur ex his authoritatibus nostram sententiam esse fallam, vt non possit verti in controversiam. Itaque ne quis moueat his aut alijs aduersiorum censuris, quamvis ad Logicum aut Philosophum non spectet explicare authoritates Patrum aut Ecclesiæ, visum erat præcipuas authoritates, quæ nobis opponuntur, proponere & solvere.

Obicit itaque primo Vasquez rationem, qua vñus est sanctus Bernardus in Concilio Rhemensi cōtra Gilbertum Porretanum afferentem quod Deus non esset sua bonitas nec sua sapientia. Ratio autem est hæc: si sapientia formaliter loquendo non esset Deus, vel esset aliquid, vel nihil: non potest dici quod sit nihil, vt patet; sed si sit aliquid vel est quid superioris Deo, quod impli- cat; vel quid inferioris Deo, & consequenter creaturæ vel quid æquale Deo, & consequenter Deus, quia nihil potest esse æquale Deo, quod non sit Deus.

Confirmatur quia quemadmodum Gilbertus affirmabat Deum non esse suam sapientiam, ita Scottus dicit quod Deus non sit formaliter sua sapientia: ergo quandoquidem propositio Gilberti fuerit damnata, debet etiam damnata censeri opinio Scotti de distinctione formaliter, ex qua sequitur similem propositionem esse veram.

Confirmatur secundo, quia Gilbertus non afferuit unquam fuisse distinctionem realem inter essentiam & sapientiam, sed tantum quod non sola cogitatione mathematica, sed etiam ratione theologica distinguuntur, vbi per rationem theologiam, inquit Vasquez, nihil aliud intelligere potuit quam distinctionem formaliter ex natura rei independentem ab operatione intellectus: ergo idem omnino censuit cum Scotto, & consequenter vñusque doctrina in predicto Concilio est damnata.

Formalis
distinc-
cio non
affereba-
tur à Gil-
berto
Porreta-
no.

65. Respondeatur tamen, rationem sancti Bernardi, vt valere potuit contra Gilbertum prædictum; qui existimauit distinctionem realem inter essentiam & attributa sua, nihil omnino concludere contra Doct. nostrum, qui solum afferuit distinctionem formaliter & non realem inter ea: nam licet sapientia formaliter non sit Deus, est tamen Deus realiter: & propterea simpliciter potest dici quod sit Deus; vnde cum Gilbertus negaret simpliciter hanc propositionem: Deus est sua sapientia; optime colligitur quod posuerit distinctionem

realem inter illa. Sed soluamus rationem S. Bernardi in forma, secundum quod proponitur à Vasque cōtra nos; nam sanctus Bernardus in prima propositione non posuit formaliter loquendo, sed sunt posita ab ipso Vasque.

Itaque dico, quod sapientia diuina sit aliquid formaliter loquendo, non tamen superioris, nec inferioris nec etiam æquale Deo; quia illæ particulae denotant distinctionem realem, & propterea non possunt dici de sapientia, nec de vñlo alio attributo comparato ad diuina essentiam, à qua non distinguuntur realiter.

Ad primam confirmationem, nego consequentiam, quia aliud est dicere quod Deus non sit sapientia, aliud quod non est formaliter sua sapientia, & propterea primum poterat damnari, quamvis non damnaretur secundum.

Ad secundam confirmationem, respondetur Gilbertum omnino afferuisse distinctionem realem inter Deum & attributa, & cum intellexisse per distinctionem rationis theologicæ & non mathematicæ distinctionem realem, quod satis colligitur primo, quia alia ratio S. Bernardi non concluderet contra eum aliquid; secundo, quia alia non posset simpliciter negare hanc propositionem, Deus est sua sapientia; & tertio denique evidenter, quia, vt fatentur aduersarij, ante Scottum nullus afferuit distinctionem aliquam, quæ non esset rationis vel realis: ergo cum Gilbertus ante Scottum afferiret distinctionem inter essentiam & attributa, & negaverit eam fuisse distinctionem rationis, debuit intelligere fuisse inter illa distinctionem realem propriam, & non formalem; alia s. falso esset quod Scottus primo inuenierit distinctionem formalem, vt aduersarij ipsi obiiciunt.

Confirmatur totum hoc, quia si Scottus conueniret cum Gilberto, Ecclesia per tota scula non permitteret, sed reprobaret ipsum, quod tamen nec somniauit quidem.

66. Dices cum Recupito: Gilbertus non potuit imaginari quod esset distinctione separabilitatis inter essentiam & attributa, verbi gratia sapientiam aut veritatem, neque etiam quod esset distinctione suppositorum inter illa: ergo non potuit ponere distinctione realem inter illa.

Respondeo, quidquid sit de antecedenti, negando consequentiam: quia poterat imaginari distinctionem realem inter essentiam & sapientiam aut paternitatem, licet non imaginaretur ea fuisse separabilia, aut supposita distincta, quia posset existimare quod essentia produceret necessariò in se productione reali sapientiam, & consequenter quod sapientia esset realiter distincta ab essentia, quamvis non posset separari, quia necessariò produceretur ab essentia, sicut Filius necessariò producitur à Patre, & quamvis etiam non esset suppositum, quia esset forma denominans intrinsecè ipsam essentia denominatione formalis; quod non competit supposito.

Confirmatur hoc, quia multi Thomistæ existimant proprietas aliquas distinguere realiter a suo subiecto, & tamen non posse eam separari ab inuicem, etiā de potentia absoluta, nec esse distincta per modum suppositorum: ergo similiter posset quis imaginari distinctionem realem inter essentiam & attributa, quamvis non putaret illa esse separabilia aut supposita.

Obicit secundo: in Concilio Florentino sape assertur essentiam diuinam sola ratione distinguere à relationibus: ergo non distinguuntur formaliter.

67. Respondeatur primo antecedens non esse Concilij: Flores sed Iohannes cuiusdam Theologi, qui agebat partes Latinæ, in tum conciliū nihil facit contra Gracos.

Non omnia autem, quæ in disputationibus, quæ fiabant in Conciliis, adducuntur, definitur in ipsis, vt manifestum est: ergo quantumvis Iohannes iste negaret distinctionem formaliter, non sequeretur tamen propterea quod non daretur.

Dices Concilium approbathe doctrinam eius.

Respondeatur hoc concedendo, quantum ad illud quod erat positum in controversia, non quantum ad cetera. Controversum autem erat solum, vñrum distinguenter essentia & personalitas realiter, non vero vñrum distinguenter formaliter: & ex hoc,

Respondeatur

Respondet secundo ad obiectionem, explicando antecedens sic, ut sensus eius sit, quod nullo modo realiter distinguantur, sed sola ratione, id est, distinctione, quae non sit realis proprie dicta: concedo antecedens; quod sane intellectum in hoc sensu sufficiebat ad intentum Concilij, sic ut sensus eius sit, quod sola ratione, id est per intellectum solum distinguuntur, nego antecedens & consequentiam.

68. Et confirmatur hoc responso, quia secundum aduersarios ante Scotum non erat illa vñquam mentio de distinctione formalis, sed tantum de distinctione reali propria, & de distinctione rationis; sed Concilium agebat tantum de distinctionibus, de quibus non controvenerat inter Catholicos, præsertim Latinos, quorum controvèrsia non proponebantur tum examinandæ: ergo faciebat mentionem solummodo de distinctionibus illis communiter admissis, & intellexit consequenter, ex duobus generibus distinctionum, quæ absque controvèrsia communiter recepta sunt ab omnibus Catholicis, nullum fuisse inter essentiam & relationem præter distinctionem rationis; quod quidem verissimum est, licet cum hoc sit, quod haberent aliam distinctionem medium inter utramque, scilicet formalem; de qua ramen Concilium non faciebat mentionem, quia inter Catholicos controvèrserat, an daretur, necne.

Obiicies tertio: secundum Patres & Theologos, non datur distinctione in diuinis, nisi vbi obuiat relationis oppositio.

Respondeo, hoc esse intelligendum de distinctione reali, non de formalis.

69. Obiicies quarto, Patres sapissime dicunt, non aliud esse essentiam, aliud attributum essentia; nec aliud esse, vnum attributum, aliud alterum. Loca citantur à Recupito & recentioribus; sufficit nobis vñus locus August.

15. de Trinit. c. 5. Nullatenus aliud est in Deo esse, aliud vivere, aliud intelligere, aliud posse.

Quo sé-
su attri-
butum
non est
aliud ab
essentia.

Respondet, Patres manifeste loqui de arietate reali, coincidente cum distinctione reali, aut connexa cum illa, quæ est arietas simpliciter, non vero de arietate formalis, quæ non est arietas simpliciter, sed secundum quid in comparatione ad arietatem simpliciter.

Quod autem loquantur de arietate simpliciter coincidente cum distinctione reali stricta, seu eam arguente, patet non solum, quia absolute & simpliciter loquuntur, sed quia in eo sensu negant essentiam esse aliud ab attributis, aut vnum attributum ab alio attributo; in quo sensu dicunt, quod Filius sit alius à Patre; sed quando dicunt, quod Filius similius à Patre, per hoc intelligunt quod sit distinctus realiter ab ipso: ergo quando dicunt attributum non esse aliud ab essentia, intelligunt quod non sit distinctum realiter ab ipsa.

Præterea Patres, licet dicant, quod Filius sit alius à Patre, negant tamen ipsum esse aliud à Patre, quia ex modo loquendi, secundum Patres, esse aliud ab alio significat distinctionem realem in essentia; ergo quando dicunt attributum non esse aliud ab attributis, nec hæc esse alia inter se, aut ab essentia; intelligunt per hoc, quod non habeant distinctionem realem.

Hanc responsoarem impugnat Recupitus primo, quia illa arietas negatur in diuinis, quæ admittitur in creatis: sed arietas formalis admittitur in creatis: ergo negatur à Patribus in diuinis.

Secundo, quia negant in diuinis arietatem indefinite, non determinando hanc, aut illam arietatem: ergo negant omnem; indefinita enim negativa aequivalens universalis, ut si quis neget accidentem in Deo, idem est, ac si dicaret, nullum accidentem est in Deo.

Terzo: quia aliqui Patres excludunt omnem arietatem.

Quarto: quia de illa arietate loquuntur, quæ ab aliis ponebatur: sed à nullo ponebatur arietas realis: ergo non loquuntur de illa arietate, sed de formalis, quæ sola finge poterat in diuinis.

70. Hec impugnatio nullius est momenti: unde respondeo ad primam distinguendo maiorem: omnis illa arietas, quæ reperitur in creatis, nego; aliqua arietas, quæ

reperitur inter perfectiones creatas, nimirum realis, quæ intercedit inter virtutes creatas, & actus ipsarum, & inter plurima alia accidentia, concedo maiorem; & concessa minore, nego consequentiam.

Deinde retorquo argumentum primum: quia secundum aduersarios non datur alia distinctione in creaturis, nisi distinctione realis, aut modalis: ergo si illa quæ est in creaturis, negatur in Deo, ut ait Recupitus, sequitur manifeste quod sola realis, aut modalis negetur in Deo inter attributa, & essentiam. Secundo, quia datur virtualis distinctione in creatis: ergo si omnis distinctione, quæ est in creatis, negetur in Deo in his autoritatibus, negabitur etiam distinctione virtualis in Deo, quod est contra omnes aduersarios.

Ad secundam respondeo distinguendo consequens: negant omnem, quæ sit simpliciter arietas, concedo: quæ non sit talis, nego consequentiam. Et ad probationem dico, quod indefinita non aequivaleat universalis, nisi iuxta naturam prædicati quæ negatur de subiecto: verbi gratia si negetur aliquid, quod sit simpliciter tale, indefinite, transeat quod negetur universaliter omne tale; sed inde non sequitur quod negetur etiam omne, quod est secundum quid tale, ut erit evidens, hoc exemplo: Si quis neget hominem esse domi, licet per hoc intelligatur negare illū hominem esse domi, non propterea tamen intelligendum est negare, quod homo aliquis pietus sit domi, sed solum intelligendum est de omnibus simpliciter. Ergo ad propositum, quando negant Patres arietatem indefinite, debent intelligi de arietate simpliciter, & omnem talem excludere à Deo: non vero de arietate secundum quid, aut non simpliciter, qualis est formalis.

71. Et per hoc patet ad tertiam impugnationem, quia solum excludunt omnem arietatem, & distinctionem simpliciter; inde autem non sequitur excludi omnem arietatem etiam formalem.

Confirmatur hoc, quia si ex eo, quod excludant Patres omnem arietatem, & distinctionem, sequitur nullam proflus arietatem, aut distinctionem manere in Deo; ergo neque manebit in ipso distinctione virtualis, contra aduersarios. Itaque sicut ipsi negarent hanc sequelam, quia hæc distinctione virtualis non est distinctione simpliciter, Patres autem negant distinctionem simpliciter: ita debent dare nobis veniam negandi quod ex dictis Patrum sequatur non dari in Deo distinctionem formalem, quæ non est distinctione simpliciter.

Ad quartam impugnationem respondeo primo negando minorem, quia aliqui ponebant distinctionem realē in Deo.

Respondeo secundo negando maiorem, quia Patres non solum deberent negare distinctionem, quæ ponetur ab aliquibus, sed illam etiam, quæ non posset in ipso poniri, nisi ab uni, nisi ab inductis.

Confirmatur hoc, quia certum est, quod ex dictis Patrum, colligatur non esse distinctionem realē inter attributa diuinæ, & essentiam, & qui assereret talem, contradiceret sine dubio Patribus: sed hoc esset falsum, nisi Patres negarent talem distinctionem in Deo: ergo negabant illam.

Confirmatur secundo: si solum negabant distinctionem quæ ponebatur in Deo, non negabant formalem, quia secundum aduersarios, Scotus est, qui prius asseruit talem distinctionem: ergo tempore Patrum non ponebatur in Deo talis distinctione.

Confirmatur tertio: si negabant illam, quæ ponebatur in Deo, ergo negabant virtualem, quia illa ponebatur in ipso. Et si casus illam non posse negari, similiter ego dicam distinctionem formalem non posse negari.

72. Obiicies quinto: Patres sapissime prædicant sapientiam & cætera attributa in abstracto de essentia, & de Deo, dicendo quod Deus sit sapientia, iustitia, &c. & Concilium Rhemense dicit quod iustitia Dei sit eius misericordia: sed hoc non esset verum, si formaliter distinguierentur: ergo non distinguuntur formaliter.

Probatur minor, quia iuxta ipsum Scotum abstracta non possunt prædicari de se inuicem, si formaliter distinguuntur, & hinc negat huiusmodi propositiones esse

veras animalitas est rationalitas, risibilitas est humanitas, &c. & ratio est quia in talibus propositionibus denotatur, quod unum sit alterum formaliter, & non tantum realiter, seu identice.

Abstracta figura concedendo maiorem, & negando minorum: ad cuius probationem dico, quod abstracta finita non possunt vere praedicari de se inuicem, propter rationem allatam in obiectione: secus autem est de abstractis infinitis. Et ratio disparitatis est, quod abstracta finita habent tantam vnam rationem, propter quam identice possunt praedicari de se inuicem, nimirum convenientiam ipsorum in eodem supposito: unde quando abstracthantur ab illo supposito, non possunt praedicari de se inuicem, si sunt distincta formaliter. Sed abstracta infinita, praeter convenientiam in uno supposito, habent aliam rationem identitatis, nimirum infinitatem: & propterea quamvis abstracthantur a supposito, possunt ratiem praedicari adhuc de se inuicem identice, nisi etiam abstracthantur ab infinitate.

73. *Et si queras*, unde colligitur, quod Patres quando dicunt quod iustitia diuina sit misericordia diuina, loquantur in sensu identico, & non formaliter, prae certum, cum quando dicunt Filiu produci per intellectum, & non per voluntatem, intelligantur loqui in sensu formaliter, & non identico.

Respondeo hoc sufficienter colligi a posteriori, quia falsum esset quod iustitia sit misericordia in sensu formaliter, verum autem est in sensu identico: & propterea quandoquidem Patres dicant misericordiam esse iustitiam, debent intelligi in sensu identico, in quo hoc esset verum, & non in sensu formaliter, in quo hoc esset falsum; quando vero dicunt quod Filius non producatur per voluntatem, sed per intellectum, quia hoc esset falsum in sensu identico, non debent in illi in sensu identico; quia autem id esset verum in sensu formaliter, debent intelligi in sensu formaliter.

Hanc responsum impugnat Recupitus, quia licet sapientia diuina, verbi gratia sit infinita, & misericordia etiam, tamen, vel sunt infinita in omni genere, vel in aliquo determinato genere: si in omni, ergo una includit formaliter alteram: si in uno tantum, ergo infinitas talis non infert identitatem vnius attributi cum alio attributo, & consequenter non erit verum dicere, quod iustitia sit misericordia.

Respondeo; quodlibet ex attributis diuinis esse realiter infinitum in omni genere, & sic realiter inuolueret cetera attributa; ceterum formaliter loquendo non est nisi infinitum in tali genere determinato, verbi gratia sapientia in genere sapientiae, misericordia in genere misericordiae: & quia quidquid est sic infinitum, necessario exigit ex ratione sua formaliter esse coniunctum cum aliis perfectionibus infinitis & compotibilibus, propterea valer simpliciter dicere, quod unum attributum sit alterum, verbi gratia, quod iustitia sit misericordia, licet non valeat dicere, quod iustitia sit formaliter misericordia. Vnde in forma distinguo ultimum consequens, identitatem formalem, concedo: realem, nego consequentiam.

74. *Obiicies sexto*: secundum *Augustinum* 7. de Trinitate. *Deus Pater non quo Pater, est Deus; sed quo magnus, est Deus*: quorum verborum hic videtur esse sensus, quod Deus Pater non quo formaliter est Deus, eo formaliter est Pater, quia scilicet distinguatur formaliter Deus & Paternitate: sed Pater quo formaliter est Deus, eo formaliter est magnus, quia non distinguatur formaliter Deus a magnitudine: ergo ex hoc loco sequitur quod magnitudo, & idem est de ceteris attributis, non distinguatur formaliter a Deo.

Respondeo negando illam explicationem: sensus enim verus istius loci est, quod non eodem modo se habet Deus ad Paternitatem, quo se habet ad magnitudinem; quia licet sit distinctionis formalis utroque, tamen ita se habet Deus ad magnitudinem, ut de quocumque praedicetur Deus, de eodem praedicetur magnitudo: sed non ita se habet ad Paternitatem, quia Deus praedicatur de

Filio, & Spiritu Sancto, & tamen de iis non praedicatur paternitas. *Addo*, in hac obiectione concedi distinctionem formalem Dei a Paternitate, quod nobis sufficit.

Dubia aliqua concernentia hanc materiam.

75. *DVBIVM PRIMVM*, Vtrum detur distinctione formalis non mutua, id est, utrum aliquid possit distinguui distinctione formaliter, ab alio, a quo illud aliud formaliter non distinguatur. Videtur quod sic, quia secundum *Scotum* in 1. dist. 2. qu. 7. formalis idem est, quod negatur per distinctionem formaliter, est inter ea, quorum illud, quod dicitur idem formaliter, includit illud, cui dicitur idem formaliter in sua ratione formaliter; ergo quando sunt aliqua, quorum unum in sua ratione formaliter includit aliud, & non est contra, erit distinctione formalis non mutua inter illa.

Probatur consequentia, quia illud quod includit aliud in sua ratione formaliter, erit idem formaliter illi alteri, & consequenter non distinguetur formaliter ab ipso: illud autem alterum, quod non includit aliud, non erit idem formaliter ipso, & consequenter distinguetur formaliter ab ipso, & sic erit distinctione formalis non mutua inter ipsa.

76. *Rada controvergia 4. tom. 1. conuersiarum* concedit distinctionem non mutuam, sed dicit, illud quod includit formaliter, & essentialiter in alio, esse idem formaliter illi in quo includitur, ut animal verbi gratiae homini, & non distinguui formaliter ab illo; illud vero, quod includit aliud in sua ratione formaliter distinguui formaliter ab illo, ut homo, verbi gratiae ab animali, & citat pro se *Antonium Trombetam*, & *Ioannem Bassilium*.

Alii Scotti agnoscunt etiam distinctionem non mutuam, sed contrario modo eam explicant, dicunt enim, quod includens aliud sit idem inclusum, inclusum autem distinguatur ab includere; & his magis videtur patrocinari praedictus locus Scotti.

Faber denique in *Theorematibus tract. de formalitatibus* c. 8. negat omnino omnem distinctionem non mutuam, putat enim impossibile esse quod unum distinguatur formaliter ab alio, quia illud aliud vicissim ab ipso distinguatur; Et fundamentum ipsius est, quia identitas est relatio primi generis: sed omnes relationes primi generis sunt mutuae: ergo identitas debet esse mutua, & consequenter si unum extrellum sit idem alteri extrellum, necessario alterum debet esse idem illi.

77. *Ero quidem cum Fabro conuenio*, sed non propter illud fundamentum: nam identitas qua est relatio primi generis, est relatio realis inter extrema realiter distincta: sed identitas formalis, de qua hic, non est talis relatio, ut manifestum est, cum extrellum ipsius non sint realiter distincta: ergo falsum est quod supponitur in illo fundamento Fabri.

Itaque meum fundamentum est, quod omne illud distinguatur formaliter ab alio, de quo verum est dicere quod non sit formaliter illud: sed de quocumque includente aliud verum est dicere quod non sit illud aliud, verbi gratiae de homine verum est dicere, quod non sit formaliter animalitas, licet includat animalitatem, & similiter de quocumque inclusum in alio verum est dicere, quod non sit illud aliud, verbi gratiae de animalitate, licet includatur in homine verum est dicere, quod non sit homo: ergo tam includens distinguetur formaliter ab inclusu, quam etiam inclusum ab includente, & consequenter non dabatur distinctione non mutua formalis.

78. *Dices* quamvis animalitas non praedicetur formaliter de homine in abstracto, quia si sic abstractur ab inclusione sua in homine, tamen in concreto potest praedicari de homine formaliter, dicendo: homo est formaliter animal, quia ut sic non abstractur ab inclusione in homine: sed hoc sufficit ut dicatur idem formaliter homini: ergo.

Contra, quia secundum quacumque rationem animal potest praedicari de homine, secundum eandem rationem potest homo praedicari de eodem animali, licet non praedicatione directa, quia superioris de inferiori sic praedicari non potest: ergo adhuc non dabatur distinctione non mutua.

Contra secundo, quia animal non prædatur adæquate de homine in concreto, aut abstracto formaliter: ergo verum est dicere, quod homo non sit adæquate animal, & consequenter quod homo distinguitur formaliter ab anima: & similiter verum est dicere quod animal formaliter non sit adæquate homo: & consequenter animal distinguitur formaliter ab homine, & sic inter illa erit distinctio mutua.

79. Itaque ut concludam, quamvis admittendam censem distinctionem formalem adæquatam, eam scilicet, quæ reperiatur inter ea, quorum unum non includitur in alio essentialiter, nec è contra: & distinctionem formalem inadæquatam, eam scilicet, quæ reperiatur inter ea, quorum unum includitur in alio, in quo aliquid aliud etiæ includitur; nullo tam modo censem dari distinctionem non mutuan. Et ad prædictum locum *Scot.*

Respondeo sensum eius esse, quod ea, quorum unum includit aliud, sunt identificata formaliter; quod quidem verū est semper vel adæquate, vel inadæquate: si enim sic se includant, ut unum nihil includat essentialiter, quod alterum non includit, tum identificantur formaliter adæquate, & non distinguntur formaliter: si vero sic includant, ut unum aliquid includat, quod non includitur essentialiter in altero, tum identificantur formaliter, & cum hoc tamen stat quod distinguantur formaliter, quia non identificantur adæquate.

DVBIVM SECUNDVM.

80. Vtrum distinctio, quæ esset inter rem & modum eius, à quo realiter non distingueretur, sit distinctio formalis. Vider quod sic, quia est inter extrema positiva realiter indistincta. Videtur quod non, quia modus non est formalitas, distinctio autem formalis debet esse inter formalitates.

Vt hoc dubium intelligatur, deberet statui distinctionia inter modum & formalitatem, de quo supra. Quod si non esset vlla distinctio inter illa, tolleretur omnis difficultas. Itaque supponendo quod modus & formalitas distinguantur, adhuc respondeo ad dubium affirmative: & ratio est, quia sicuti, ut supra diximus, non solum distinctio rei à re, sed etiam rei à modo separabili est distinctio realis, quia scilicet ad distinctionem realem sufficit quod extrema sint positiva, & quod alterū ex illis possit esse sine alio; ita etiam non solum distinctio formalitatis à formalitate, sed etiam formalitatis à modo, est distinctio formalis, quia ad distinctionem formalem sufficit quod extrema sint positiva; & quod cum identificantur realiter, unum ex illis non sit aliud; hoc autem currit tam bene de duabus formalitatibus quam de formalitate & modo intrinseco ipsius: ergo.

Et hinc patet ad rationem ad oppositum, scilicet quod distinctio formalis non possit reperiiri nisi inter duas formalitates, hoc enim est falsum ex suppositione quod detur modus intrinsecus qui non sit formalis. Addo tamen ulterius, quod quemadmodum distinctio realis, ut sic, potest diuidi in distinctionem realem rei à re, & in distinctionem realem rei à modo separabili, ita etiam distinctio formalis ut sic posset diuidi in distinctionem formalem formalitatis à formalitate & formalitatis à modo intrinseco, & prior posset vocari distinctio formalis stricta, posterior, distinctio formalis non modalis.

DVBIVM TERTIVM.

81. Vtrum distinctio formalis formaliter dicat relationem. Videtur quod sic; quia distinctio realis propria formaliter dicit relationem: ergo formalis à parte rationis.

Respondeo tamen aliqui negant, quia relatio realis exigit extrema realiter distincta, distinctio autem formalis non exigit extrema realiter distincta sicut distinctio realis exigit: ergo quamvis distinctio formalis propria sit formaliter relatio, tamen distinctio formalis non exigit formaliter relationem realem. Sed reuera hoc ratio nulla videtur, quia licet relatio realis propria, hoc est, que distinguitur realiter à fundamento suo, exigit extrema realiter distincta, tamen non propterea sequitur quod relatio realis impropria, hoc est, quæ non

distinguitur realiter à fundamento, & quæ non intercedit inter res realiter distinctas, debeat exigere extrema realiter distincta.

Respondeo ergo alij, neque distinctionem realem, neque distinctionem formalem dicere formaliter relationem, sed negationem identitatis. Et fundamentum ipsorum est, quia omnis relatio distinctionis presupponit extrema distincta, realiter quidem si distinctio sit realis, formaliter vero, si distinctio sit formalis: ergo formaliter loquendo, distinctio non dicit relationem, cum presupponatur relationem.

Sed neque hoc etiam fundamentum satisfacit, quia qui diceret distinctionem esse formaliter relationem, negaret relationem distinctionis debere presupponere extrema distincta, cum in sententia ipsius ipsa relatio deberet constitui extrema distincta; & certe qui diceret extrema esse distincta per negationem presuppositam relationem, necio quorsum deberet admittere vllam relationem distinctionis sequentem talem negationem, præsertim realem; nam de relatione, quam posset ibi fingere intellectus, non est curandum, quia non est ad propositum. Deinde non minus relatio deberet presupponere extrema distincta, quam negatio identitatis: ergo distinctio non est negatio, etiam in hac sententia.

82. Itaque respondeo probabile esse quod nulla distinctione huc realis, sive formalis, dicat formaliter relationem, sed tantum negationem identitatis: & ratio est, quia per hoc quod intelligantur aliqua cum tali negatione, sufficientissime intelliguntur distincta: ergo non est necessitas vllius relationis, ut constituantur distinctas.

Et confirmatur, quia illa negatio identitatis sequitur ipsam extrema distincta ex natura sua, quamvis nulla relatio sequeretur ad ipsa: ergo superflue ponitur vlla relatio distinctionis.

Dices: Petrus habet negationem identitatis realis cum scipso, & tamen non habet distinctionem realem à se ipso; ergo distinctio realis non consistit in negatione identitatis plurium inter se, nego consequiam.

Respondeo, distinguendo consequens: non consistit in negatione identitatis eiusdem ad se, concedo: in negatione identitatis plurium inter se, nego consequiam.

83. Dices secundo: identitas & distinctio eodem modo se habent ad inuicem, quo similitudo & dissimilitudo: sed dissimilitudo non dicit tantum formaliter negationem similitudinis: ergo distinctio non dicit formaliter tantum negationem identitatis.

Respondeo negando maiorem: & ratio disparitatis est, quia potest esse negatio similitudinis inter aliqua, inter quæ tamen non est dissimilitudo, verbi gratia, inter duos parietes nigros est negatio similitudinis in albedine, & tamen non habent dissimilitudinem in albedine; ergo dissimilitudo aliqua non est negatio tantum similitudinis sibi opposita; sed non potest esse negatio identitatis realis inter aliqua, quin etiā sint distincta realiter: ergo non est necesse quod distinctio realis dicat aliquid, præter negationem identitatis realis, & consequenter non eodem modo per omnia se habent inter se dissimilitudo & similitudo, quo se habent identitas, & distinctio.

Ex quo patet, quam insufficienter distinguitur distinctio formalis à non identitate formalis, quasi scilicet distinctio diceret formaliter relationem, non identitas vero non diceret.

ADDITIONE.

Doctrinam meam hac quæstione num. 13. proponit Maistrus dis. 6. Mer. num. 212. quam ait coincidere cum doctrina à se paulo ante impugnata, quia ut discernant distinctionem formalem à reali recurso ad separabilitatem, vel inseparabilitatem extermorum docens formaliter distinctionem esse inter extrema quæ inuicem necessario petunt esse connexa. Deinde ait definitionem formalitatis à me traditam esse falsam, quia conuenit relationibus prædicamentibus.

Ad hæc nego me ad inseparabilitatem quandocumque recurrere ad declarandam distinctionem formalem, ita ut verum dicere, quod quæ sūt omnino inseparabilia, sunt distincta

stincta formaliter; id enim esset falsum, & contra omnia mea principia; sed recurri, & bene, ad inseparabilitatem eorum inter quæ non intercedit nullum aliud signum distinctionis realis, ut sufficienter expressi dum dixeram formalitates esse illas, quæ inexistunt in re, quæ possit secundum se existere, & non possunt ipsi advenire de novo, suntque propterea inseparabilia ab ipsa quod omnem potentiam: hæc enim descriptio non conuenit iis, quorum unum potest producere aliud; neque iis quæ subiectantur in diversis subiectis realiter distinctis.

Vnde patet meam descriptionem formalitatis nullo modo competere relationibus prædicamentalibus realiter distinctis, quæ adueniunt & aduenire possunt de novo, & non sunt sic inseparabiles quin fundamentum possit esse absque ipsis. Eadem disp. num. 233. adducit duas difficultates quas propono hac quæst. n. 57. contra communem doctrinam Scotti ac Scottistarum, ob quam negant compositionem in Deo, quamvis admittant in ipso plures formalitates; ob quas difficultates, quia ipse eas clare solvere non poteram, aliter respondi, & iuxta meam illam responditionem dixi posse explicari doctrinam illam Scotti, & Scottistarum contra quam opposui illas difficultates.

Contra vero illam meam responditionem Mastrius opponit, quod ut aliqua duo identificantur realiter, id non habeant à causa extrinseca, sed à se ideo ut eorum identitas sit ita perfecta ut excludat compositionem, aut ita imperfecta ut non excludat, non orietur ex dependencia, aut independentia eorum à causa extrinseca, sed ex finitate, aut infinitate extremitum.

Confirmat hoc, quia causa extrinseca dum coniungit extrema non potest facere ut habeant compositionem, aut non habeant ad libitum suum, sed secundum quod ex natura sua exigunt. Vnde quamvis anima rationalis coniungeret se corpori, faceret compositionem cum ipso.

Confirmat secundo, quia vel gradus entis est natus facere compositionem ex natura sua cum suo modo contrahente, vel non. Si primum ergo in Deo facit compositionem. Si secundum: ergo nec in creatura faciet compositionem propter dependentiam à causa extrinseca, quæ non mutat naturam extremitum quæ coniungit.

Vt viterit confusio, nolo proponere reliquam partem doctrinæ huius Authoris donec ad hæc respondero.

Dico ergo me numquam somniasse, quod causa efficiens posset facere, ut extrema haberent compositionem, nisi ex natura sua intrinseca id exigerent; hoc tamen non obstante sicut ex eo, quod aliquis effectus possit produci à causis naturalibus colligi potest, quod ex natura sua intrinseca sit ordinis naturalis, & ex eo, quod non possit ab illis produci, quod non sit ex natura sua ordinis naturalis, sed supernaturalis: ita potest colligi arguitive, quod aliqua extrema sint ex natura sua componibilia, & apta facere compositionem, si sint talia quæ non possint ponи à parte rei coniuncta absque dependencia à causa extrinseca; & quod illa non sint ex natura sua apta facere compositionem, quæ coniungi possunt absque tali dependencia, vnde in forma Respondeo ad argumentum Mastrij distinguendo antecedens & consequens: non habent hoc arguitive nego: alio modo transeat; nec id facit contra me, ut patet.

Ex quo patet ad confirmationem primam, ad quam directe respondeo quod causa efficiens nequeat pro libitu facere talen vel talen coniunctionem extremitum, sed necessario debet facere illam coniunctionem, qualem nata sunt extrema facere; potest tamen ex eo, quod coniunctionis sit talis natura, ut non possit ponи sine dependentia, colligi, quod sit imperfecta coniunctionis, & ex eo, quod sit talis natura ut possit ponи sine dependentia, potest colligi, quod ex natura sua sit coniunctionis perfecta. Vnde falsum est, quod parum referat dependentia, vel independentia ad colligendum ex ea naturam coniunctionis, seu identitatis, & ad exemplum de

anima rationali dico, quod ex eo quod posset anima ponere coniunctionem inter se & corpus, sequatur manifeste coniunctionem esse imperfectam, modo posset illud facere in genere causæ efficientis, quia ex ipso sequeretur distinctione realis ipsius ab unitate, & corpore quæ semper involuit imperfectionem in rebus sic coniungibilibus & illa dependentia tum esset à causa extrinseca, nam anima esset causa extinseca illius unitatis: quod si anima ex se necessario absque efficientia identificaret corpori, profecto identitas ex hoc capite esset perfecta, & non posset colligi quod sufficeret ad compositionem, nisi aliunde id colligeretur, & si aliunde colligeretur, tum sequeretur contradicatio, quia ex uno capite identitas esset perfecta, ex alio non esset, & propterea implicat animam esse sic identificatam corpori.

Ad secundam Confirmationem, quæ plane Mastricia est, dico quod gradus entis ex se, sit natus facere compositionem cum modo ad quem possit contrahi cum dependentia, qualis est ille quo contrahitur ad creaturam, & non sit natus facere compositionem cum illo quo contrahitur sine dependentia, qualis est ille quo contrahitur ad Deum. Manet ergo adhuc integra, & itabilis mea doctrina, & hoc supposito, manifestum est quod per eam solvantur argumentum Thomistarum, & difficultates à me propositæ contra doctrinam communem Scottistarum.

Iam accedo ad aliam partem discursus Mastrij, qui num. 235. Infert ex impugnatione meæ doctrinæ sistentium in solutione communis Scottistarum, quam frustra conatur ostendere esse ipsiusmet Scotti, quia ipse hoc confessus eram, & iam iterum fateor, sed nego per eam sufficienter solui argumentum Thomistarum confirmatum per duas meas difficultates, nisi explicando eam per meam doctrinam, aut aliam aliquam, quam non adfert Mastrius, nec vidi adhuc allatum ab ullo Scottista, expresse saltem, quod probo reiiciendo solutiones illarum difficultatum adduictas à Mastrio hic.

Ad primam difficultatem aut solutionem dicit patere ex dictis suis disp. 2. qu. 5. a. 2. præsertim in solutione ad 4. vbi docuit gradum entis nec in Deo, nec in creatura proprie facere compositionem, quia nullam dicit realitatem potentialem vere contrahibilem per differentias, sed purum conceptum inadæquatum per modos contrahibilem à posteriori, quam inquit difficultatem Poncii euadere nequit, qui vult conceptum entis propriam realitatem præse ferre potentialem per aliam realitatem contrahibilem.

Sed ex dictis supra contra Mastrium in additione ad quæst. 2. constat hanc doctrinam Mastrij de conceptu inadæquato entis esse improbatum in sententia Scotti, ut pote contra omnia principia ipsius de distinctione formalit, nec ipse Mastrius eam amplectetur, nisi ad euadendam difficultatem illam de compositione, quæ cum ex dictis facile tolli possit iuxta meam doctrinam, quæ nullo modo præjudicat illis principiis, patet vel ex hoc ipso capite reiiciendam esse illam doctrinam Mastrij.

At Mastrius adhuc addit non satisfacere me illi difficultati de compositione entis cum modo, seu differentia contrahente ipsum ad Deum, dum dico quod propterea non fiat talis compositionis quia licet ens secundum se non sit infinitum, coniungitur tamen in Deo cum infinitate, & propterea coniunctionis ipsius habet independentiam à causa extrinseca, addit, inquam, hoc non satisfacere, quia nec modus, nec differentia addita variat naturam realitatis cui additur, vnde si illa est de se communis potentialis & componibilis, talis intrinseca remanet ubicumque ponitur, & semper habebit rationem partis per se determinabilis.

Tum quia Poncii, inquit, in hac solutione non sibi constat, quia paulo supra dixerat reiiciendo communem Scottistarum doctrinam infinitatem non sufficeret ad perfecte identificantur realiter formalitates, sed requiri independentiam à causa extrinseca; in hac autem solutione

litione ad infinitatem ipse quoque recurrat simul cum independentia.

Verum hoc non obstante videor mihi abunde satisfacte illi difficultati, nec de hoc dubitari posse nisi quatenus dubitaretur de ipsa mea doctrina, quam ostendi veram esse non obstante impugnatione Mastrij, & ad primum, quod hic opponit, concedo, quod nec modus, nec differentia variat rationem formalem realitatis, cui additur, sed nego rationem entis ex se esse potentiam, aut determinabilem, aut habere rationem partis, propter hæc in quoenam imperfectionem; sed has rationes ut sic, habebit quatenus coniungitur cum finitate, & ut coniungitur aut coniungibilis est cum illa, haber dependentiam à causa effectiva; talem autem non habet ut est coniungibilis, aut coniungitur cum infinitate.

Ad secundum dico fallum esse, quod mihi in ea solutione non constem, sed bene constat sibi Mastrius in me non intelligendo & in opponendo, quod nihil habet apparentiam: nam quādō dixi supradictam infinitatem non sufficere ad excludendam compositionem, id intellexi non in eo sensu, quod non sufficeret realiter, & quod reuera quidquid esset infinitum nequiret facere compositionem; sed quod non sufficeret nisi ostenderetur cum illa sufficeret ad hoc; id autem ego in mea doctrina expresse ostendi, Scotistæ verò non videntur mihi id fecisse propter difficultates à me oppositas; in illa verò responsione non recurri ad infinitatem solam, quām supradicta dixi se sola non sufficere, ut persuaderentur alij ad excludendam compositionem à Deo, supposita distinctione formalis; sed ad illam & ad independentiam à causa extrinseca, que cum oriatur ex infinitate, optimè dixi, quod ens contractum ad infinitatem, & propterea habens talem independentiam non faceret compositionem cum illa infinitate, nec cum vlo alio sibi identificato, quantumvis formaliter ab eo distingueretur.

Addo ex hoc ipso ut vel Mastrius id distinctius capiat mirum esse, quod vlys iudicare posset me mihi non constare ex eo, quod in uno loco dicam infinitatem non sufficere, in alio vero loco dicam infinitatem, & independentiam sufficere: nam prorsus hoc perinde esset ac dicere, quod sibi non constaret quod in uno loco negaret animalitatem sufficere ad constitendum hominem; in alio vero asserteret animalitatem & rationalitatem ad hoc sufficere.

Affluit vltius numero 236. me non recte respondere ad aliam difficultatem, qua probatur quod essentia facit compositionem cum attributis sicut animal cum rationalitate, quia animal cum rationalitate habet dependentiam in coniunctione sua à causa efficienti extrinseca, sicut est de essentia & attributis; hæc inquam ratio mea non sufficit secundum Mastrium, quia talis dependentia ac independentia materialiter se habent ad hoc; sed potius, inquit, ratio est, quam assignat Doctor, quia animalitas & rationalitas non identificantur nisi ratione terciæ, sicut est de essentia & attributis.

Et vltius notat instantiam, quam ego adduco n. 58. velut tacitam Scotistatum responditionem ad secundam meam difficultatem, nec bene, nec fideliter adduci, dum aio pro illis, quod animal non id est præcisè facit compositionem cum rationalitate, quia est quomodo cumque perfectibile per eam, sed quia vltius non continet ipsam, nec formaliter nec eminenter; essentia vero divina continet virtualiter & eminenter perfectiones attributorum; neque enim Scotus, aut Scotista, inquit Mastrius, dicunt hac de causa essentiam non facere compositionem, quia perfectiones attributales formaliter in summo ente continentur, & non virtualiter solum, vel eminenter, hic enim modus continentia virtualis & eminentialis competit solum perfectionibus secundum quid; sed ratio Scoti & Scotistatum cur essentia non faciat compositionem est, quia habet cum illis perfectissimam identitatem.

Ad hoc totum patet responsio ex dictis ante, ex quibus constat illa independentiam ac dependentiam non ita se materialiter habere, quin possit ex illis colligi cō-

positio aut simplicitas aliquarum formalitatum identificatarum realiter, & quamvis in te ipsa fortassis optimis sit ratio illa Doctoris de identitate, aut non identitate formalitatum in aliquo tertio; tamen negari non potest, quin si mea doctrina vera sit, longè facilius & clarius solvi possit per eam illa difficultas, quām per hoc de identitate, aut non identitate in tertio: nam prorsus difficile est, quod animalitas & rationalitas non identificantur nisi ratione tertij; essentia verò diuina, & attributa identificantur aliter quam ratione tertij; & vltius quamvis id ita esset, difficile est vltius ostendere, cur propter eam essentia & attributa non facerent compositionem, tam bene, quam animalitas & rationalitas, nisi reducendo rem ad meam doctrinam aut aliquam aliam haec non traditam expriessè quod sciam; quid enim ad hoc facit identitas illa in tertio, aut non tertio?

Ad id quod vltius notat, supradicta notauerat illud antea ob easdem rationes, quas si recte percepisset, non denuo eas exponeret Lectoris ludibrio, quæ, si bona essent, sufficeret eas semel proponere, nisi quacumque via Metaphysica ad quantitatem aliquam molis perducenda esset, quæ suppleret desiderabilem virtutis.

Sed hic etiam rursus respondeo falsum esse, quod Scotistæ non vntantur instantiam à me adductam: ea enim & audiui sèpè & legi in manuscriptis Scotistarum tam celebrium, ut pace Mastrij vix ille dignus esset eorum Discipulus, & quamvis nullus ea vteretur, nunquam bene à me adduci posset, tanquam talis quæ ut mihi ipsi, ita alij occurrere posset & sufficiens fortè videri? Et quiores Authores responsiones & instantias sibi ipsi occurrentes adducunt ad conformandam earum refutatione suam doctrinam: Fortassis id Mastrius in se expertus non est, qui farragine variorum dicendi modorum ex aliis Authoribus adductorum contentus nihil ipse ex se excogitauerat.

Ad id autem quod ille opponit, nempe perfectiones simpliciter simplices non continent virtualiter aut eminenter in essentia diuina: Sed formaliter, quia modus continentia virtualis aut eminentialis solum competit perfectionibus secundum quid: Respondeo quamvis nunquam de Mastrio conceperam magnam ingenij, aut doctrinæ opinionem, nunquam tamen me putasse tam crassam posse in ipsum cadere ignorantiam: quām ex hoc loco, quis merito colligat: quamvis enim certum sit apud omnes, quod in Deo realiter considerato reperiantur formalissimè rationes attributales, & quod hæc non continantur in ipso, ut sic considerato virtualiter aut eminentialiter; tamen omnes quotquot vidi Scotistæ, & quorū oculos habent, quibus aliquid videant Metaphysica Theologica, fateri debent in via præseri Scoti ac Scotistarū (excipio Mastrium) negantum attributa esse de essentia diuina naturæ formaliter, consideratæ, & assertentia ea esse formalitates ab ipso actu distinctas formaliter, & consequenter ipsam consequentes ac ab ea tanquam à radice pullantes; in hac inquam via omnes fateri debent, quod essentia diuina, ut formaliter ab attributis distincta non continat illa formaliter, & quod continat illa virtualiter, quatenus est radix ex qua pullulant; & eminenter etiam quatenus habet in se perfectionem illam radicalem, ex qua sit ut ab ea pullulare possint; quod cum sit, ex doctrina Scoti ac Scotistarum bene & fideliter adduci poterat illa instantia, quam tamen ego non dixi fuisse ipsorum, quod addo ut vel ex hoc etiam capite pateat Mastrium infideliter mecum agere.

Q VÆSTIO VLTIMA.

De Distinctione rationis.

DISTINCTIO rationis est distinctio, quam facit intellectus, ut ex etymologia nominis patet. Est autem duplex, secundum communem sententiam, quædam enim est rationis ratiocinantis, & quædam rationis ratiocinatæ, quorum frequens est vlus in Scholis. *Distinctio rationis ratiocinantis est*, quām facit intellectus, nullo oblatu fundamento ex parte obiecti,

Quid
diffin-
ctio
tioni-
ratiocin-
atis.

vt cum intellectus rem aliquam bis concipit eodem omnino modo; tum enim illa res dicitur distingui à se ipsa distinctione rationis ratiocinantis; præsertim si ut concepta uno conceptu ex illis, comparetur ad scipiam; ut conceptum altero conceptu: verbi gratia distinctione que est inter Petrum, quatenus est subiectum propositionis huius, Petrus est Petrus, & seipsum quatenus est prædicatum eiusdem propositionis, est distinctio rationis ratiocinantis, quia à parte rei nullū est fundamentū, cum Petrus distinguitur à scipio; & ex altera parte tota distinctione prouenit ex eo, quod intellectus bis concepiat Petrum eodem modo, & comparet ipsum ut conceptum uno conceptu, ad seipsum conceptum alio conceptu.

85 *Distinctio rationis ratiocinata* est distinctio, quā
facit intellectus oblata sibi occasione ex parte rei, v.
verbi gratia, si ex eo, quod aliqua res, quā in se nullam
habet distinctiōnem antē operationem intellectus
respiceret à parte rei res diueras, intellectus distingui
iplam ut respicientem vnam ex illis, à scipia, ut respi-
ciente aliam ex illis, verbi gratia, potentia Angeli ad
intelligendum, & volendum à parte rei, secundum Tho-
mistas, & recentiores communiter, nullam habet distin-
ctionem; potest tamen producere intellectiōnem & vo-
litionem: si ergo intellectus distingueret illam, quatenus
nus est principium intellectiōnis à scipia, quatenus est
principium intellectiōnis à leibniz, quatenus est princi-
pium volitionis, distinctio esset distinctio rationis ra-
tiocinata, quia esset distinctio quā faceret intellectus
oblata occasione à re, quā distingueret. Illud autem
fundamentum, quod est à parte rei, vocatur à multis di-
stinctio virtualis, seu fundamentalis.

Omnia autem illa, que *Scotista* communiter explicant per distinctionem formalem, *Thomista & recentiores* communiter explicant, vel per distinctionem rationis ratiocinata hac, vel per distinctionem fundamentalis, seu virtualem, quam habet res antecedenter ad hanc distinctionem: & propter ea multi existimant, non esse nisi questionem de nomine inter eos. Quod quidem sat probabile est, loquendo de iis, qui illa explicant per distinctionem virtualem & fundamentalem; nam qui illa explicant per distinctionem rationis ratiocinata, nullo modo conuenire cu *Scotista* censendi sunt, nec etiam illas difficultates vlo modo sufficienter explicare: nam ut considerant patet, illa difficultates, proper quas explicandas ponunt *Scotista* distinctionem formalem, sunt difficultates reales, quae non dependent ab operatione intellectus fingentis; & quae dantur a parte rei, etiam si intellectus nihil omnino consideraret; & consequenter perperam refutatur in iis explicandis ad distinctionem vllam, quae sit per intellectum, verbi gratia ex eo quod videt *Scotista* in homine esse principium sentiendi, & principium ratiocinandi, in bruto vero principium sentiendi, sine principio ratiocinandi colligit quod a parte rei sit aliqua distinctione inter principium sentiendi & ratiocinandi. Ad hanc autem difficultatem tollendam nihil profus iuvat distinctione vlla, quae fieri per intellectum. Sed haec de distinctionibus sufficiant.

ADDITION

De aequalitate perfectionis specierum

CVM iam instarēt finis secundē huius editionis, per-
uenit ad me secunda pars Metaphysicæ P. Bartho-
lomæi Maſtrij in qua multa reperi quibus aq[ue] re-
pondere debeam, ac iis, quæ scripsit contra me in prima
parte, quia vero propriis locis collocati non poteran-
tia ea subiungere volui.

Itaque disputatione 8. n. 234. Mastrius probat species omnes debere esse in aequali perfectionis, cuius opus positum ego docueram supra disputatione 5. n. 27. quia quae conuenient in eodem gradu perfectionis specifica, necessariò sunt eiusdem speciei: ergo non possunt dari duas species aequales in perfectione essentiali.

Probatur antecedens, quando aliqua sunt realiter & formaliter, ac etiam ratione idem, quæ in uno eodem

conuenient, conuenient in reliquo, sed gradus perfectionis specificæ, & essentialis & ipsa essentia sunt unū realiter formaliter, & secundum multos ratione: ergo quæ conuenient in perfectione conuenient in essentia.

Sed contra hanc rationem, quam sibi euidentissimam asserit Mastrius, facit manistè, quod si loquatur de eodem gradu, hoc est de tantitate gradus, ita scilicet ut velit dicere, quod quæ conuenient in tot gradibus perfectionum, vel in perfectione tot graduum, aut quæcumq[ue] ita se habet, ut quodlibet ex ipsis habeat duos gradus perfectionis, illa debeant esse eiusdem speciei, petatur directè principium, & negari propterea debeat antecedens: si vero loquatur de eodem gradu, id est de gradu eiusdem rationis, verum quidem sit antecedens, & falsa consequentia.

Probatur autem antecedens in sensu in quo cōceditur , & in quo non valet consequentia.

Quod si velit non posse aliqua convenire in tantitate perfectionis, quin conueniant in ipsam perfectione, sic etiam petit principium, & manifeste patet esse falsum, quia attributa divina conueniunt in tantitate perfectionis: nam quolibet est infinita perfectionis, & tamen non conueniunt formaliter in ipsam perfectionem iustitiam.

Cum qua response in se conuenit, quod in Logica supra dixerim posse dici, quod species diversae conuenirent in eadem differentia, quatenus illa principiat tantam perfectionem, hoc est perfectionem ut tria, vel ut duo, non vero quod conuenirent in eadem, hoc est similis natura; sicut potest dici, quod calidum ut duo conuenit cum frigido, ut duo, in intentione qualitatis, licet non conuenient in natura ipsiusmet qualitatis.

At Mastrius ibidem ait, hac solutione confirmari suam doctrinam: quia differentia specifica ideo hanc speciem constituit eum genere, & non aliam, quia est principium tanta perfectionis & non majoris: ergo si duæ differentia specierum diversarum conuenient in hoc, quod principiarent tantam perfectionem, essent eiusdem naturæ, & sic species illæ non essent diversæ speciei.

Confirmat hoc, quia differentia specifica ita est principium perfectionis entitatis, ut talis perfectio illi commensuretur, adeo ut ex simili, vel aequali perfectione duorum possit inter ipsa argui identitas specifica, ut constat in individuis eiusdem speciei.

Sed præterquam, quod in hac responsione & cōfirmatione Maistrus manifestè petat principium, quod satis esset pro impugnatione; claritatis gratia Respondeo in forma negando antecedens; sed potius idèo constituit talem speciem, quia est talis naturæ, quæ si scilicet dissimilis omnibus aliis naturis, vnde si nullam diceret perfectionem, profectò adhuc, modò esset dissimilis aliis naturis, constitueret cum genere determinatam speciem.

Ad confirmationem, Respondeo negando propositionem illam; neque enim ex tantitate perfectionis, sed ex qualitate potest colligi unitas aut distinctio specifica aliquorum.

Deinde n. 2 & 3. cum responderet ad rationem Auersæ, adductam etiam à me, nempe quod diuersitas specifica non necessariò inferat inæqualitatem perfectionis; quia relationes diuinae sunt diuersæ speciei, aut naturæ, & tamen non sunt inæqualis perfectionis, ait argumentum non valere, quia vel relationes dicunt perfectionem infinitam, & sic corruit argumentum, quia sunt inæqualitatis incapaces. Vel non dicunt perfectionem, & sic minus vrget argumentum, quia sic non erunt æqualitatis, aut æqualitatis capaces; unde miratur quod ego supra dixeram argumentum hoc Auersæ efficaciter concludere ex suppositione, quod relationes non dicant perfectionem.

Verū ego mīror potius, quod ipse nō videatur aduersitatem vim argumenti, quam propterea nō debo mīrari, quod non soluerit: nam intentum tantum erat probare, quod diuersitas specifica nō necessario inferat inaequālitatem.

litatem perfectionis, quādōquidē relationes diuinæ sint diuersæ ac dissimilis naturæ, & tamen vel nullam dicant perfectionem ut dicunt Scotistæ, vel si dicant, certe non citant inæqualem, quandoquidem omnes dicant infinitam; quidquid sit an sint æqualis perfectionis.

Ruclus, quod dicit corruere argumentum si Relationes dicant perfectionem, quia cum perfectio earum debeat esse infinita, non poterunt esse capaces æqualitatis aut inæqualitatis; quia hæ sunt proprietates quantitatis, & essentia finitæ, nescio quomodo verum esse possit, quandoquidem de fide sit personas diuinæ ex symbolo sancti Athanasij esse coæternas & coæquales, & Christus dicatur æqualis Patri secundum diuinitatem, minor vero secundum humanitatem.

Quomodo autem Scotus exponendus sit ad alium locum relinquo.

Sed prorlus satis gratia habet, quod ait Mastrius hic male desum argumentum ex rebus diuinis ad humana. Sed quare mihi Mastrius ex diuinis possumus concludere intentum increas, non possumus hoc facere, sicut facimus à creatis ad diuinam.

Quo iure prohibere potes nobis illa arma, si ingenio illa arripere possumus, & non solum nos defendere, sed offendere aduersarios.

Vterius n. 239. proponit duo mea arguementa, nempe quod ex diuersitate specifica non possit colligi inæqualitas perfectionis, quia prius colligimus aliqua esse dissimilia ac diuersa consequenter specie, quam cognoscimus, quodnam sit perfectius, & hinc eo, quod de perfectione earum cogitemus; & quia verisimile est duas visiones diuarum albedinum esse diuersæ speciei, quia magis disconueniunt, quam duas visiones eiusdem albedinis, cum tamen videantur esse eiusdem perfectionis.

Respondebat autem ad primum, quod ex diuersitate specifica colligatur inæqualitas perfectionis, sicut ex eo, quod duo individua sunt eiusdem rationis sequitur, quod debeant esse inæqualis perfectionis.

Contra, quia si colligieretur statim sciretur, quod es- sent inæqualis perfectionis absque vteriori discursu, quod manifeste falso est: quia alias de hac re non posset esse controværsia: nec est eadem ratio de speciebus ac individuis quantum ad intentum Mastrij: quia quandoquidem individua sunt eiusdem ac simillimæ naturæ non possunt habere inæqualitatem, quia alias haberent aliam dissimilitudinem, vnde proueniret inæqualitas. Sed diuersæ species, licet sint dissimilis naturæ, non inde tamen potest deduci, quod non possint esse æqualis perfectionis, licet bene sequatur, quod non sunt similis perfectionis.

Nec verum est, quod ex æqualitate perfectionis, Petri & Pauli colligatur bene, quod sunt eiusdem speciei, sed potius id colligatur ex similitudine perfectionis. Vnde patet totum discursum ipsius numer. 236. esse in suffi- cientem.

Alia addit circa idem argumentum, quæ non indi- gent response, quia manifeste supponunt falso, nempe quod nos non cognoscamus aliqua esse diuersa speciei antequam cognoscamus ea habere ullam per- fectionem, aut cogitemus unum alio esse maioris aut min- oris perfectionis.

Omitto responditum ipsius ad alterum fundamen- tum meum, quia ipsemet significauit illud mihi non suffi- cisce; quamvis enim non sufficiat Responso ipsius, imo ex ea videatur cum non intellexisse vim rationis meæ, quatenus intendebat probare diuersitatem speci- ficam diuarum visionum diuersarum albedinum; tamen non libet in non necessariis hæcere.

Solum addam eum non recte respondisse ad instantiam meam de individuis æqualis perfectionis, sed aliquo modo dissimilibus, vt sunt duas visiones diuarum albedinum: nā vt illa possunt esse dissimilia non accidentaliter, sed substantialiter dissimilitudine proueniente ab hæcetabibus, cur non possent aliqua esse dissimilia es- sentialiter absque inæqualitate perfectionis essentialis?

Respondet Mastrius negando paritatem; nam duo in- dividua possunt esse dissimilia ratione hæcetatum ab- sque inæqualitate perfectionis essentialis. Sed dissimi- litudo, quæ versatur inter aliqua ratione differentiarum essentialium est essentialis, & quidditatina, & ideo non est comparabilis cum æqualitate perfectionis inter il- la, quia cum essentia & perfectio sint idem, repugnat quod quæ disconueniunt in uno, disconueniant in al- tero.

Contra, quia meum intentum non erat agere de per- fectione essentiali, aut æqualitate individualium in ea: sed quod quemadmodum cum dissimilitudine ratione hæcetatis posset stare æqualitas perfectionis etiam in- dividualis, seu competentis individualis ratione hæcetatum; ita etiam cum dissimilitudine in differentiis spe- cificis posset manere æqualitas perfectionis specificæ, seu essentialis.

Ad hoc autem nihil dicit Mastrius, ad illud autem de identitate essentia & perfectionis essentialis, quod item repetit Mastrius:

Dico non magis identificari perfectionem essentia- lem differentiæ essentiali, quam perfectionem individualis differentiæ individuali, vnde si ex eo, quod ali- quia habent dissimilitudinem in differentiis essentiali- bus, sequatur quod debeant habere dissimilitudinem, seu inæqualitatem in perfectione identificata ipsi: etiam ex eo, quod aliqua habent dissimilitudinem in hæcetab- bus, sequitur manifeste, quod debeant habere inæ- qualitatem in perfectione individuali identificata hæ- cetabibus.

AD D I T I O.

Circa Naturam Vniuersalem.

Disput. 6 n. 18. proponit doctrinam meam disp. 3. n. 45. qua dico ut aliquid prædictetur de pluribus non esse necesse, vt illis pluribus identificetur, sed sufficere vt illud ipsum, vel aliquid ipsi simile, & representabile co- dem conceptu sit in pluribus; vnde natura Petri potest prædicari de Paulo, cui non identificatur; quia alia na- tura ipsi similiis identificatur illi, & hinc puto prædica- tionem naturæ communis de pluribus non fundari su- pra identitatem naturæ illius cum eis, sed in illorum similitudine.

Appellar autem hanc meam doctrinam omnino fal- sum, quia in omni Schola veritas propositionis essen- tialis fundatur in identitate reali prædictati cum subie- to, quia nisi identificaretur non posset intrinsecè, & essentialiter prædicari.

Confirmat, quia cum naturam Petri prædicamus de Paulo prædicatione dicente, hoc est hoc, scilicet Paulus est homo, sensus non est naturam Petri esse similem na- ture Pauli, sed eandem esse naturam amborum: ergo non sufficit sola similitudo vnius individualis cum alio, vt natura vnius possit de alio prædicari: quia tunc non est prædicatio dicens, hoc est hoc, sed potius hoc est simile illi, vel habet naturam similem cum illo.

Sed certe hæc non sufficienter probant meam sen- tientiam esse falsam; quare optandum esset à Mastrio vt parceret censuris, donec recte intelligeret ea, quæ cen- surat, & sciret bene an censuram mereantur.

Respondeo vero breuiter, quando veritas proposi- tionis essentialis dicitur fundari supra identitatem præ- dictati cum subiecto, hoc ita intelligendum, vt vel illud ipsum prædicatum, quod concepit & prædicatur, identificetur, vel aliud simile, & certe alias natura Petri numquam posset prædicari de Paulo, quia illa natura non identificatur Paulo, vt ipsemet Mastrius videtur fa- teri: quamvis autem non identificetur ipsamet ipsi, tamen potest prædicari de ipso essentialiter, & intrinsecè in hoc sensu, non quod ipsamet sit essentialis, & intrin- secæ, sed quod vel illa vel aliqua sit similis.

Quod declarari potest aliquiliter exemplo proposi- tionis huius vocalis, homo est animal, quæ proposicio est essentialis, quamvis vox animal non identificetur homini, quia homo supponit pro re quæ est animal ra- tionale, & animal supponit pro re, quæ est animal: & sensus

sensus est, non quod vox animal identificetur homini, sed quod res illa quæ est animal rationale sit animal, & quod animalitas aliqua identificetur ipsi: ergo similiter natura humana Petri supposita pro natura simili potest prædicari de Paulo essentialiter, quia quamvis ipsamet non identificetur illi; tamen natura similis, pro qua supponitur, identificatur ipsi.

Ad Confirmationem, dico non esse ipsam naturam Petri, quæ prædicatur de Paulo, prædicatione dicente hoc est hoc, quatenus accipitur pro se ipsa, sed quatenus supponitur pro natura simili identificata Paulo. Nec quando prædicatur natura Petri de Paulo, sensus est quod natura Petri sit similis naturæ Pauli, sed quod natura aliqua similis naturæ Petri identificetur Paulo & dicatur de ipso tam bene, quam natura Petri dicitur de ipso Petro.

Secundo eadem disputatione n. 58. doctrinam quam propono d. 3. n. 35. nempe quod natura Petri distincta formaliter à sua hæcceitate neque est vna positiva cum alia natura, neque positiva distincta; nam ut sic præcise haberet prædicata essentialia, inter quæ non est unitas, neque distinctio iuxta illud Avicennæ: Equininitas est tantum equininitas, & ut sic non est, nec vna nec plures. Hanc inquam doctrinam quæ intellecta, ut debuit esse, est ipsiusmet Scoti, & etiam in recipsa Mastrij, ait tamen falsam continere doctrinam, quia naturæ communis in statu essentiali considerata, prout distinguitur à statu existentiæ non solum conueniunt prædicata essentialia primi modi, sed etiam secundi, id est prædicata, quæ sunt de eius quidditate, vel eius necessariæ passiones; quare cum unitas, & distinctio sint passiones naturæ, etiam à singularitate præscindatur, hoc est à statu existentiæ poterunt illi competere sub tali præcisione.

Dicit deinde Scotus & Avicegnam dum dicunt Equininitatem esse equininitatem velle tantum, quod natura, ut præscindit à singularitate non sit vna, nec multiplex unitate numerica,

Sed præterquam quod Mastrius male confundat statum singularitatis cum statu existentiæ: nam certe Petrus possibilis secundum quod Petrus abstrahit à statu existentiæ, non à statu singularitatis; & quod non recte videatur admittere prædicata essentialia secundi modi: nec enim proprietates sunt prædicata essentialia vlo modo, nisi quis velit improprie loqui absque vlla necessitate.

Præter hæc inquam quæ parui sunt momenti, certe equininitati, ut sic præcise & idem est de' quacunque natura, considerata secundum se, & prædicata essentialia, non conuenit vlla proprietas, & quamvis proprietates conueniant ipsi secundum se, hoc est a parte rei, tamen non quatenus consideratur secundum prædicata essentialia: sed admittendo tamen, quod proprietates conueniant naturæ, ut abstrahitur à singularitatibus, quod verum est de proprietatis emanantibus ex prædicatis essentialibus ab stractis à singularitatibus, & fortassis intendit tantum Mastrius, certe nec unitas positiva cum natura Pauli est talis proprietas, neque etiam distinctio positiva; nam hæc prouenit à singularitate ergo verum est, quod natura Petri, ut distinguitur à singularitate non sit vna positiva, cum natura Pauli; nec distincta positiue ab illa.

Confirmatur, quia ipsamet Mastrius fatetur cum Avicegnæ & doctore quod equininitas ut præscindit à singularitate non sit, nec vna nec plures numero, quia unitas & pluralitas numeralis conuenient à singularitatibus: sed nulla est unitas positiva & realis, de qua unitate ego loquebar, nec distinctio opposita, nisi numerica, ergo natura Petri abstracta à Petreitate, nequit habere unitatem positivam, aut distinctionem positivam cum natura Pauli.

Quod autem dicit Mastrius unitatem formalem quæ est passio naturæ conuenire illi, ut abstrahit à singularitate, verum quidem est, sed ab illa unitate non habet esse vna positiva cum natura Pauli, ut puto ipsum Mastrium tenere.

Tertio eadem disputatione n. 71. ait me Præceptorem meum Scotum deferere, dum diff. 3. doceo nullam esse unitatem communem præter similitudinis, nec consequenter naturam communem à parte rei habere aliam aptitudinem ad existendum in multis, quam quod possit dari alia natura sibi similis potens repræsentari per eandem speciem.

Remittit vero impugnationem ad quæstionem 7. eiusdem disputationis, unde eam statim examinabo.

Quarto n. 141. ait me dum nemo aliam unitatem naturalum individuorum eiusdem speciei præter similitudinis recedere à me ipso, dum in Metaphysica affero gradus prædicamentales ac transcendentales etiam præ se ferre realitatem à parte rei communem inferioribus: ergo inquit, ut consequenter loqueretur, deberet afferre unitatem naturæ non esse puram unitatem similitudinis.

At pace Mastrij ego non videor mihi à me adhuc recessisse in hoc, & sum certus, quod cum unitate similitudinis possint admitti gradus superiores communes inferioribus, & ab illis formaliter distincti non minus, quam si aliam unitatem haberent: nam per hoc, quod animalitas hominis possit habere aliam animalitatem sibi similem in Bruto, animalitas est communis homini & Bruto, imo & ipsa animalitas hominis potest dici communis Bruto, quia licet ipsam non possit esse in Bruto, tamen aliqua similitus potest, quod ego puto sufficere ad communiam requisitam ad Vniuersale Metaphysicum, & quia in homine præterea reperitur rationalitas minus late patens, & propterea contrahens animalitatem, & in Bruto reperitur brutalitas minus etiam late patens ac contrahens pariter animalitatem, propterea homo, & Brutum sunt à parte rei inferiora animalis, & animalitas est per similitudinem communis illis, quia vero Rationalitas, & Brutalitas neque per similitudinem ipsiis est communis, sequitur & quod animalitas formaliter distinguitur à rationalitate & Brutalitate, & quod hæc restringant communiam animalitatem, quatenus verum est, quod animalitas coniuncta cum rationalitate, ut coniungitur cum illa, seu totum conflatum ex animalitate & rationalitate, vbi gratia, homo, non sit tam communis, quam animalitas secundum se, quia secundum se saltet similitudinarie, est communis Brutis, homo vero sic ipsis non est communis.

Sed iam veniamus ad quæstionem 7. vbi unitatem similitudinis mean impugnare promittit. Itaque n. 172. ait, nec Scotistam vllum nec Thomistam intelligere unitatem minorem Scotti de illa unitate similitudinis. At quid inde si male intellexerunt, suo malo id fecerint, certe ego eos in hoc imitari non velim. Scottus negavit unitatem positivam naturæ in multis, quam negat ipse Mastrius, scilicet multi Scotistæ eam afferant, admittit tamen aliquam unitatem, quam vocat unitatem minorem numeralem; talem etiam ego admitto, sed quia non potest bene dici, quod sit unitas positiva illarum naturalium, quæ sunt multiplicata in individuis, nec alia unitas præter similitudinis, aut repræsentabilitatis per eandem speciem assignari possit; certe Scottus debet intelligi de unitate similitudinis, aut repræsentabilitatis. Sed dices; hanc Thomistæ concederet, & est tam obvia, ut frustra Scottus in ea probanda laboraret: ergo non agit de illa.

Respondeo, quamvis ipsamet similitudo naturalium admitteretur à Thomistis & esset obvia; tamen non erat obvia, quod non erat alia unitas, & Thomistæ ponunt aliam unitatem advenientem ab operatione intellectus requiri; Quare Scottus non frustra laboravit probando, quod non erat alia unitas à parte rei, & quod hæc ipsa unitas sufficeret absque unitate aliqua beneficio intellectus acquirenda.

Confirmatur manifeste contra Mastrium, si aliam aliquam unitatem adstrueret Scottus, maxime unitatem indifferentiam, quam Mastrius tenet: sed illam non volunt: ergo.

Probatur

Probatur primò, quia humanitatem Petri ex se, & ex sua ratione formalis esse indifferentem, ut coniungatur cum Pauleitate ac cōsequenter identificaretur Paulo, concedetur à Thomistis; & tam obvia est, quā vniuersitas similitudinis: ergo si propter hanc rationem non est dicendus voluisse vnitatem similitudinis ac repræsentabilitatis, non est etiam dicendus voluisse vnitatem indifferentiæ.

Secundò, & magis principaliter, quia per hoc quod natura Petri sit indifferentia, ut identificetur cum Pauleitate, & reperiatur in Paulo, non propter eam potest dici, quod sit vna cum natura Pauli, ut videtur ex terminis; quæ enim connexio est inter hæc: Mea natura est ex se potens esse vbi est alia natura: ergo mea natura est vna cum alia natura; nisi mētio fiat de vnitate similitudinis.

Quod si dicatur vnitatem esse fundamentum quo, seu rationem fundandi similitudinis.

Respondeo, ut antè feceram, hoc negando de vnitate vlla, quam extrema similiū haberent antecedenter ad ipsam similitudinem; quod si ad similitudinem formalē vlla extremorū similiū vnitatis prærequiratur, non alia necessaria erit, quam vnitatis repræsentabilitatis per eandem specie, quæ habent quæ sunt eiusdem speciei.

Instat verò Maistrus contrā hanc responsonem n. 172. quia obiectum non accipit vnitatem à conceptu, sed potius hic ab illo: ergo male dicitur Petrum & Paulum esse vnum essentialiter, quia sunt per eundem conceptum formalem repræsentabiles, quasi vnitatem accipiant ab illo actu confuso.

Secundo, quia idèo conceptus formalis explicatius essentiæ Petri & Pauli est vnum, quia ipsi sunt per eundem conceptum repræsentabiles: tum querit cur hæc repræsentabilitas competit ipsis, vel quia habent à parte rei vnam & eandem essentiam, & habetur intentiū, vel quia habent essentias similes & conformes, & sic vnitatis repræsentabilitatis nō antecederet similitudinem; vel committitur circulus vitiosus dum explicatur vnitatis similitudinis per repræsentabilitatis, & hæc per similitudinis.

Tertiò, quia conceptus formalis essentialiter repræsentatiu Petri & Pauli est vniuersus: ergo debet illi correspondere in Petro & Paulo, vna natura saltem per indifferentiam, vel vnum conceptus obiectu super quem fundatur vniuersatio conceptus formalis; neque enim ad fundandam vniuersationem sufficit sola vnitatis similitudinis: nam talis solam analogiam inducere solet, non propriam vniuersationem.

Ad primum nego suppositum consequentis, nempe quod dicatur Petrum & Paulum accipere vnitatem ab actu confuso aut illo, sed potius dicebatur, quod ex se habeant vnitatem, quatenus ex se sunt repræsentabiles uno conceptu.

Ad secundum dico repræsentabilitatem per eundem conceptum competere naturis Petri & Pauli ex ipsis, & non ex vlla vnitate anteriori, neque etiam quia sunt similes, quæ similitudo esset ratio anterior ex qua pulularet illa repræsentabilitas. Ita que sicut si quæteretur quare illis naturis competit vnitatis, non est alia rationanda à priori, quam quod sunt talis natura; ita etiam in proposito si quæteratur cui sunt repræsentabiles hoc vel illo modo, alia ratio assignari non debet, quam quod sunt talis natura; colligetur verò à posteriori, quod sunt talis natura ex ratione conceptus, quæ causant quando proponuntur, & si detur aliqua similitudo inter illa, ab illa etiam tanquam à posteriori potest colligi, quod habeant illam vnitatem repræsentabilitatis, & ex hac tanquam à priori potest colligi, quod detur talis similitudo inter illa. In quo certo nullus est circulus vitiosus, sed talis qualiter ipse fecit Maistrus, & quicumque præter similitudinem aliam vnitatem admittit, quomodo cumque explicaverit ipsum.

Duas alias rationes ponit n. 173, contra vnitatem similitudinis; vnam ex Zerbio, quæ redi quid est illud in quo omnia singularia conuenient, seu sunt similes. Sed facile responderetur omnia conuenire similitudinari in natura prout distinguuntur à singularitate, quatenus ve-

rum est, quod cuiuslibet individui natura est sic similis similis naturæ cuiuslibet alterius individui eiusdem speciei.

Contra quam responsonem nihil facit, quod ipse virget contra antiquiores Thomistas.

Altera est, quod nec Nominales, nec Thomistæ possint benè declarare quidnam sit illa vnitatis, nam Nominales nolunt eam esse relationem superadditam, sed formalē coexistentiam, Thomistæ verò dicunt eam relationem superadditam: sed singuli, inquit Maistrus, patiuntur angustias: nam querendum à Nominalibus, quid sit illa coexistentia, vel enim dicent eam rationem superadditam, & hoc poterant dicere à quæ benè de ipsa similitudine; vel nihil, & sic individua erunt similia, quoad rationes individuales, quod est falsum.

Si verò cum Thomistis dicatur similitudinem esse relationem, sequetur Petrum & Paulum, per aliquod accidentem inter se essentialiter conuenire & hoc accidens esse proprietatem naturæ.

Sed neutra ex his impugnationibus virget: nō prima, nam quamvis coexistentia duorum individuum nihil diceret supra ipsa, non sequeretur tamen individua esse vna similitudinari ratione individuum, sed potius esset talia ratione naturæ in quolibet individuo inclusa: ita ut sicut esset, quod omnia individua coexistet, habentia naturas eiusdem speciei, hoc est, repræsentabiles per eundem conceptum, eo ipso essent similia in ipsis naturis & vna similitudinari, non verò in haecceitatibus.

Non etiam secunda, quia quamvis ipsa vnitatis plurimæ naturarum inter se non esset aliud, quam similitudo, & hæc esset accidentes, & hinc sequeretur quod essent vna essentialiter ratione accidentalē, hoc non esset inconveniens, si intelligatur, ut debet intelligi, sic scilicet, ut sensus sit quod vnitatis eorum in essentiis esset accidentes: sicut non est inconveniens etiam secundum Maistrum, & omnes Scotistas, quod sunt similes essentialiter ratione similitudinis, quæ est accidentes, esset quidē inconveniens, quod illud in quo esset vna aut similia esset aliter, esset accidentes, & non est tale, quia est ipsam natura vniuersalitatem: non vero est inconveniens, quod illud à quo dicerentur formaliter vna & similia inter se, esset accidentes, supponendo, quod illud esset similitudo realiter ab ipsis distincta.

Sed nec etiam vnitatis ipsorum inter se supposito hoc, nempe quod esset relatio superuenientia similitudinis, esset proprietas naturæ: Capiendo vero vnitatem naturæ pro aptitudine, quam habet ad habendam naturam sibi similem, seu ad hoc quod possit repræsentari per eam speciem, per qualiter posset repræsentari alia natura, erit vera proprietas ipsis, & non erit similitudo, quæ sit relatio distincta ab extremis, sed potius principiū formalē quo fundant talen relationem, in quo nulla est difficultas.

Præterea n. 208. proponit rationem, quam ego proposui *disp. 3. q. 8.* contra doctrinam communem afferentem, quod prædicabilitas posita in descriptione vniuersitatis intelligenda esset de prædicabilitate proxima, contra quam opposui, quod id gratis videretur dici, quemadmodum enim albedo quando describitur esse qualitas disgregatiuus visus, hoc intelligi non debet de proxima disgregatiuitate, quam habet ex applicatione: ita in proposito videretur prædicabilitas naturæ non debere intelligi de proxima.

Confirmavi, quia aliam prædicabilitatem recipit natura vniuersalis ab intellectu, quam non recipit ab eo essentia divina, & illa prædicabilitas specialis est sufficiens ad vniuersalitatem; sed illa non est prædicabilitas proxima: nam talem recipit etiam natura divina.

Et si dicatur quod prædicabilitas proxima requiratur, quia remota non sufficit, quandoquidem hæc habeatur à parte rei, & vniuersale Logicum fiat per intellectum.

Contra, quia si nihil impedit quo minus vniuersale Logicum sit à parte rei, quam quod constitutatur per prædicabilitatem proximam, potest dici quod detur à parte rei, & gratis supponitur oppositum.

Deinde non quæcumque remota prædicabilitas sufficeret

ficeret ad vniuersalitatem Logicam, supponendo quod non possit dari à parte rei talis vniuersalitas, sed illa quæ non haberet annexum impedimentū singularitatis, nulla autē natura à parte rei est absq; tali impedimento, sed per abstractionē intellectus habet esse sine vlo.

Respondet Mastrius, negando id gratis dici, quia id fulcitur communī Doctōrum autoritate. Sed contra, quia hoc non impedit, quo minus ab omnibus gratis dicatur nisi derur aliqua ratio ob quam dicatur.

Respondet secundo, dari eidēntem rationem: quia vniuersalitas actualis completa, & simpliciter dicta excludit omnem singularitatem, quia importat communitatē, & differentiam positivam, & ideo ad ipsam non sufficit prædicabilitas remota, quia hæc stat cum singularitate à parte rei,

Et quamvis talis proximitas non spectet per se ad albedinem, potest tamen ad alia spectare ex ratione particulari sua.

Sed contra hoc etiam, quia gratis asserit & petendo principium, quod vniuersalitas actualis excludat à parte rei omnem singularitatem, quamvis enim importaret communitatē & indifferentiam, tamen gratis videatur dici, quod hoc intelligatur de ipso, nisi quantum ad suā rationem formalem; natura vero humana à parte rei, licet identificetur singularitati, tamen adhuc secundum suā rationem formalem est communis, & indifferentis ad multa, eo modo, quo sic debet esse natura vniuersalis, & licet proximitas posset spectare ad aliqua ex natura speciali ipsorum, quamvis non spectaret ad albedinem, tamen opporetur ostendere, quod proximitas prædicationis spectet magis ad naturam vniuersalem, quam disgregationis ad albedinem, quod non ostendit Mastrius.

Deinde quamvis ad vniuersalitatem naturæ completā requiratur abstractio à singularitatibus, tamen nō inde sequitur requiri prædicabilitatem proximam; quia posset habere illam abstractionem, quin haberet illā prædicabilitatem: nam eo ipso, quo concipitur absque singularitatibus, habet illam abstractionem, & tamen tum non habet illam prædicabilitatem, hanc enim nequit habere quin apprehendatur in pluribus.

Respondet etiam ad Confirmationem meam de essentia, quā dicit non valere; nam prædicabilitas proxima eius non pendet ab intellectu, cum sit à parte rei in tribus personis: sed Mastrius vel non intellexit, confirmationē meam, vel certè nullo modo satisfacit: nam est eidens, quod natura diuina non sit proximè prædicabilis de personis diuinis absque apprehensione ipsius in illis: implicat enim intellectum prædicare de pluribus, quod non apprehendit in pluribus, quantumvis sit in pluribus, & sicut natura creata ab apprehensione ipsius in pluribus, supposita vnitate, quam habet ex se in pluribus, quacumque deum illa sit, habet proximè prædicabilis de pluribus: ita natura diuina habet esse proximè prædicabilis de pluribus; quod est meum intentum in solutum à Maistro.

Vlterius n. 217. conatur probare contra me, vnitatem vniuersalis non esse vnitatem similitudinis primo, quia secundum Suarium, quem ego sequor, vnitatis similitudinis non sufficit ad constituendam rationem vniuersalis; quia ex vi ipsius præcisè non concipitur vnum, ut commune multis, sicut debet concipi vniuersale; & quia vniuersale quæ tale concipitur ut indiuisum actu, & aptitudine diuisibile; res autem prout sunt à parte rei similes in natura, sunt actu diuisæ.

Sed quidquid sit, an ego sequutus fuerim Suarium, de quo non euro, certè non poteram eum sequi in hoc, quo contradic mihi, & licet conuenirem cum illo in parte, non deberem sequi propterea in toto, nec qua parte dissentiret à me, curare deberem ipsius autoritatem, sicut nec curio; vnde frustra eam contra me adducit Mastrius.

Ad rationem autem Suarij. Respondeo eo ipso, quo concipitur natura Petri similis naturæ Pauli, eam concipi ut vnam vnitatem sufficientem ad vniuersalitatem, & ut communem eo modo, quo debet esse communis.

Deinde natura Petri, ut similis naturæ Pauli, est indiuisa ab ipsa formaliter & essentialiter, quantum ad hoc, quod non sint dissimiles in essentia, & sunt representabiles per eandem speciem: nec alio modo natura Petri debet esse indiuisa à natura Pauli; & cum hoc stat optimè, quod à parte rei sint diuisæ realiter & numeraliter.

Secundo argumentatur Mastrius: secundum vnitatem vniuersalem debet natura esse proximè prædicabilis de pluribus prædicatione dicente, hoc est hoc; sed vnitatis similitudinis non sufficit ad hoc, quia ex vi illius tantum dici potest, hoc est simile illi, non autē hoc est hoc.

Respondeo, si loquamur de vniuersalitate Metaphysica maiorem esse falsam, quia ad eam sufficit remota, & gratis assereretur contrarium; si vero loquamur de Logica, transeat maior, & ad maiorem dico, quod vnitatis similitudinis supposita apprehensione ipsius ad hoc sufficiat; nam non solum ab ea habet natura Petri esse similis naturæ Pauli, sed etiam habet posse prædicari de Paulo, quantum ad hoc, quod vel ipsamer, vel aliquid omnino simile illi sit de ipso prædicabile, prædicatione dicente, hoc est hoc, nam Verum est dicere, quod Paulus sit homo humanitate reperta in Petro, vel alia omnino simili, & non debet vniuersale esse alio modo prædicabile de pluribus prædicatione dicente hoc est hoc: Quam responsum dedit ante disp. 3. n. 45.

Sed eam impugnat Mastrius, quia veritas prædicationis essentialis fundatur in inclusione essentiali ac identitate reali prædicati cum subiecto: ergo si natura Petri, dum à Petro abstrahitur, & de Paulo prædicatur, dicens: Paulus est homo, non est in ipso, & identificata ipsi, prædicatio non est essentialis nec vera. Secundo, quia illæ prædicationes sunt essentiales, Petrus est homo; Paulus est homo: sed illæ sunt accidentales, Petrus est similis Paulo in humanitate & è contra, quia licet similitudo sit in essentiis, tamen ipsam est accidentis. Tertio, quia Vniuersale dicitur vnum in multis & de multis, non autem simile in multis, & ex hoc, quod Paulus habeat simile humanitatem cum ea, quæ est in Petro, non ob id propriè dicetur eadē natura prædicabilis esse in vtroque, sicut requiritur ad prædicationē Vniuersalis.

Sed hæ impugnations vix indigent response, & procedunt ex defectu reflexionis supra sensum doctrinæ meæ.

Ad primum concedo, quidquid prædicatur essentialiter debere includi, & identificari illi de quo sic prædicatur, secundum quod sic prædicatur, vnde qua natura Petri secundum se non prædicatur essentialiter de Paulo, non debet secundum se identificari illi; qua vero prædicatur de illo essentialiter vel secundum se, vel secundum aliam naturam omnino similem, debet etiam vel secundum se, vel secundum aliam sibi simile identificari ipsi.

Et certè in ipsa sententia Mastrij, qui non admittit vnitatem positivam sed indifferentiæ, non potest humanitas Pauli prædicari de Petro prædicatione dicente, hoc est hoc, secundum se: neque enim quando dicitur Petrus est homo, id verum est de homine constituto per humanitatem, quæ est in Paulo.

Ad secundum concedo antecedens, loquendo de similitudine actuali & eam negando de aptitudinali; nego tamen vnitatem similitudinis aptitudinalis, non sufficere, vt duo indiuidua dicantur vna essentialiter, quia per hoc nō significatur, quod similiudo aut vnitatis similitudinis sit ipsi essentialis, sed quod essentiae eorum sint similes; & nego etiā quod illa non sufficiat, vt vnu ex illis prædicetur de alio, vel secundum se vel secundum aliiquid aliud omnino simile. In quo nulla est difficultas intelligi sensu verborū, & nō attenderi ad ipsa verba præcisè.

Ad tertium dico ratione vnitatis similitudinis nō solum vnum esse simile multis, sed etiā vnum in multis & de multis, quatenus quod est simile, est in multis ratione alterius ipsi simili; & potest prædicari de multis ratione multorum simili, quæ prædicantur de multis.

Impugnat secundo eandem vnitatem, quia vnitatis similitudinis est à parte rei: sed vnitatis vniuersalis non est à parte rei.

Respondi

Respondi minorem esse veram de Logica unitatem, non de Metaphysica.

Sed contra, inquit Mastrius, quia secundum unitatem similitudinis est proxime praedicabilis de pluribus predicatione dicere, hoc est hoc: ergo illa est unitas Logica.

Respondeo negando antecedens, quia ad hoc requiritur apprehensio & abstractio naturæ, ut sapienter dixeram: sed contra instat Mastrius, quia hinc sequitur non sufficere unitatem similitudinis. Sed hoc etiam iā & sapienter ante concesseram, quia requiritur apprehensio ipsius, non vero requiritur alia unitas. Vnde Mastrius nihil omnino dicit ad propositum contra meam doctrinam, quam si liberet in hoc immorari, facile ostenderem conuenire cum ipsiusmet, aut ipsius non esse veram vello modo.

* Postea n. 222. conatur soluere rationes meas quibus conatus era ostendere, quod unitas universalis non sit rationis: quia, inquit, universalis unitas universalis talis esse debet, ut eius beneficio natura possit praedicari de pluribus vere predicatione dicente: hoc est hoc: sed haec unitate ficta per intellectum non habet hoc, ut appareat satis clarum, ergo.

Confirmavi, quia conceptus obiectivus, quem intellectus praedicit, ut unum de Petro & Paulo, vel est vere & realiter in illis, vel non est: si non est, non poterit vere de illis praedicari; si est: ergo non recipit unitatem ab intellectu.

Confirmavi secundo, quia natura quæ consideratur in multis, aut est una in multis à parte rei, aut saltem apta esse in multis, vel non est: si est: ergo non accipit unitatem aut communiam ab intellectu: si non est: certe per hoc quod intelligatur esse talis, non erit talis, & sic non praedicabitur bene.

Confirmavi denique tertio, quia vel intelligitur ut est, & sic, si intelligatur ut una, debet esse una, & ita unitas non erit ab intellectu; vel intelligitur ut non est, & ita præterquam quod conceptus erit falsus, adhuc non propterea erit una, sicut non propterea homo esset equus, quod intelligetur ut equus.

Respondeo Mastrius, hunc arguendi modum nedum destruere universalitatem in naturis, sed omnes prouersus distinctiones rationis cum fundamento in re, ac entia rationis, quæ ab intellectu sunt.

Sed ego tam facile haec negare possum quam ab ipso asseritur. Et sane mea argumentatio nihil habet connectionis cum hoc, nisi vehementer fallar.

Respondeo vltius in particulari concedendo totum primum argumentum, quantum ad unitatem fictam. At ego sane fictam impugnau, & talia possunt esse tam quæ singuntur cum fundamento in re, quam sine, & perinde prouersus est, ad fictionem entium rationis, quod habeat fundatum vel non. Vnde dat Mastrius mihi, quod intendebam.

Ad primam confirmationem, ait conceptum obiectivum esse unum fundamentaliter & complete, non formaliter & incomplete: nam complementum accipit ab intellectu; seu, inquit, est unus à parte rei per indifferenciam, & fit unus ab intellectu per inexistenciam, & licet non sit unus à parte rei, haec tamen non debet dici unitas ficta, quia habet fundatum in re, & est occasionata ab unitate reali reperta in natura.

Sed contra primo, quia non potest intelligi, quomodo accipiat unitatem inexistens ab intellectu secundum quam vere posset praedicari, nec vello modo, nisi quatenus intelligeretur, ut una, quāuis non esset una, sed certum est, quod quāuis sic intelligeretur in multis, non propterea posset praedicari de multis; & certum est quod, si unitatem illā, quam habet ab intellectu, non possit ullam ratione habere, nisi per intellectum, quod omnino sit unitas ficta, sive habeat fundatum sive non. Deinde omnino frustra requiritur, quod intellectus considerat naturas unas alio modo, quam sunt à parte rei. Per quod patet cæteras responses illius, quæ cum hac coincidunt, aut in illa fundantur, nihil valere.

A D D I T I O.

De principio Individuationis.

Mastrius d. 10. n. 117. impugnat rationem, qua ego

probo d. 6. n. 64. accidentia inseparabilia à subiectis non individuari ab ipsis, quia non est ratio, cur sic individuantur magis, quam alia accidentia præter inseparabilitatem; hæc autem non sufficit, quia alias omnes creature individuantur à Deo, à quo sunt inseparabiles.

Hanc inquit rationem impugnat, quia inseparabilitas, ob quā Adversarij putant accidentia individuari à subiecto, non est inseparabilitas quoad existentia tantum, sed etiam quoad unionem. At adhuc debuisset Mastrius, hanc respondem non tollere vim argumenti mei: quæ consistit in hoc, quod non sit maior ratio cur inseparabilitas quoad unionem sive inhaesiam sive informatiuam est, causa cur accidentia individuantur à subiecto, quia inseparabilitas, quoad existentia, faciet, ut creature, individuantur à Deo. Vnde nisi detur disparitas sufficiens, quod hoc, ratio mea omnino valida est.

Alteram rationem, quæ eodem loco adhibui, omisit Mastrius, qui ipse melius, ut ait, probat eandem conclusionem, nēpe, quod accidentia inseparabilia non individuantur à subiecto, facta inutili trium generum accidentium inseparabilium divisione, & discurrendo non satis commode per singula, cū controvèrsia specialis esset de primo genere tantum, hoc est, de accidentibus, quæ non possunt existere sine subiecto, de quibus ipse probat conclusionem, quia inseparabilitas talis non facit, quod individuantur per subiectum, ut constat de accidentibus modalibus. At nō aduerit Mastrius, quod hæc ipsa accidentia sint accidentia modalia, vnde probare, quod accidentia hoc modo inseparabilia nō individuantur per subiectum, quia accidentia modalia non subiectantur, est profus idem per idem probare, & illud ipsum in quo erat difficultas, nēpe an accidentia modalia individuantur per subiectum, relinquit Mastrius absq; probatione. Eadē disputatione mun. 143. ut probaret ab individuis abstracti posse rationem aliquam communem, cuius oppositum ego docerā d. 6. n. 10. adducit locū Doctoris ex 1. d. 23. à me citatum: *Potest dici, quod ab Individuis non tantum potest abstracti species, quæ dicit quidditatem Individuum, sed etiam aliquid proprium.* Ad quem locum ego respondi, quod Doctor dubitat, & nō assertive locutus est, ut patet ex verbis: *Potest dici, quibus frequenter vtritur, quando non procedit assertio.* Sed Mastrius, dicit opusitum patere ex verbis, & nihil dicit ad fundamentum conjectura mea, desumptum ex verbis illis: *dici potest.*

Respondi etiam secundo, quod illud proprium, quod dicit Doctor abstracti posse ab individuis, nō necessario intelligi debeat de singularitate aut cōstitutio individui ut sic. Quam respondem Mastrius non solum nō valere ait, sed etiam reici ex meis propriis verbis: nā infieri dico illud propriū debere intelligi de aliquo proprio, hoc est particulariter competente individuis, sive illud propriū sit quarti praedicabilis, sive aliquid essentiale, vnde paucis, inquit, verbis videtur sibi cōtradicere. Sed pace Mastrii nō ita est: nā in hoc nulla est cōtradictio, quod Scot. nō determinauerit, an illud pr̄ priū esset ipsa singularitas, & quod nō debeat intelligi determinate de proprio quarti praedicabilis, sed indeterminata de tali proprio, vel de principio ipsis; & hoc est quod ego docui, ut manifestū est: sed instaritamē potest, quod si sit aliquid propriū abstractibile ab illis, debeat etiam ratio singularitatis posse ab ipsis abstracti, quia nihil est, propriū seu particulariter cōpetens individuis, nisi vel singularitas vel proprietas aliqua cōpetens ipsis ratione singularitatis, sed talis proprietas nequit abstracti ab ipsis, nisi possit abstracti ipsamē singularitas: ergo si aliquod propriū possit abstracti, poterit & singularitas. Respondeo propter hoc aliquæ conceptū etiā singularitatis posse abstracti ab individuis, non determinatū tamē, sed indeterminatū, & hoc tantum voluit Scotus ad sūmū tū in illo loco, tū in quoq; alio, vbi videri possit dicere, quod à primo diuersis, quales sunt ultimæ differentiæ, & hæcceitates possit abstracti aliqua ratio communis. Per quod patet ad alii locū adductū à Mastri n. 144. quatenus facere posset ad propositū; quāuis reuera, si bene consideretur, nullo modo faciat ad rē, neque

M m m que

que enim generatio diuina, & spiratio diuina sunt primo diuersa, sicut sunt ultimae differentiae, & singularitates. Sed videamus rationem Mastrij ad probandum, quod ab haecceitatibus possit abstracta aliqua ratio posita communis, quae sit ratio determinata, & conceptu determinato intelligibilis, de qua ratione est coniuerteria. Probat ergo hoc: quia omnes haecceitates, non solum conueniunt in nomine haecceitatis, sed etiam in ratione significata per ipsas; tamen bene enim Pauleitas participat nomen haecceitatis, & significacionem ipsius, quam Petreitas, & haec quam Pauleitas ergo non potest negari conceptus individualis, ut sic abstractus. Ad hoc fundamento communem Respondi, quod omnes singularitates sunt conceptibiles, & quidem determinato uno conceptu, tamen, quia omnes humanitates, & tam similes inter se ac diffiniuntur in una definitione, negari tamen consequentia, neque quod conueniunt in illa ratione abstracta ac praecisa, sicut nec omnes humanitates, ut abstractantur in singularitatibus, conueniunt in una ratione abstracta ab illis, quia ut detur aliqua ratio abstracta, debet dari ratio a qua abstractur, & per quam contrahatur ratio abstracta ad illa a quibus abstractur: talis autem non reperitur in humanitatibus, neque in singularitatibus, unde sicut de humanitatibus melius dicetur, quod esset una ratio, quia quod conueniunt in una ratione abstracta: ita de singularitatibus, est discurrendum. Sed Mastrius dicit haec meam solutionem multa contingeret falsam, & implicatoria: nam implicat quod conueniunt in uno conceptu determinato, & definibili ac vniuersitate concepte ipsis, & quod non conueniunt in una ratione abstracta: nam vniuersatio fundatur in unitate rationis praecisa, & abstracta ab vniuersatis, ut constat ex vniuersorum descriptione: ergo si individualia sunt definibilia vniuersa definitione iis vniuersitate concepte: ergo haec definitio dicit unam rationem ab ipsis abstractam. At Mastrius, qui tam confidenter censuratur meam doctrinam, debet cauere a percione principij in prima propositione, & probatione ipsius, & aduertere quod ego negare ex definitione vniuersorum haberi, quod vniuersatio fundatur in unitate rationis abstractae, nec enim in illa definitione habetur vlla mentio de abstractione; neque communis sensus bene intelligenti ut putat. Ad vniuersationem enim solum sufficit conuenientia in una ratione, seu similitudo, que potest aliquando esse cum abstractione, quando reperitur alia ratio a qua possit fieri abstractio, aliquando non potest, quando non est alia ratio a qua fiat abstractio. Deinde asserit meum exemplum de humanitatibus, non posse admitti in mea propria sententia: nam d. 3. n. 35. & 44. nego humanitates praecisa singularitatibus, esse plures. Sed quid hoc facit ad rem? dicatur plures, sive non; certe ut praescinduntur a singularitatibus, non conueniunt in una ratione humanitatis, ut sic abstracta ab illis: sed sunt portio una humanitas formaliter ac similitudine omnimoda: & idem dicendum de singularitatibus. Et quoniam humanitates sunt tam similes, ut quae est in Petro possit constitui Paulum quam autem est ex ratione sua formalis, singularitates vero non sunt tam similes, ut Petreitas coniuncta cum humanitate Pauli possit constitui Paulum, ut asserit Mastrius, tamen neque hoc etiam facit ad rem: nam adhuc sunt tam similes, ut sicut Petreitas facit cum humanitate unum numero distinctum ab omnibus aliis hominibus: ita etiam Pauleitas facit cum aliis humanitatibus. Deinde falsum est, quod humanitas quae est in Petro, coniuncta cum Pauleitate faceret eundem realiter Paulum, quae Pauleitas facit cum humanitate, cui de facto coniungitur: nam certe Paulus non dicit realiter solum Pauleitatem, sed humanitatem identificatam ipsi, unde si non esset eadem realiter humanitas, non esset idem realiter Paulus. Postea n. 1. 18. proponit argumenta mea quibus probauit non posse singularia conuenire in conceptu communis abstracto. Et responderem per illa probari tantum, quod haecceitas, ut sic, non possit habere tamem communitatem a parte rei, qualem habent naturae communis, humana & equina, &c. quod fatetur esse verum, sed dicit se non attribuere ipsi talis communitate, sed per intellectum tantum inadquate concipientem ipsa. At hoc est, propositus nihil dicere: nam qua ratione diceretur de conceptu

ab abstracto individuali, ut sic, quod non esset communis a parte rei, sed tantum per intellectum inadquate concipientem, idem posset dici de quocumque conceptu communis, & sic nulla dareatur natura communis. Deinde ille conceptus obiectivus, qui correspondet conceptui formalis intellectus inadquate consideratis individuali, vel reperitur in omnibus, vel non reperitur: si reperitur: ergo est communis ipsis a parte rei: si non reperitur in illis: ergo est quid fictum, & præterea non potest praedicari de individuali. Denique ex argumentis meis, & solutione ipsius ad singula in particulari patet nulla ratione ipsu facilius, adeo ut frustra tempus impenderet in ulteriori examine. Insuper n. 176. proponit argumentum Arriagæ ad probandum, quod inter individualia eiusdem speciei datur aliqua inaequalitas substancialis maior, quam quod unum non sit aliud, cuius oppositum Mastrius meum defendit: est autem argumentum hoc: Petrus & Paulus sunt individualia eiusdem speciei, sed tamen datur aliqua dissimilitudo maior inter illa quam numerica: ergo. Probatur minor, quia Petrus & Paulus includunt uniones magis inter se dissimiles, quam quod haec non sit illa, nam uno Petri ex se determinatur ad materiam & formam Petri ita, ut non possit ponere inter materiam & formam Pauli: ergo magis distinguuntur, quam numero ab unione Pauli, quia magis distinguuntur ab illa, quam duas uniones possibilis inter materiam & formam Pauli. Ad hoc argumentum ego Respondi d. 6. n. 92. Primo negando uniones illas, ut includunt majorē illam diversitatem includi essentialiter in Petro, aut Paulo, nam essent Petrus & Paulus aequaliter constituti in ratione talium hominum, sive uniones illae haberent illam majorē diversitatem, sive non. Secundo dicendo quod in casu, quo illa uniones includerentur in Petrus & Paulo secundum, quod sunt magis dissimiles, quam numero, Petrus & Paulus essent distincte speciei, quatenus includerent illas uniones, licet de facto dicantur eiusdem speciei, quia de facto considerantur ut non includunt illam diversitatem particularē unione. Hanc responsionem ait Mastrius esse falsam, quoad utramque partem quoad primam quidem, quia falsum est quod Petrus esset idem numero homo si haberet unione Pauli, quia uno Pauli habet diversa extrema ab unione Petri, unde si haberet Petrus unione Pauli, haberet etiam materiam & formam Pauli, & sic non esset idem numero, qui esset, quando haberet unione propriam. Sed haec respondio procedit ex defectu intelligenti recte meam responsionem, quae procedebat ex suppositione, quod per possibile, aut impossibile materiam & formam Petri vniuersetur unione Pauli, unde nihil facit ad rem. Quod altera parte ait, quod sit falsius, quia enim inquit, nisi mente captus concederet Petrus & Paulus esse distincte speciei. Sed ego puto non esse sanximentis, qui non cedat Petrum & Paulum ex suppositione inclusionis essentialis unione diversarum specierum esse realiter distincte speciei, quamvis ut dixi non consideremus ipsos communiter prout includunt illam diversitatem unione: oportet ergo ut ipse ostenderet, quod esset incouniens, quod sic distinguueretur ex ista hypothesi. Sed videamus, quomodo ipsem respondet ad argumentum Arriagæ, ut sic magis confirmetur mea responsio, & respondeatur ad alia, quae contra me opponit. Respondet ergo primo, n. 177. negando quod sit maior distinctio inter uniones Petri & Pauli, quam numerica, quia illa maior diversitas assignata in argumeto non est eis intrinseca, sed accidentalis, & extrinseca ratione extremitatum. Cetera, quia ita est annexa illis, ut nec de potentia absoluta possit unio, quae est inter materiam & formam Petri ponere inter materiam & formam Pauli, ergo non est accidentalis & extrinseca; & sane alias posset dici, quod nullae rationes distinguuntur specie, sed quod distinctio earum quacumque maior, quam numerica, esset extrinseca & essentialis ratione extremitatum, cetera omnia principia. Deinde si ratione extremitatum habeant distinctiō illam accidentalem plus quam numericam, ipsam extrema debent habere talis distinctionem intrinseca, & sic manet adhuc tota difficultas. Respondet secundo negando, quod ex diversitate maior quam numerica unione sequatur distinctio plus quam numerica

numerica individuorum, v. g. Petri & Pauli, quia unio non includitur in essentia compositi. Hanc responsionem ante impugnauit, quia supposita illa diuersitate uniorum, quamvis essent conditiones sine quib, non, adhuc sequeretur, quod materia & forma Petri prius quam numero distinguerentur a materia & forma Pauli; quia petunt uniri per unionem per quam nequit uniri materia & forma Pauli; & quia quæcumque ex natura sua intrinseca petunt conditiones diuersas, debent esse diuersæ: ergo si Petrus & Paulus, petunt uniones plusquam numerum diuersas per modum, etiam conditionum: erunt plures quam numero diuersi.

Sed contra replicat Mastrius, quod secundum Doctorem compositum possit redire idem quamvis non redeat eadem unio. At manifestum est Doctorem loqui de idætate, quantum ad omnia præter ordinem ad unionis diuersitatem, quam in distinctione compositorum non consideramus, quia est parvi momenti. Præterea respondet ad meas impugnationes negando, quod materia Petri respiciat ita unionem Petri, ut non possit uniri unionem Pauli, quia inquit est ex se indifferens ad omnes uniones, sicut ad quilibet formam, quod, inquit, ipsem Poncius fatetur, dum ait futurum idem cōpositum, quævis non esset eadem unio; unde paucis verbis mihi contradico. Quam vellem ut Mastrius vel parum reflecteret supra suos discursus, si non daret mihi nec aliis occasionem perdendi temporis in rebus fruolis tractandis. Sed directe impugno responsonem, quia si materia Petri esset indifferens ad omnes uniones, quemadmodum est ad omnes formas, sicut potest recipere quæcumque formam, possit recipere quæcumque unionem, quod est falsum. Deinde implicat unionem esse determinatam ad hanc materiam, quin hæc materia sit determinata ad illam, in hoc sensu, qui est meus, quod non possit recipere unionem determinatam ad aliam materiam: nec ego unquam dixeram oppositum: nam quamvis dixeram, quod unio secundum illam differentiam particularem, quam habet ab alia, non includatur in homine per se, & quod consequenter si unio Pauli esset inter materiam & formam Petri, adhuc Petrus esset idem, hoc tamen dicebam de homine, & Petro in quantum ad omnes alias cōfederationes, secundum quas solemus ipsos communiter considerare, non vero quatenus respiciunt illas uniones secundum rationem particularem earum. Vnde patet me mihi non contradicere, sed Mastrium potius non intellexisse, quod tamen facile à quocumque intelligi posset. Ad secundam meam impugnationem Respondet Mastrius non probari à me, quod, quæ præsupponunt, ex natura sua intrinseca conditiones diuersæ rationis debeat esse diuersæ rationis, sed eo tamen admisso negat Petrum & Paulum ex natura sua intrinseca præsupponere uniones diuersæ rationis.

Sed ex utraque parte deficit hæc responsio, ex prima quidem, quia satis appareat ex terminis, quæ dicunt ex natura sua intrinseca ordinem ad diuersas rationis res, debere esse diuersæ rationis in se: nō impossibile est concipere quomodo alias petere possint conditiones diuersæ rationis; & sane alias possem defendere quod Petrus, & Bucephalus non essent diuersæ rationis, de quo mirabitur fortassis Mastrius; sed ex admiratione sumet occasionem reflectendi, quod ipsi valde esset necessarium.

Ex quo etiam patet defectus alterius partis: nam si Petrus non præsupponeret determinatam ex natura sua unionem distinctam, ab unione Pauli, possit de potentia absoluta habere pro conditione unionem Pauli, sed hoc est falsum: ergo ex natura sua intrinseca præsupponit talem determinatam unionem.

Respondet tertio, Cōcedendo unionem esse de essentia cōpositi, & uniones Petri & Pauli esse diuersæ rationis, scilicet plusquam numero differre, & negando tamen Petrum & Paulum eodem modo debere distingui; quia secundum Doctorem non tanta distinctio debet esse cōstitutis, quamta in constituentibus, quia constituentia possunt esse primo diuersa, ut patet de singularitatib. & differentiis ultimis, cōstituta vero cōuenire in multis prædi-

catis, ut patet de individuis cōuenientib. in natura specifica, & diuersis speciebus cōuenientib. in natura generica.

Sed hæc responsio non habet ullam probabilitatem, quia est evidens, quod includit essentia liter aliquid distinctæ rationis, aut plusquam numero distinctum ab omni, quod includit in alio, debet plusquam numero distinguere ab illo alio, nam per illam inclusionem aliquo modo distinguuntur, sine autem illa inclusione numero differet, ergo per illam inclusionem plusquam numero differet. Nec doctrina Doctoris vlo modo fauert adeo ut videt posset quod Mastrius eam non intellexerit, si enim intellexisset, non adduxisset illam ad propositum.

Neq; enim vult Scot, quod si constituentia sint specie diuersa, constituta non debeant esse specie diuersa, aut si constituentia sint numero diuersa, constituta non debeant esse numero diuersa; Alias nihil posset absurdius dicere, cum evidens sit oppositum: Nam certe ex diuersitate specifica rationalitatis, & Brutalitatis oritur diuersitas specifica hominis & Bruti, & ex diuersitate numerica Petreitatis & Pauleitatis oritur differentia numerica Petri & Pauli.

Sed solum vult quod licet debeat esse diuersitas in cōstitutis, iuxta diuersitatem constituentium, non tamen tanta debeat esse, quantum ad hoc quod constituta non debeant non cōuenire in vliis prædicatis, quævis constituentia in nullis cōuenient, quod certu est, sed nihil facit ad propositum: Nam qui diceret Petrum & Paulum distinguere plusquam numero si includant per se aliqua distincta plusquam numero, nō vellet nec debet propter ea tenere quod nō magis inter se quoad alia prædicata cōuenirent, quam illa quæ plusquam numero differentia.

A D D I T I O De Substantia.

Mastrius disp. 11. n. 5. contra explicationem, seu descriptionem substantiæ, quæ proposui disp. 12. dicens persicatem, quæ dicit substantia explicari optime posse; dicendo quod esset illa formalitas positiva ad quæ sequitur ineptitudo ad inhaerendū. Cōtra quam doctrinam oponit Mastrius n. 6. quod nō explicetur quid dicat aptitudo ad inhaerendū in accidenti, neq; ineptitudo ad inhaerendū in substantia, in quo tamen punc̄to, inquit, cōficit tota difficultas. Sed Mastrius debuit aduertere quod ego supponebam ex dicendis, quid esset illa aptitudo, quam conabar explicare non mediocri diligentia; hic vero supponetur, quod omnes concedunt substantiam esse inceptam inhaerere, quidquid demum sit illa ineptitudo; & hoc supposito explicabatur ratio constitutiva ipsius per ordinem radicalem ad illam ineptitudinem.

Sed quia ille nō fecit mentionem de mea explicatione, de quo satis miror, cū tot alios dicendi modos ea de re & quidem meis propriis rationib. fere ad verbum reiecerit, solum aduerto in explicatione propria ipsius nihil prorsus dici ad propositum, in quo non petatur principiū, vel continuatur doctrina manifeste falsa, & quævis adducat autoritatem Scoti, tamen illam ipsam non sufficienter corroborat, contra eos qui ipsius autoritatem non curant, quod omnino præstandum erat.

A D D I T I O De inherentia Accidentis.

Disp. 12. num. 13. Proposueram videri posse satis probabile quod non darentur aliqui respectus aptitudinales distincti formaliter ab essentiis rerum; aut si darentur, quod non nisi respectus quorum conceptus non involuitur in conceptu essentiæ sui fundamenti, ut risibilitas, cuius conceptus non involuitur in conceptu essentiæ hominis, quia homo possit intelligi sub ratione hominis nihil concipiendo de risibilitate; & hinc volebam inferri posse quod aptitudo ad inhaerendum, competens necessario Accidenti, non esset formaliter distincta ab ipsam essentia accidentis quæ non posset intelligi nisi per ordinem ad inhaerendum; Quam ipsam doctrinam, vt expresse dixeram, proposui examinandum magis quam absolute tenendum.

Mastrius autem disp. 12. n. 25. conatur defendere oppositam sententiam: ex duobus principiis in schola nostra satis notis. Primum est quod aptitudo uniuersim in rebus absolutis supponat re cuius est aptitudo, in suo esse quid-

ditatio constitutam, & ab ea fluere & emanare dicuntur.

Et hinc Doctor 2. d. 3. 4. 7. docet animas non distinguiri primo per aptitudinem ac inclinationem ad diuersa corpora, quia natura absoluta est prior aptitudine, quae est formalitas respectiva, absolutum autem praecedit respectum; & quia prius res est ad se quam ad aliud, & respectus fundatur in absoluto.

Alterum principium & absolutum non includit in suo formali conceptu respectum ullum. Ex quibus principiis infert aptitudinem accidentis non esse ipsam accidentis essentiam, sed aliquid ipsam consequens per modum propriæ passionis. Confirmat hæc quia ipsius Aduersarij constituunt rerum essentias non in earum aptitudinibus, sed in earum radicibus. Nam si dicunt essentia hominis non consistere in risibilitate, sed in radice ipsius, & mobilitatem non esse essentiam corporis naturalis, sed potius radicem mobilitatis, & denique essentiam qualitatis non consistere in impenetrabilitate, sed in principio exactiō ipsius.

Sed ni fallor hæc non sufficiunt; nam ad primo principiū respōdetur Doctorē loqui ex suppositione quod daretur aptitudo distincta ab essentia, quo supposito certum est quod supponat absolutum, & quod non possit res absoluta constitui per relationem, sed quod prius est in se quam referetur per respectum. Sed quod ego putabam probabile, erat, quod non daretur aptitudo aliqua formalis quae esset verus respectus, sed tantum secundum dici, aut si daretur aliquando, quod talis non esset aptitudo accidentis: oportet ergo ut Maſtrius probaret quod daretur respectus aptitudinalis realis, & non secundum dici in accidente; & si id probaret bene ex hoc principio haberet intentum.

Ad alterum principium dico quod etiam sit de subiecto non supponente; nam supponit dari in rebus, quæ dicuntur habere aptitudinem, respectum formalem qui non sit secundum dici; quod est quod ego dixeram probabiliter posse negari.

Ad confirmationē dico eos qui explicant essentias rerū per radicem aptitudinum, hoc facere quia supponunt dari aptitudines aliquo modo distinctas ab essentiis rerū. Certe ergo saltem quoties ita discurro, id suppono. Et quantum ad hominem cuius essentia explicatur per radicem risibilitatis est magna differentia inter ipsum & accidentem. Nam ut dixi, potest explicari essentia hominis non concipiēndo, nec faciendo mentionem de risibilitate, sed non est ita de Accidente, non enim potest explicari natura ipsius quin ponatur in definitione aptitudo ad inhærendum. Itaque dicebam aptitudines illas quae non inuoluerentur exp̄rise in conceptu essentiali, hoc est sine quibus posset rei essentia declarari, posse admitti esse respectus formales aptitudinales emanantes per modum proprietatum ab essentiis rerum, in quibus sunt; sed id non debet dici de illis aptitudinibus, quae non inuoluerentur in conceptu essentiali, hoc est sine quibus posset concepi, & explicari essentia rei, qualem aptitudinem posset quis merito putare esse aptitudinem Accidentis ad inhærendum.

Et quamus dicat Maſtrius inhærentiam aptitudinem non inuolui in conceptu essentiali Accidentis; ramen hoc non probat, & euidenter est, quod nullum conceptum quidditatum aut quietatum nos possimus habere de Accidente proprium ipsi, in quo non inuoluitur explicite illa aptitudo.

Dicit etiam non videri cur magis possit homo intelligi secundū predicata essentialia, sine eo quod intelligatur radicaliter aut formaliter risibilis, quam accidentis possit intelligi sine eo, quod intelligatur radicaliter aut formaliter aptitudo inhærente: sed ex dictis manifeste patet discrimen, nā explicamus hominem essentialiter, quando dicimus ipsum esse animal rationale, & in illa explicatione non ponit exp̄rise risibilitas; sed non possumus dare ullā explicationem accidentis, in quo nō inuoluitur exp̄rise aptitudo ad inhærendū aliquo modo.

Deinde proponit fundatum primum meum contra respectū superadditum, quia scilicet superflueret: nā ipsam differentiam essentialis possit præstare effectū eius.

Respondet autē hoc argumentum æque militare contra omnes respectus: & responderet negando antecedens, cum probatione, nam respectus refert absolutum transcendentaliter, & nequit includi in conceptu absoluti.

Contra tamen, quia non æque militat de omnib. respectibus transcendentalibus, nam quandoquidē possum intelligere essentiam hominis, eamque explicare absque risibilitate, posset videri quod risibilitas non sit formaliter ipsam differentiam essentialis hominis, nec de essentia eius: sed diuersa est ratio omnino aliarum aptitudinum, sine quibus nequit intelligi essentia rei.

Præterea nisi sit respectus transcendentalis, non poterit referre; argumentū autem meum intendebat probare, quod non esset, quia nulla est vtilitas ipsius, nisi ut ei mediante formaliter possit accidentis inhærente, sed possit inhærente mediante sua essentia: & quemadmodū ipsam differentiam absoluta accidentis, nequit intelligi nisi per modum respectus, licet non sit respectus formalis, sed secundum dici, & sicut ea mediante potest principiū aptitudinem formalem; ita ea mediante possit accidentis dici esse aptum natum inhærente; neque vnu videtur magis difficile, quam alterum.

Ad hæc opponit Maſtrius n. 27. non bene explicauit se me relationes secundum dici esse, que cum sint absoluta, non possunt tamen explicari nisi per modū relatiū, ut hæc, de qua agimus aptitudo accidentis, potentia, habitus, pars & similia; quia, inquit, huiusmodi vere dicunt relationē, & non secundum vocem tantum, aut nostrum loquendi modum; & quia sic explicādo relationia secundum dici, nō possit discerni inter absolutū & respectū, sed omnia ad libitum dici possent absoluta, ut paternitas & filiatio: Sed hæc non enervant meum discursum; nam in primo manifeste petit principium, quā enim diceret potentiam esse absolutū quid in se & relationū secundum dici tantum, negaret eam dicere respectus transcendentalis formalem secundum esse, vnde oportet, quod Maſtrius non solum diceret, sed probaret, quod dicenter talem relationem.

Ad secundum vero nego sequelam, quia cum constet paternitatem esse quid distinctum à substācia absoluta eius, qui dicitur Pater, & vltius nō cōstet, quod sit absolutum, quandoquidē non possit intelligi, nisi per modū relatiū, debet dici, quod sit relatio; sed quia constat, quod potentia intellectua, v.g. sit quid absolutum, & quia non constat, quod dicat aliquam aliam formalitatem distinctam à se, qua mediante conueniat illi posse intelligere, aut producere vel recipere intellectionem, nisi quatenus non possit intelligi, ut potens, nisi per modū respectū, propterea debet dici quod sit relationia tantū secundum dici, maxime cum cōstet aliquid aliud esse absolutū, quod tamen non possit intelligi, nisi per modū respectū, ut patet in proposito de radice aptitudinis, quā dicit essentialiter accidentis, & de mille aliis.

Ad hoc respondet Maſtrius, n. 28. sed nihil dicit quod exigat responseū, aut quod vel apparenter soluat difficultatem meam, quae consistit in hoc, quod quemadmodū, licet non possit intelligi radix aptitudinis, nisi per modū respectus ad aptitudinem, tamen ipsa est absoluta; ita licet non possit intelligi accidentis, nisi ut potens aut aptum inhærente, & licet hic cōceptus videatur esse conceptus respectū, tamen reuera accidentis non sit, nec dicat respectus ullum distinctum, nisi ad summum secundum dici; & quod terminus aptitudinis distinguatur ab ipsa realiter, ipsa vero aptitudo non distinguatur, ut sic, à sua radice, nihil proflus facit ad rē.

Rursus Maſtrius, n. 39. ait me minus consequenter loqui, dum disp. 13. qu. 1. conclusione 4. teneo inhærentiam aetualē esse de essentia accidentis respectū, & conclusione secunda id nego de aptitudinali, de qua à fortiori concedi deberet.

Sed miror, quam parum aduertere videatur Maſtrius, quae proponit.

Ego conclusione secunda, non negauit aptitudinalem inhærentiam esse de essentia respectū; sed dixi, quod non erat de essentia accidentis, ut sic, in quo meū conuenit

ipse

ipsem Mastrius, qui dicit eam esse proprietatem accidentis absoluti, sed certe si esset de essentia accidentis, ut sic, deberet esse de essentia accidentis etiam absoluti, in quo essentialiter includitur ratio accidentis, ut sic, sicut animal includitur essentialiter in homine.

Vnde in meis illis duabus conclusionibus, aut nulla est incosequentia, aut ipsem Mastrius inconsequenter loquitur. Sed ipse pro se loquatur, ego nego inhaerentiam aptitudinalem esse intimorem accidenti, ut sic, quam actualis accidenti relatuus, & nego potius aptitudinem esse de essentia accidentis, ut sic, quam actualis inhaerentiam de essentia Relationis, seu accidentis relati.

Inconsequenter quidem loqueretur, si dicerem actualis inhaerentiam esse de essentia Accidentis relati, & aptitudinalem non esse, & fortassis defectu audentiae Mastrius putauit me id dixisse, sed id non dixeram, & Mastrius deberet majori cum cautela Authores, quos impugnat, legere.

AD DITIO.

De Subiectu accidentis corporei in subiecto spirituale, & spirituale in corporeo.

Docueram accidentis corporeum posse esse in subiecto spirituale de potentia Dei absoluta *disp. 13. q. 2.* Oppositum putat Mastrius, *disp. 12. n. 258.* probabilius, præterim in sententia Doctoris, cuius aliquot loca adducit, ad quæ Respondi ante tam sufficienter, ut mirum sit, quod iterum ea proposuerit Mastrius: Sed quia conatur exagerare vim illorum; Breuiter examinabo quæ dicit. Adducit ergo primo, locum Doctoris ex *4. disp. 1. q. 5.* vbi reicit virtutem supernaturalem, & spiritualem in Sacramentis, quæ quidem non naturaliter, sed supernaturaliter produceretur: ergo sentit spirituale de potentia absoluta non posse ponи in corporeo. Ad hoc respondi ante, negando consequentiam, quæ si valeret, sequeretur animam rationalem, non posse recipi in corpore, quo nihil absurdius; nec ad hanc instantiam de anima, quam dedi sapienti, aut hic, aut in Additionibus Physicis contra me positis, vñquam aliquid respondit Mastrius, quod mirum est si ponuerat bene, & si non ponuerat, æque mirum est, quod Authoritatem hanc iterum vrgere voluerit.

Scotus ergo illo loco reiecit ipsum de facto, quia si esset spirituialis virtus, deberet ponи tota in toto, & tota in qualibet parte; sic autem de facto nihil ponitur in subiecto corporeo, præter animam rationalem, nec naturaliter nec supernaturaliter; at certe ex hoc nullo modo sequitur, quod non possit de potentia absoluta ponи accidentis spirituale in subiecto corporeo; aliud enim est, quod de facto non sit id dicendum fieri de villa potentia, & aliud quod non possit fieri.

Et si quis replicaret si potest fieri de potentia absoluta, quod spirituale ponatur in corporeo, vnde colligitur, quod de facto non ponatur talis virtus in Sacramentis?

Respondeo id facile colligi, quia nisi auctoritate, aut ratione aut experientia constet fieri, quod sola potentia absoluta fieri potest, non debet asserti, quod fiat: sic autem non constat talis virtutem ponи in Sacramentis.

Deinde non est idem ut male supposuit Mastrius, Deum agere de potentia absoluta, & de potentia supernaturali multa enim sunt supernaturaliter, quæ non sunt de potentia absoluta: nam certe actus fidei, spei, & charitatis sunt de potentia ordinaria, licet sunt supernaturaliter; potentia enim ordinaria est, quia producuntur res iuxta modum, quo exigunt produci, sive producuntur naturaliter sive supernaturaliter; potentia vero absoluta, quæ ordinaria non opponitur, est quia producerentur res aliter, quam exigunt produci, & sic produceretur accidentis spirituale, si produceretur in subiecto corporeo; vel quia producerentur res aliter, quæ de facto statuerat Deus eas producere, & sic de potentia absoluta possit produci aliud mundus, quamvis productio ipsius non esset supernaturalis.

Vnde quamvis Scotus dicere, de potentia supernaturali non potest produci accidentis spirituale in subiecto corporeo, tamen non sequitur quin possit de potentia

tia absoluta produci secundum Scotum, quia ut dixi non omnis potentia supernaturalis est absoluta, neque omnis absoluta supernaturalis.

Secundus locus est ex *4. disp. 12. q. 2.* vbi, cum aliqui putarent, quod si albedo posset ponи extra subiectum, quantitas posset ponи in Angelo, & sic Angelus posset esse albus dicit Doctor consequens non habere apparentiam, quia sicut lapis non potest esse sapiens, ita nec Angelus albus; quia Angelus nullo modo habet rationem susceptiui respectu albedinis; nec lapis respectu sapientiae, & ponderat Mastrius particulam nullo modo, quæ inquit, omnes occasiones præcludit.

Tertius locus, ex quolibet *i. 9 & quartus, ex 4. d. 44. q. 2.* idem volunt; sed ego respondi sufficienter, Doctor intelligendum de albo, quatenus hoc significat habens albedinem modo extenso, & sufficiens ad terminandam visionem, seu disgregandum visum, & de susceptiuitate in ordine ad hoc, quæ nullo modo est in Angelo, nec de potentia ordinaria, nec de absoluta, nec de supernaturali: de qua responsione mea iterum agendum erit statim.

Vltimus denique locus est ex *1. disp. 8. q. 1.* vbi probat Doctor Deum non esse materialis aut quantum; quia non est capax accidentis materialis. Sed hic locus non est vlo modo ad propositum; nam quamvis Deus non sit capax accidentis materialis, non sequitur sane, quod aliud subiectum spirituale non posset recipere accidentis materiales, nec quod subiectum corporeum non posset recipere formam spiritualem.

Sed veniamus ad rationem.

Probat formam corpoream non posse esse in subiecto spirituale, v.g. albedo, aut quantitas in Angelo, quia non potest ipsi tribuere denominationem, alias Angelus est albus; quæ etiam ratio probat formam spiritualem non posse esse in subiecto corporeo, verbi gratia, intellectu in lapide, quia alias lapis esset intelligens.

Ad hoc respondi Apologetica mea Appendix *n. 242.* & sequentibus, tam clare & sufficienter ut mirum sit quod Mastrius, non voluerit prius ingenue cedere veritati à parte, quam inutiliter, etiam aliquo saltu periculoso videatur pertinax, resistere, & cogere me ad repetendum, eadem, quod facio eo fine, ut clariori, si possit fieri terminorum explicazione tandem conuincaur.

Itaque respodi albedinem Angelo communicate quidem denominationem aliquam & effectum formalem primarium suum, quæ est ipsam formam communicata obiecto; & id dixi de sapientia respectu lapidis, & sic hic effectus, aut denominatio significaret præcisus per ly albu & per ly sapiens, concessi in illo casu futurū Angelum album, & lapidem sapientem; nec hoc esse magis inconveniens, quam formam spiritualem communicari subiecto corporeo, & corporeo spirituale, vnde probando, quod id fieri non posset quia alias Angelus esset albus in hoc sensu, est incertum per æque incertum probare, nam tam incertum est an Angelus possit esse albus capiendo album pro habente albedinem, quam an forma corporea possit subiectari in subiecto spirituale.

Quia vero Scotus dixerat Angelū non posse esse albu, nec quantum; & si intelligeret per album, & quantum præcisus, habens albedinem & quantitatē, id probari non posset sufficienter, ex cogitatu modū quo defendi posset, quomodo id verum esset, quod dixerat Scotus, nempe quod quia de facto non vocamus aliqua alba, nisi, quæ habent albedinem extenso modo, & sic ut possint terminare visum seu ipsum disgregare; fieri posset ut ly album non significaret habens albedinem quomodo cumque, neque denominationem aut effectum formalem primarium eius, quem necessario debet albedo tribuere cuicunque subiecto, cui inhaeret; sed habens albedinem extenso modo, quod si album significaret hoc, profecto evidens est, quod Angelus quamvis haberet in se subiectatam albedinem, non esset albus.

Sed Mastrius contra hanc responsonem opponit *num. 259.*

Mmm 3

Quod

Quod si Angelus non sit capax denominationis albi, non debeat esse capax ipsiusmet albedinis, à qua derivatur talis denominatio; quia effectus formalis primarius, qui in eius denominatione consistit, formalissimè habetur per solam receptionem formæ; vnde subiectum esse quantum vel quale, non est aliud formaliter, quam habere quantitatem aut qualitatem, ut docet Aristoteles *c. de Habere & Author sex Principiorum ibidem*, dicentes. Nihil aliud est dicere, albedinem aut longitudinem habere, quam album aut longum esse.

Sed hæc impugnatio nullo modo enervat meam respondentem: nam si nihil aliud sit esse quantum, & sapientem ac album, quam habere quomodocumque quantitatem, sapientiam ac albedinem, concedo Angelum posse esse album ac quantum & lapidem sapientem, & sic ad nihil deseruit hæc impugnatio.

Quod si, ut ego probabiliter excogitauit ad saluandam Authoritatem Scotti, esse album & quantum sit habere albedinem & quantitatem, non quomodocumque, sed extenso modo, ut supra dixi; dico Angelū posse esse capace albedinis, quamvis non esset capax denominationis albi, quia hæc denominatio non est effectus formalis albedinis præcisè, sed albedinis extensæ, seu albedinis receptæ in subiecto extenso, quale non est Angelus, & quando Philosophus, & Author sex principiorum & quicunque, alius dicerent esse album, & longum non esse aliud quam habere albedinem ac longitudinem, explicandi sunt loqui respectuè ad illa subiecta, quæ de facto dicuntur alba & longa & habeant albedinem ac longitudinem; nam cum illa sint extensa & albedo in illis, verum est, quod in illis idem sit habere albedinem, & esse alba: sed hinc non sequitur, quod idem sit universaliter in omni subiecto, ac præsertim in casibus de potentia absoluta occurrentibus, esse album, & habere albedinem, aut è contra, supposito (quod hic omnino supponendum) non esse impositum hoc nomen album ad significandum habens albedinem quomodocumque, sed habens illam extenso modo.

Sed replicat adhuc Mastrus, falsum esse albedinem non denominare nisi subiectum in quo reperitur extenso modo, quia indiuisibiliter reperitur in puncto quantitatius, & adhuc illud denominat albus, & si non posset denominare album nisi subiectum in quo inexistet extenso modo, sequeretur quod non deberet posse vniuersi nisi subiecto in quo sic inexistat, & cōsequenter non posset subiectari in Angelo, quia in Angelo nequit esse extenso modo: neque enim vniuersi subiecto nisi ut illud denominet tale.

Ad primum ex his dixi in *Apologia & iterū* dico falsū esse & contra omnes Philosophos, quod albedo reperiatur in puncto quantitatius, quia sicut nec quantitas, nec vlla pars eius est indiuisibilis & licet includatur in se indiuisibilia, tamen nullū ex illis est quantitas sicut nec albedo, nec vlla pars eius est indiuisibilis & si cōtineat in se aliquod indiuisibile continuatiū suarum partium, illud etiam non erit albedo, nec aliqua pars consequenter albedinis, aut aliquid ipsius, quod est albedo, subiectatur in puncto quantitatius: Mastrus vero ait se non dixisse aliquam partem albedinis esse in puncto, sed albedinem indiuisibiliter, ex quo modo loquendi ait me bene potuisse comprehendere, quod ipse non loqueretur de tota albedine aut albedinis parte, sed de puncto albedinis, quæ dicitur albedo punctualis, & cum ego instarem, quod sicut punctum quantitatius non vocatur quantitas, ita punctum albedinis non debeat dici albedo. Mastrus ait instantiam esse fruolam, nam licet punctum quantitatius non vocetur quantitas, tamen dicitur quantitas punctualis, & albedo existens in puncto quantitatius dicitur albedo punctualis, & quamvis punctum non faciat subiectum cui inest quantum, quia esse quantum est esse extensum, & diuisibile, quod puncto repugnat; tamen esse album, esse calidum sicut potest conuenire indiuisibili extensionis, quod proinde proponitur à Doctore 2.d.2. qu.9. posse esse subiectum alterationis & intensionis, ita præstari potest per indiuisibile albedinis, vel caloris. Et certè addit si tota superficies alba est, non solum partes

eius alba dicuntur per partes albedinis, sed puncta per indiuisibilia albedinis.

Quod si hoc, inquit, Poncius negat, pessime negat, & contra omnes Philosophos.

At sanè Mastrus, ego confidenter nego in toto hoc discessu aliquid esse, quod vel non sit contra omnes Philosophos, vel nullo modo ad rem; quod licet ex se facile patet, tamen ostendere conabor.

Itaque imprimis dico per hunc modum loquendi albedo est indiuisibiliter in puncto, non potuisse me rectè intelligere, quod indiuisibile albedinis esset in puncto, quia ut dixi indiuisibile albedinis non est albedo, sicut nec punctū quantitatatis est quantitas: & quāvis indiuisibile albedinis posset vocari albedo punctualis, & punctū quantitatatis quantitas punctualis (qui tamen modus loquendi nō est apud vllū in vslu quod sciam, sed omnino excogitatus frustra ad vitandā difficultatem, quæ vitari propterea nō potest) tamen pūctum albedinis non vocatur albedo simpliciter, nec punctū quantitatatis quantitas simpliciter, ut ipsem Mastrus ait, ergo ex eo, quod albedo punctualis, ut loquar cum Mastrio, sit in subiecto inextenso & inextenso modo, non sequitur, quod albedo simpliciter sit in subiecto inextenso modo, aut in subiecto indiuisibili: sed Mastrus ait, albedinem simpliciter denominare posse subiectū in quo existit inextenso modo, ergo id male dixit, contra omnes Philosophos, ac seipsum hic negantem albedinem simpliciter esse in puncto, & id tantum afferentem de albedine sua punctualis, quam fateretur non esse albedinem simpliciter.

Confirmatur hoc: ego dicebam albedinem nō denominare subiectū albū nisi subiectū in quo est extenso modo, & loquebar de albedine simpliciter, tunc quia loquebar de ea sine addito, & nunquam somniaui de alia, & de ipsamet discurrebā indagando an posset esse in Angelo.

Contra autem me oppoluit Mastrus, quod albedo, de qua ego dicebam eam non denominare subiectū album, nisi in quo esset extenso modo, posset denominare album subiectū in quo non esset extenso modo: ergo loquebatur Mastrus de albedine simpliciter, de qua ego loquebar & non de albedine punctuali, & sic ego debebam ipsum rationabiliter impugnare, quia alibi non negaret illud, quod ego alserui, nec ageret contra me.

Rursus quando dicit, quod licet punctum quantitatatis non posset facere quantum, quia esse quantum est esse extensum ac diuisibile; tamen esse album & calidum potest conuenire indiuisibili extensionis, omnino mālè videtur discurrere: nam si esse album est habere albedinem extenso modo, ut ego contendō propter authoritatem Scotti, tam implicat indiuisibile extensionis esse album, quam punctum substantiæ esse quantum, & licet Doctore diceret indiuisibile extensionis esse posse subiectum alterationis, non inde sequeretur, quod posset esse subiectum albedinis, & si esset etiam subiectum albedinis non sequeretur adhuc, quod album, capiendo album in eo sensu in quo ego ipsum cepi, & probare deberet Mastrus, quod ille sensus non esset bonus.

Quod etiam addit non solum partes superficieis esse albas per partes albedinis, sed etiam indiuisibilia eius esse alba per indiuisibilia albedinis; non rectè dictum videtur: nam esse album absolute ut hic loquitur Mastrus, si loquatur ad propositum, est effectus albedinis, seu absolute talis est, sed albedo punctualis Mastrica, seu indiuisibile non est absolute albedo: ergo non potest facere aliquid album absolute.

Confirmatur hoc, quia non magis tota superficies est alba, quam tota substantia est quāta; sed ex eo, quod tota substantia sit quanta, non sequitur quod vllum indiuisibile ipsius sit quantum per quantitatem punctualē, seu punctum quātitatis ut fateretur ipsem Mastrus, hic exp̄l̄s concedens punctum quantitatatis non posse facere subiectum cui inest quantitas ergo quamvis tota superficies sit alba, non sequitur, quod vllum pūctum ipsius sit album per albedinem punctualē, aut indiuisibile albedinis, & certe quādo dicitur, quod tota superficies sit alba, sensus est quod sit alba quoad omnē partem, quæ est capax

pax naturaliter albedinis & recepit ipsa; non vero, quod sit etiam alba quoad indiuisibilia ipsius, quæ non sunt naturaliter vlo modo capacia albedinis: sicut quando dicitur totam substantiam esse quantam hoc intelligitur de ipsa quoad omnes partes diuisibiles ipsius & capaces quantitatis; non vero quoad indiuisibilia.

Per quod patet ad primum quod proponit Mastrius in sua replica.

Ad secundū autem quo dicit, quod si albedo non posset denominare album nisi illud in quo ponitur extenso modo, quandoquidē non possit ponit sic in Angelo, cam in ipso ponit nō posse, quia non ponitur in subiecto, nisi vt ipsum denominet; Respondi ante negando sequelam, & ad eius probationē dico falsum esse, quod non possit ponit in subiecto, nisi vt ipsum denominet albū, intelligendo semper per album, quod habet albedinē extenso modo, quo sensu solo dixi Angelū non posse esse album.

Ad quod confirmandum dixi aliquam formam posse esse in subiecto, quæ non tribuat ipsi omnem denominationem, quam tribuere potest cuiuscumque alij subiecto, vt patet, quia suppositalitas verbi tribueret denominationē personæ cōstitutæ ex ipsam & natura intellectuali, quā terminaret, sed eadē personalitas verbi non tribueret denominationē persona constitutæ ex ipsam & natura irrationali: & hinc intui albedinē posse esse in aliquo subiecto cui tribueret aliquam denominationem, v.g. albi, quam non tribueret alteri subiecto.

Mastrius vero ait, hoc exemplū de personalitate non esse ad rē, quia denominatio personæ non est desumpta ab unione hypothetica vt sic, sed à natura assumpta, quæ si est intellectualis dicitur personam, si non dicitur suppositari, at esse album est denominatio formalis quæ præcise à forma derivatur; Vnde male, inquit, infertur quod aliqua forma possit esse in subiecto quin tribuat ipsi omnem denominationem, quam possit tribuere alij subiecto, quod est falsum, quia denominatio quam forma ex parte sua nata est præstare subiecto, indifferentet communicatur cuiuscumque subiecto.

Addit ineptum esse duplē illum formalem effectū albedinis quem ego assignauis, nam effectus formalis albedinis & cuiuscumque alterius formæ explicatur ab Aristotele per hoc præcise, quod subiectum habeat talem formam: non hoc autem, aut illo modo, cum quia quod albedo sit in subiecto extenso modo habet à quantitate cui insidet, & ad cuius extensionem extenditur: ergo talis modus non spectat intrinseco ad effectum eius formalem. Sed nihil in toto hoc discursu est, quod prima facie non satis facile patet non sufficere ad intentionem. Imprimis quantum ad exemplum de personalitate, quod est aptissimum, Respondeo nec Scotum, nec vnum posse dicere, quod denominatio personæ proueniat à natura totaliter, alias natura sine personalitate, seu suppositalitate est personæ, quod implicat, sed potius habetur à suppositalitate & natura, ita vt neutra se sola sufficeret ad cā dādā: quia ergo eadē entitas cū natura rationali potest facere personam, & cū natura irrationali nequit facere personam, ita dico ego denominationē albi posse dici prouenire nō ab albedine sola, sed ab albedine extensa, & etiam à subiecto extenso adeo vt nec subiectum extensum sufficeret ad faciendum cum albedine album, nisi albedo esset in ipso extenso modo; nec albedo extensa sufficeret absque subiecto extenso.

Vnde patet falsum esse virumque, quod dicit Mastrius, quod denominatio personæ proueniat à natura sola, & denominatio albi ab albedine sola; aut satis si nō sit falsū, nō satis ab ipso id probari, sed potius in eo afferendo absque probatione peti principium: & quandoquidem suppositalitas verbi potest cum natura rationali facere personam quam cum irrationali non facit, sane dubium esse non potest quin aliqua forma cum aliquo subiecto posset concurrere ad denominationem ad qualem non concurreret cum alio subiecto diversæ rationis.

Et licet ex parte sua non posset forma alicui subiecto tribuere aliquā denominationem, quam non tribueret & que cuiuscumque; tamen certum est, quod si ad denomi-

nationem aliquā non solum forma concurreret, sed etiā subiectū secundū rationem particularem talis subiecti; aut si ad denominationem aliquā concurreret non solum forma & subiectum, sed etiam modus aliquis, aut forma, aut subiecti, aut viriusque forma non posset secundū se esse indifferens ad tribuendam talem denominationem cum quocumque subiecto.

Ad id quod addit ineptum esse duplē illum formalem effectū, quem ego dixi prouenire posse ab albedine;

Respondeo id ab ipso diētū, quia nō aduerterit bene ad sensū: vt autem id faciat, quārō an nō posset hoc nomine albū imponi ad significandum habens albedinē extenso modo sic vt posset disgregare visum; & an nō posset etiā imponi ad significandum habens albedinē; certe cum voces sint signa ex instituto, non potest de hoc dubitari; & tū quārō an quando diceretur vtrōq; modo aliquod album, illa denominatio esset formalis: si dicat sic: ergo duplex mea denominatio est possibilis; & tū incubet ipsa probare, quod quamvis sit possibilis, nō tamen detur de facto, nec daretur in casu quo albedo poneretur in Angelo, & certum mihi est, quod id nūquā probabit: si dicat, quod non esset in vitroque casu formalis, quamvis id pessime diceret, tamen nihil iuuat, quia quando ego dico subiectum aliquod posse dici album vitroque modo, non curo an illa denominatio sit, aut dicatur formalis, sed sufficiat, quod possit subiectū sic realiter dici, quoniam modicūque id dicatur; nā in hoc consistit realis controversia.

Quod vero dicit Mastrius effectum formalem cuiuscumque formæ explicari ab Aristotele per habere formā, nō hoc, aut illo modo, nihil facit ad rē; quia hoc intellegendū de effectu formalis primario, quē debet dare cuiuscumque subiecto, & cuius ipsa secundum substantiā est causa totalis, non vero de effectu formalis quem tribuit partialiter cum aliqua alia causa, aut aliquo alio modo.

Quod etiam dicit albedinē esse extēlo modo ratione extensionis quātitatis, si loquatur sic vt velit, quod sola extēlo quātitatis sit ratio formalis extēsionis albedinis, omnino falsū dicit, quia si albedo ipsa non esset extensa secundū se, nō esset extensa ratione quantitatis, & deinde, etiam si id esset verum, nihil iuaret Mastrium, quia sicut haberet esse extēsum ratione quantitatis, ita haberet facere albū in sensu in quo esse album esset habere albedinē modo extenso à quantitate; & facere album non solum competere albedini, sed quantitati, vel tanquam conditioni, vel tanquam concusā partiali.

Per quā patet ad ea, quæ dicit Mastrius n. 260. contrā ea quæ docueram in Logica, & alibi sāpe, quod si in Angelo poneretur quantitas & albedo, ipsum futurum album & quantum, intelligendo per hoc quod esset habens quantitatem & albedinē; non tamen esset albus, aut quantus, intelligendo per hoc, quod haberet albedinē & quantitatem extenso modo.

Cōtra quæ opponit Mastrius, quod forma eiusdem rationis in quocumque subiecto ponitur, habeat effectum eiusdem rationis: ergo si albedo & quātitas ponentur in Angelo inhaesive, darent ipsi talem denominationē, qualem dāt corporibus nostris; sed nostris dant denominationem impenetrabilitatis & disgregatiū visus: ergo talem denominationem tribuerent Angelo; & sic Angelus esset impenetrabilis ac disgregatiū visus, quod implicat, quia suā natura penetrabilis est & inuicibilis.

Sed miror cur nō aduerterit, quod sāpe inculcatum erat, formā eiusdem rationis non dare denominationem omnē quā potest dare cuiuscumque subiecto, nisi illa denominatio proueniat à sola forma cōmunicata sine vla dependentia ab vla alia conditione: nam, vt toties dixi, certe ly album posset imponi ad significandum illud, quod haberet albedinē modo extenso, seu subiectum extensum habens albedinē, seu vtrumque. & si ita heret, illa denominatio albi non deberet prouenire, nec posset ab albedine in quocumque subiecto poneretur.

Certum autē est, quod illa quæ sunt impenetrabilitas & disgregatiū visus habeant quantitatem extenso modo, & albedinē, & quod nihil possit esse impenetrabile, aut

disgregatiuum visus, quod nō habeat eas extensas: ergo euidens debet esse, quod si ponatur quantitas & albedo in Angelo, non propterea debeat habere illas extensas, ergo per hoc quod habeat illas non sequitur, quod debeat esse impenetrabilis, aut disgregatius visus. Quod si velit Mastrius albedinem, & quantitatem non posse communicari subiecto vli nisi extenso modo; non solum gratis & absque fundamento illud dicit, sed contra ea quae manifestum est contingere in Eucharistiam in qua quantitas corporis Christi ponitur absque extensione & impenetrabilitate.

Confirmatur hoc vltius, effectus formalis quantitatis est reddere corpus in quo est impenetrabile, corporaque nostra à quantitate habent esse impenetrabilita: & tamen quantitas non tribuit talen eff. Etum corporibus gloriois, nec corpori Christi in Eucharistia ergo potest fieri, quod aliqua forma tribuat denominationem alicui subiecto qualis tribuit alteri.

Addo ad hæc, quod si non posset quantitas, aut albedo pon in Angelo nisi extenso modo, tunc Angelum futurum impenetrabilem, ac visibilem; nec hoc repugnat penetrabilitati & inuisibilitati, quam ex se habet, hæc enim consistit in hoc, quod ex se non habeat, nec connaturaliter petat impenetrabilitatem, aut visibilitatem; non vero consistit in hoc, quod non possit mediante aliquo alio, quod supernaturaliter communiceatur ipsi, esse visibilis & impenetrabilis modo tamen quantitas, & albedo possint communicari ipsi extenso modo, quod etiam fortassis non est impossibile.

Confermo hoc totū vltius ex ipso Mastrio, quia ipsomet ait, posse dici, quod si intellectio ponetur in lapide, nō redderet ipsū intelligentē, quia talis denomination non consistit in pura & simplici receptione formæ, sed in operatione quæ cōsistit in quadā tēdentiā vitali in obiectū intellectū. Ex qua doctrina sic arguo: intellectio in hærens intellectui facit ipsum formaliter cognitum; & tamen non faceret intelligētum formaliter lapidem; ergo forma eiusdem rationis non communicat omnem effectum quem potest omni subiecto cui inhæretur; & sic totaliter ruat fundamentum Mastrij.

Deinde sicut ipse diceret quod hæc denomination intelligentis non habetur præcise, & solummodo ab intellectione cōmunicata per inhesionē, sed requiritur aliquid aliud ad illā denominationē, cur non licet mihi dicere, quod denomination impenetrabilis & disgregatiui visus, & denomination sapientis non proueniat à quantitate, albedine, & sapientia absque dependentia ab aliqua alia conditione, licet certe donec Mastrius melioribus rationibus docuerit oppositum.

Probat vltius Mastrius formā spirituali non posse inhæretur subiecto corporeo, quia illa esset tota in toto & tota in qualibet parte, sicut anima est in corpore; & sic dependet à pluribus causis totalibus in genere causa materialis, nempe à pluribus partibus illius corporis quarum qualibet substantaret illam totaliter, quod implicat.

Ad hoc Respōdi negando, quod forma spiritualis posita in corpore depēderet ab illo: posset enim poni absq; dependentia, sicut anima ponitur absque dependentia in corpore, nam si crearetur vt bene posset fieri, & vni- retur illi subiecto in eodem ipso instanti quo crearetur, vt etiam fieri posset, non dependeret à corpore in genere causa materialis, sicut nec anima dependet.

Deinde posset etiam poni cum dependentia à corpore in genere causa materialis, non tamen ita quod dependet totaliter ab illa parte, sed partialiter à qualibet, in quo etiam non est illa implicata.

Deniq; posset poni dependentia ab aliqua parte totaliter, & sine dependentia à reliquis; & quocumque ex his tribus modis ponetur in subiecto corporeo, non dependet totaliter à pluribus partibus, vt patet.

Contra vero hoc Mastrius n. 262. opponit non deesse qui putant modū vniuersitatis formæ accidentalis non posse à substantiatione præscindere; quod si verum esset, primus & tertius modus à me iam assignati non valerent.

Quod quidē ego fateor, sed assero eos qui id asserunt non recte Philosophari: & certe Thomistæ omnes ac Scotistæ asserentes creari grāiam, in quam opinionem fatetur Mastrius Scotum inclinare, aperte negant illam doctrinam, vt mirum sit Mastrium illam doctrinam mihi opponere absque probatione, cum certus deberet esse, quod à me negaretur.

Addit denique secundū modū meū non videri rationabile, quia non appareat quomodo cursus materialis illarū partium posset tēperari; nā quamvis posset in causa efficiēti illud admitti; nō tamē in causa materiali potest facile explicari, nam eo ipso quod illa forma est in qualibet parte, deberet esse in illa, quamvis non esset altera pars, & sic ab illa sola totaliter deperderet, quod si dicatur, si desinat vna pars, eo ipso forma debere definere in omnibus partibus, quia à singulis depeuderet inadæquate & partialiter, hoc esset petere principium.

Sed vt ante dixi, sane mihi non appareat vlla major difficultas in eo, quod possit atēperari concursus cause efficiēti sic, vt qui effectus ab illa sola procedere posset, posset tamē ab illa partialiter procedere, quam quod sic posset atēperari concursus cause materialis, in cuius qualibet parte, quod sit forma nihil prorsus facit ad rē: quando vero dicit, quod petatur principiū, dum dicitur quod in illo casu quo partialiter deperderet à qualibet parte, deberet definire in omnibus, si desinaret in vna, manifeste falso est, quia non perit principiū quando dicitur fieri, quod non necessario futurum esset, nec de hoc vllus dubitare potest, supposito, quod depeuderat partialiter tantum; quod si dicat peti principiū, dum dicitur quod sic depeuderat partialiter, Meminisset hic agi de eo, quod potest fieri de potentia absoluta, & non requiri aliud principiū ad defendendum, quod aliquid de ea possit fieri, quā quod non repugnet, & soluere repugnias, si quis vero diceret aliquid repugnare ex aliquo capite, quod afferetur ab alio non repugnare, nisi probaret repugnias, peteret principiū, & ita sane hic facit Mastrius.

ADDITIO.

De inexistētia unius accidentis in pluribus subiectis.
Duci disp. 13. q. 3. vnum accidentis posse esse diuinū in pluribus subiectis.

Contra hoc Mastrius disp. 12. 264. vult probare Doctorem tenuisse oppositum; quia in 3. d. 1. q. 2. volens probare eandem naturam non posse à pluribus personis assumi, quia esset infinita, sic discorrit: *Sicut forma substantialis, que substantialiter perficeret plura supposita, esset illimitata; ita accidentis consequens, quod accidentaliter perficeret illa supposita, debetur esse illimitatum.* Quod & exēplificat bene: tum infert: igitur sicut essetia diuina, quia est essentialiter trium suppositorum, est infinita quasi natura essentialis illorum suppositorum: ita natura humana esset infinita, sicut quasi natura aduentis illis suppositis.

Conformat illud ipsum immediate post: *quia ita impossibile est vnum accidentis esse in duobus subiectis; sicut vna formam substantialis in duabus materiis; igitur si necessario sequitur infinitas ex eo, quod vna forma substantialis esset in pluribus materiis, necessario sequitur infinitas ex hoc, quod vnum accidentis esset in multis.*

Ex his infert Mastrius, quod Doctor afferuerit absolu- te quod forma substantialis non possit esse in pluribus abf; infinita, & quod cōsequenter tenuerit de forma accidentalis, quod non possit esse in pluribus subiectis.

Vnde licet in Confirmatione locutus est cōditionaliter tantum de forma accidentalis, vt ego docui, & patet ex particula si posita in consequenti; tamen quia probauit ante illam conditionem, sequitur, quod absolute tenuerit partem negatiuam oppositam mēræ doctrinæ.

Sed nisi ego fallor, fallitur sane Mastrius in intellectione Scotti hoc loco: nā non intendit Scottus, probare per illū discursum, quod natura creata non potuit assumi à tribus personis; nonandum enim de ea re proposuit suam sententiam, sed postea n. 5. id fecit & probauit alio longe diuerso discursu: sed in loco iam citato intendit rātu impugnare Responsionem Varronis ad argumentū aliquorum.

quorum, qui contra ipsum tenebant, quod natura creata non posset assumi à pluribus personis, quia ex eo, quod natura diuina est in pluribus personis, concludit infinitas ipsius: ergo deberet concludi infinitas naturæ creatæ si posset esse in pluribus personis.

Ad quod argumentum Responder Varro, quod infinitas naturæ diuinae colligatur non ex eo, quod sit in pluribus, sed ex eo, quod identificetur illis; natura vero assumpta non esset eadem ipsis, sed aduentitia, & consequenter non deberet esse infinita.

Contra hanc responsionem expresse agit Doctoꝝ & ostendit disparitatem illam de identitate vnius & accidéntalitatem alterius non facere ad tem: quia sicut forma substantialis perficiens plures materias esset illimitata, ita & accidentalis quæ esset in pluribus subiectis: Ergo, si essentia diuina ex eo quod sit identificata pluribus, esset infinita: ita etiam natura assumpta quamvis non esset identificata, sed aduentitia deberet esse illimitata.

Hic certe est expressus sensus & mens ac intentum Scoti, non vero, quem prætendit Maſtrius, aut aſſerere, aut probare quod forma substantialis esset illimitata, si esset in pluribus subiectis; aut natura assumpta si esset in pluribus subiectis; sed solum quod disparitas Varonis non sufficiebat.

Hoc quoad authoritatem Scoti, quoad responsiones vero Maſtrij ad meas rationes, tam in Physica quam in Apologia, quia manifeste appetat nullæ ex illis habere speciem probabilitatis, & vt id speciatim ostenderet, debet rem repeter illa ipsa, quæ ante proposueram, quod esset nimis prolixum & non necessarium, relinquo totum iudicium eorum qui vtrumque discursum examinauerint.

Solum aliquid dicam circa responsionem ipsius ad id quod docuerat non recte concludi, quod si forma posset informare plures materias posset infinitas, & quod nō bene docuerat Maſtrius quod si forma esset determinata ad quatuor vel quinque materias, illæ materiæ simul sumpta integrarent materiam adæquatam ipsius, & quælibet esset inadæquata, & sic non defenderetur quod forma informare posset plures adæquatas.

Ad primum ex his dixi non posse id concludi quia intellectus potest plura obiecta, quam vnum intelligere & non potest tamen infinita, & virtus motiva potest mouere duos vel tres lapides, non tamen potest infinitos & quicquid diceret formam posse informare materias infinitas, ideo hoc dicerat quia putaret nō esse maioris perfectionis in ipsa informare plures quæ vna, qui vero putaret esse maioris perfectionis informare plures, nullo modo concederet, quod si posset plures, posset infinitas; nec id haberet ullam probabilitatis speciem.

Contra hoc opponit Maſtrius n. 271. immerito me dixisse, quod nō possit absque magna incuria, aut ignorātia cōcludi, quod si forma posset plures, posset infinitas: quia Scotus vel eadem, vel omnino simile consequentiā deducit in 3. d. 1. q. 2. §. contrahoc obicitur, vbi sic arguit: essentia diuina concludit infinita ex eo, quod ipsa eadē potest esse in pluribus: igitur ista natura esset infinita si posset esse in pluribus, quia qua ratione posset esse in duabus personis, posset esse in infinitis, ita ibi discutit Doct. Ita etiam arguit in 1. d. 2. q. 3. si essent plures Dij, essent infiniti, & d. 2. q. 4. si essent plures filij in diuinis, essent infiniti, & quodlib. 2. si essent plures productiones eiusdem rationis, essent infinita, nisi appareat determinatio ad certum numerum: ergo, inquit, cum magna incuria Poncij dixit non nisi ex magna incuria, vel ignorantia posse deduci illam consequentiā, nisi appareat determinatio ad certum numerum, quam determinationem Poncij adhuc apparere non fecit.

Ad hæc dico imprimis mirum esse, quod nō responderit tamen Maſtrius ad rationem, qua ad id dicendum motus sum, nempe quod non valeat illa consequentiā de intellectu, vt supra & sape alias deduxi.

Deinde licet illa cōsequentiā optime valeat in materiis, in quibus ea vtritur Scotus, vbi illud, quod esset in pluribus est infinita perfectionis, & propter ea nō potest ex se limitari, nec aliunde sic, quin si possit in pluribus, possit

esse in infinitis, tamen profecto non potest valere quād illud quod diceretur esse in pluribus, est limitata perfectionis, nam tale quid posset limitari ex natura sua ad determinatum numerum, vt patet manifeste exemplo intellectus & multis aliis, vnde adhuc dico, quando res est limitata perfectionis, non nisi cum magna incuria, aut ignorantia fieret talis deductio, qualis certe deductio in tali materia non est familiaris Scoto: nec erat necesse vt ego apparere facerem determinationem talis rei ad determinatum numerum, quia satis notum erat ex finite ac limitatione eius, quod sic esset determinata, sicut intellectus est determinatus ad determinatum numerum obiectorum: si vero velit Maſtrius quod determinare deberem illum numerum.

Respondeo id me nō debet facere, sed sufficere, quod ostenderim rem finitam esse determinatam ad aliquem numerum, qualiscumque ille sit, qui Deo est notus, non mihi: sicut numerus obiectorum quem simul videre potest intellectus ex natura sua est notus illi soli, non mihi nec Maſtrio vt opinor. Per quod patet ad omnia loca Scoti ex Maſtrio adducta præter primū, ad quæ dico primo mihi videri, quod illa obiectio non sit Scoti, sed alii cuius alterius, vt patet ex verbis quibus proponitur: *contrahoc obicitur*, quæ non significant illam obiectiōnem esse Scoti, sed alterius. Sed iuponendo tamen, quod esset ipsis, dico vltius, quod non proponebatur ab illis nisi in ordine ad impugnandū respōsiones Varonis ad illam; vel ad hominem; nam alias nihil omnino valeret ex se; nam consequentia cum probatione non valeret.

Ad secundū de adæquatione dixi, quod numerus materiarū, ad quas simul informandas determinaretur forma, (casu quo informare plures argueret in ipsa maiorem perfectionem, nam si hoc nō esset, posset informare infinitas vt dixi) nō esset ipsi materia adæquata in sensu quæstionis, quia sensus quæstionis nō potest esse in forma possit informare plures materias adæquatas, capiendo materiā adæquatam pro toto aggregato ex omnibus quas potest simul informare, cū evidens sit quod id implicat, cum nō possit plures simul informare, quæ potest simul informare: sed materia adæquata hic, vbi queritur, in forma possit plures adæquatas informare, intelligitur materia, cū quæ potest forma vnu per se cōpletum cōpositum physicum facere, vt materia illa quæ est sub forma ignis, & illa quæ est sub forma aquæ; & queritur in forma ignis possit simul informare materiam, quæ est sub vna forma ignis, & quæ est sub alia forma ignis aut aquæ.

Ad hoc respondet Maſtrius n. 271. meam impugnationem plane ostendere, quod non percepit dictam ipsius solutionem, vel potius noluerit percipere, quæ solutio, inquit, consistit in hoc, quia si ponatur materia esse determinata ad certum numerum sive ex natura sua, sive per aliquid de novo sibi a Deo superadditum, sequitur aggregatum ex omnibus esse perfectibile adæquatum talis formæ, & singulas materias partiales contentas in illo numero esse perfectibile inadæquatum ipsius.

At certe ego volui percipere solutionē Maſtrij, & eodem modo cum intellexi, quo iā, etiā habita hac explicatiōne Maſtrij, quod vt videat cōcedo totū discursum, nempe quod nulla ex illis materiis pluribus, quas simul posset informare, esset adæquatum perfectibile illius formæ: sed nego inde sequi, quod forma non posset plures materias adæquatas in sensu in quo controueritur, an possit plures materias adæquatas informare: nam vt dixi non capitur materia adæquata in controuersia pro materia, quæ sola informaretur, aut ultra quam non posset forma aliam informare; sed pro materia quæ posset facere cum forma cōpositum completum.

Ad quod declarandum vltius plura dicta sunt in Apologia mea n. 225. ad quæ nihil dixit Maſtrius, quem puto iam fassurum, quod intellecterim illum, & quod mea solutio, quæ est hæc ipsa, quam iam dedi, non arguat vlo modo oppositum.

Addo hic directe controuersti an eadem forma possit esse in pluribus, materiis quarum quælibet sine alia possit

Posset sufficere ad faciendum unum per se compositum completem; siue quilibet ex illis esset adaequata, siue non, quod spectat ad questionem de nomine; unde quāvis nulla ex illis esset adaequata, non sequitur tamen, quod illa pars controveneret, quam ego tenui, nempe affirmativa, non sit vera.

ADDITIO.

De Accidentibus ac formis supernaturalibus.

Onabat in Appendice mea Apologetice solvere rationes quibus adductus erat Mastrius ad tenendum contra omnes Scotistas, quod habitus supernaturales educerentur, & quia ille *disp. 12. n. 283.* impugnat meas solutiones, hic examinare volo an recte id fecerit.

Prima ratio, ipsius erat hæc: omnis forma accidentalis, cum sit apta nata in hærcere subiecto, nata quoque est fieri, & conseruari dependenter ab illo: ergo cum formæ supernaturales sint accidentia, nata sunt fieri & conseruari dependenter à subiecto & consequenter educi, & non creari.

Respondi manifeste peti principium in antecedente, quod ab omnibus Thomistis & Scotistis negaretur.

Ille vero cōtra insurget dicens in antecedenti duas esse partes, & explicandum fuisse an in utraque pateretur principium, & si non, in qua.

At hoc est multiplicare verba frustra, nemo enim est qui non intelligat me voluisse peti principium in secunda parte, quæ negaretur ab omnibus Scotistis & Thomistis, qui tamen concederent primam. Sed in stat ille secundā sequi statim ex prima; quia si forma nata est in hærcere subiecto, statim sequitur modū factio[n]is eius esse independenter à subiecto: sicut cōtra eo ipso quo forma nata est per se subsistere, seu existere independenter à subiecto, statim sequitur modū factio[n]is eius esse independenter à subiecto: sicut ergo valet arguere: anima rationalis nata est per se subsistere & non hærcere alteri: ergo producitur independenter à subiecto: sic est contra valet arguere: forma accidentalis nata est in hærcere: ergo nata est produci dependenter à subiecto: non ergo inquit, petitur in illo antecedente principium, quia quoad primā partem admittitur ab omnibus, quoad secundā vero sequitur ex prima.

At certe hic discursus non tollit quo minus petebatur principium in illo antecedente; quia est directe, quod negamus, qui creationem formarum supernaturalium aliquarum defendimus. Et quamvis Mastrius illud antecedens hic demonstraret, non tollit quin ex eo posito absque probatione petitur principium.

Sed neque verum est quod secunda pars sequatur ex prima, sicut nec vera est probatio, quia id probatur, nec valet consequentia de educatione accidentis potentis in hærcere, ex creatione formæ potentis, per se subsistere: sed in toto discursu à primo ad ultimum petitur principium sicut petebatur in secunda parte antecedentis. Et mirum est, Mastrius motum fuisse discursu obtio communi omnibus Scotistis & Thomistis, qui tamen eum nihil vnuquam faciebant.

Secunda ratio Mastrij erat: Ideo anima rationalis dicitur creari & non educi ex corpore (licet in nullo instante) etiam naturæ prius sit in se quam in corpore, cum existentia rei non mensuratur instantie naturæ) quia de se nata est subsistere: Ergo cum formæ supernaturales non sint naturæ subsistere, & in primo instanti quæ sunt, sicut in subiecto, ex eo educentur, nam hoc est formam educi de potentia subiecti, non prius in se produci quam in subiecto, si forma est nata in hærcere.

In hac ratione reprehendi primo, quod dixerit Mastrius animam rationalem non prius natura in se produci quam vniatur corpori, aut sit in corpore, & evidenter ostendi id fuisse reprehendendum.

Notaū deinde, & fateor irrisi, ut & iam iterum irridationem qua Mastrius ad id dicendum inductus est, nempe quod existentia rei non mensuratur per instantie naturæ.

Sed Mastrius *n. 285.* conatur se defendere prolixissimo discursu, in quo tamen fatetur expresse formam quæ

creatur & consequenter animam prius naturaliter esse à causa efficiente quam materiam informat; quod est directe oppositum istius quod de anima dixit in hac ratione, & reprehensum erat à me; quamvis conetur explicare quo sensu sit prior: ego vero non curabam, nec curio quo sensu, sed ad intētum meū & arguēdū Mastrij sufficit mihi quod in aliquo sensu sit prior natura; & quamvis verum esset quod instans naturæ non sit mensura existentia, tamen adhuc vna res possit dici prior natura alia re.

Deinde Respondi ad rationem, non valere consequētiam, Quia licet sola causa ob quam anima non educeretur, esset, quod nata esset subsistere; alia tamē causa possit dati, ob quam non educeretur habitus supernaturalis, quod si illa ratio conueniret animæ, non esset verum quod ideo solum creare quia nata esset subsistere.

Addidi etiā, contra ultima verba rationis: nam hoc est, formam educi, non prius in se produci quam in subiecto, si forma est nata in hærcere, si mentio fiat de prioritate temporis, in iis peti manifeste principium, & ea esse falsa; quod si loquantur de prioritate naturæ, etiam falsa sunt in sententia Mastrij, tenentis formam creatam non prius natura produci quam insi subiecto; & si illa doctrina sit falsa; tum falsa est hypothesis illorum verborum, nempe quod habitus supernaturales non prius natura sint quam insint.

Contra hæc opponit Mastrius meam solutionem satis ostendere quod noluerim percipere vim argumenti, quod inquit, fundatur in ratione educationis.

Sed necepsio prorsus quid velit, aut quomodo dubitare potuerit quod noluerim percipere vim argumenti ipsius; profecto intelligo optimè, est enim totaliter hæc; ut ipse semet hic argumentū proponit: *Animarationalis dicitur creari & non educi de corpore, quia de se nata est subsistere, unde quanquamque in corpore producatur semper independenter ab eo producitur, & illud respicit mere ut subiectum, in quo, non ex quo.* Hoc est tuum antecedens, Mastrij, ut ipse fateris, & tam facile intellectu, ut nesciam quis non intelligat ipsum. Quod ad me autem attinet, concedo illud tibi libenter & concedo educationē confitere in fieri cum dependentia à subiecto tanquam à causa.

Sed nego studiosè, aut data opera me illud antecedens ex integro nō retulisse, sed hoc modo, ideo anima rationalis non creatur, quia de se nata est subsistere, sed id fieri breuitatis causa; & quia existimabā tantum valere ad propositum hanc breuem propositionem, quantum alterā prolixiorē; Sed quidquid sit de hoc, utrāque concedo. Videamus cōsēquēs, quod est hoc: ergo quia habitus supernaturales non sūt formæ natæ subsistere, sed in hærcere, si producūtur in subiecto, sūnt dependentia à subiecto, cum talē dependentia exigit eorum natura in hærcia: Nam hoc est formam educi de potentia materialis, eam non prius in se produci quā in subiecto, si est forma nata in hærcere. Sane intelligo etiam hoc optimè & nihil habet obscuritatis quo minus à quocumque facilimè percipi possit.

Sed nego quod sequatur ex illo antecedenti, & nego quod talē dependentiam exigat eorū natura in hærcia, & aio id afferere esse petitionem principii.

Ad alterā probationem Respondi suprà. Nec responsum illud volo modo eneruat quæ addit Mastrius. *Denique soluto arguendo, vbi proponit meā illā responsum, ad quam dicit quod esse prius natura in se quā in subiecto, significat rē sic priorē esse independentē à subiecto, & nō esse sic prius est, rem esse dependentē à subiecto, unde quia habitus supernaturalis nō prius in hoc sensu in se producitur quam in subiecto, quia producūtur dependentia à subiecto iuxta exigentiam suæ naturæ in hærcia, hinc arguit productionem eius in subiecto non esse creationem.* Nam cum forma nata est in hærcere, si sit in subiecto, sit independenter ab ipso generare causā materialis.

In hoc discursu petit principium iterum dū dicit formam supernaturalē, non prius in illo sensu esse in se quam

quam in subiecto, quia producitur dependenter à subiecto; idem enim per idem probat, mutatis tantum verbis: nam non esse prius in se quam in subiecto, ut ipse explicat, est dependenter à subiecto produci, & probat quod non sit sic prius, hoc est quod non producatur independenter, quia producitur dependenter à subiecto.

Deinde quando dicit quod non dependeat à subiecto iuxta exigentiam suæ naturæ inhæsiuæ, supponit quod natura inhæsiuæ habeat illam exigentiam, quod falso est & ab ipso deberet probari.

Deinde ultima verba: nam cum forma nata est inhæsere, si fiat in subiecto, sit dependenter ab ipso in genere causæ materialis, petunt principium & falsa sunt, aut probatione saltem vltiori indigent.

Quia vero solutio Mastrij ad responsionem meam, ad tertiam rationem ipsius, fundatur in his ipsis principiis, quæ modo dixi fuisse falsa, & non probata sufficienter à Mastrio, non proponam, nec rationem illam tertiam, nec meam responsionem, nec illam ipsius impugnationem.

Quartam etiam rationem omitto ab autoritate Scotti dependentem, quia ipse metu Mastrius fatetur meam explicationem conuenire cū ipsiusmet, quo tamen supposito manifestum est ex loco Scotti nō cōcludi vllam formam esse educibilem ex natura sua, nisi quæ petit dependere, & cōsequenter nisi probet Mastrius habitus supernaturales petere dependentem, ex illo loco non bene ipsum cōcludere, quod sint suaptè natura educibiles; nec valeat ad id probandum quod perhæc existere in subiecto, & nō sint naturæ subsistere, vt patet ex hac tenus dictis & fundamētis Scottistarū ac Thomistarū, quibus suadent oppositum.

Quinta ratio est quod actus supernaturales educantur: Ergo & habitus; consequētiam negauit, quia est maxima ratio, cur actus non creantur quandoquidem dependent à concursu effectu causæ creatæ, quæ non est nata cōcurrere ad terminum creationis; qualis ratio nō habetur de Habitibus, vnde quamvis actus educerentur, non sequitur quod educantur habitus, vt est evidens.

Contra opponit Mastrius hanc disparitatem non esse ad rem, primò quia non ideo habitus creantur quia Deus se solo illos effectiue producit, nam se solo producit alias formas quæ educantur.

Secundo quia concursus causæ secundæ materialis excludit educationem, nō autem concursus causæ secundæ effectiua. Tertiò, quia quamvis nulla causa effectiua secunda concurrat cum Deo ad producendos habitus supernaturales, possent tamen educi si producerentur dependenter à subiecto.

Quarto quia Theologi ponunt quosdam actus supernaturales in nobis immediate operatos, quos videntur etiam ponere educatos: ergo creatio, vel effectiua alicuius formæ non opponitur, vel auferitur per concursum causæ secundæ effectiua, vel negationem eius. Non ergo ex hoc actus dicentur educi, habitus autem non educi, quod ad illorum productionem concurrant causa secundæ, ad hos vero non ita.

Quinto addit disparitatem meam non posse adduci sine manifesta petitione principiij; nam disparitas est quod actus non creantur, quia potentia nostra ad illos concurrit, quæ nequit tendere in terminum creationis; habitus vero non producuntur à nostra potentia, quia creantur, petunt manifeste principium, quia hoc est in controversia an creantur.

Sed hæc nihil faciunt contra meam disparitatem, quam videtur Mastrius non intelligisse, aut vt ipse metu solet dicere, non voluisse intelligere.

Ego non dixi propterea solum habitus creari, quia non producuntur à nobis effectiua, sed dixi, propterea actus non creari, quia producuntur à nobis effectiua, & nos non possumus concurrere ad terminum creationis: & dixi propterea esse aliquam disparitatem ob quam quamvis actus educentur, non propterea tamen deberent educi habitus, nam certe ex concursu nostro effectu ad actus potest colligi, quod non creantur; sed ex concursu nostro effectiua ad habitus supernaturales non potest colligi, quod habitus non creantur, quia non habemus concursum talem ad illos. Vnde manifestum est primum, quod opponit non facere ad rem.

Ad secundum dico, quod contineat doctrinā falsam in doctrina omnium & Mastrij, nam evidens est, quod concursus causæ materialis nō excludat educationem, sed potius includat, nam numquā potest esse educatione sine illa; & vbi nō est talis concursus non est educatione; quod adeo evidens est vt putem aliquem errorem irrephissē in illa parte discursus ex incuria Ammanuēsis, vel Typographi.

Fortassis voluit dicere, quod defectus concursus causæ secundæ effectiua nō excludat educationem, sed defectus concursus causæ materialis: si autem velit hoc, respondeo id verum est, sed non ad rem, quia licet defectus concursus causæ secundæ effectiua nō excludat educationem, tamen concursus causæ secundæ talis excludit creationem, cum nō possit terminati ad creationem, & supponat, seu inuoluit concursus causæ materialis, sine quo nequit esse educatione, & propterea cum causæ secundæ concurrant ad actus supernaturales, sequitur illos educi; & cum non concurrant ad habitus supernaturales, sequitur, quod nō omnis ratio qua probat educationem actuum, probet educationem habituum, quod est meum intentum, & tā manifestū vt mīror cur cōtra voluerit discurrere Mastrius.

Ad tertium concedo totum, sed nihil inde habetur ad rem; quia non dixi solam causam ob quam habitus supernaturales creantur esse, quod à solo Deo producuntur; sed dixi causam sufficientem ad hoc vt non deberent educi ob rationem illam assignatam, ob quam debent dicī actus educi, scilicet quod producantur à solo Deo, à quo solo non producantur actus.

Ad quartum quidquid sit de veritate ipsius, circa quod multa dicenda occurunt, hic omittenda, quia non necessaria: Respondeo concedendo antecedens, & negando consequētiam qua parte dicitur, quod creatio non ponitur, nec auferitur per concursum causæ secundæ, quia quotiescumque est concursus causæ secundæ effectiua, non est creatio, quoad reliquas partes transcat illa consequētia.

Ad secundum consequens concedo ipsum; nec id ego dixi, sed quod ex eo, quod actus producerentur à causa secunda, haberetur aliqua ratio ob quam deberent educi, quæ ratio non haberetur ob quam habitus deberent educi, quidquid sit, an daretur aliqua ratio id probans etiam de habitibus, & consequenter, quod non est eadem ratio de habitibus & alicibus quantum ad creationem, aut educationem.

Ad ultimum nego committi principiij petitionē in illa disparitate, quæ facilis est & admissa ab omnibus; neque dicitur in illa, quod ideo habitus nō producuntur à potentia quia creantur, vt dicit Mastrius ex suo capite nō ex meo (quia id esset petere principium, sed dicitur disparitatem esse inter illa, quod habitus non producuntur effectiua à nobis) (quod omnes concedunt), non ex eo, quod creantur, quia hoc non admittitur ab omnibus, sed ex aliis principiis Theologicis) actus vero producatur: & hinc deducitur aliquam esse rationem ob quam colligi possit educatio actuum, quæ ratio non habetur ad probandum, quod habitus educantur, nimirum concursus causæ effectiua secundæ, qui haberi nequit absque concursu causæ materialis, & consequenter absque educatione.

Multa præterea proponit Mastrius n. 293. & sequentibus contra ea, quibus impugnaueram explicationem eius de educatione; sed quia nihil habent difficultatis, & manifeste patet, quod non satisfaciant, ea lectoris censuræ remitto.

Alia etiam multa adfert n. 299, & sequentibus contra meam doctrinam de præcessione, relationis actionis ad terminum, quæ etiam ob eandem rationem, & quia in omnibus fere manifeste petit principium, omitto.

Solum examinabo responsum Mastrij ad argumentū meum quo n. 42. mea Appendicis probabam causalitatem non esse relationem posteriorem effectu. Sic ergo hoc probauit. Datur aliquis influxus causæ in effectum qui necessario prærequisitur ad positionē effectus, & ad resultantiam cuiuscumq; relationis sequentis effectum, sive tanquam ratio fundandi, sive tanquam cōditio, sive

qua

quia non, sed ille influxus est distinctus à causa & effectu, & hoc supposito est causalitas qua causa denominatur causat in actu secundo: ergo causalitas causæ non sequitur effectum.

Probatur maior (per errorem aut Typographi, aut Ammanensis irreprobis in Apologia antecedens loco maioris, quod pueriliter animaduersum putarem à Mastrio, nisi scirem ipsum esse virum grauem.)

Probatur inquam maior, quia potest esse causa & effectus quoad entitatem suam abolutam in rerum natura simul existentes, ut quando Deus se solo producet illas, quin causa influeret in effectum, & quin sequatur relatio sequens effectum ad causam: ergo debet esse aliquid præsum ad illam relationem, ratione cuius sequatur illa relatio: sed nihil aliud potest assignari præter influxum causal in effectum: ergo.

Probatur minor quoad primam partem in qua sola potest esse difficultas, quia potest esse entitas, causa & effectus in rerum natura absque illo influxu: ergo influxus distinguitur ab illis realiter, aut modaliter.

Ut respondeat Mastrius, examinat primo an sit in forma, & ait, quod plusquam tribus terminis constat, quia in minori assumitur quod influxus sit distinctus à causa, & effectu, & quod sit causalitas, & hinc concluditur, quod causalitas non sequatur effectum, vbi ut patet, inquit, non tota subiicitur media extremitas.

Deinde cum argumentum sit in tertia figura vbi medium bis subiicitur, non facile videtur ad quem modum spectat, cum constet ex duabus particularibus affirmatiuis.

Miror Mastrium cum videatur proposuisse in hac secunda parte Metaphysicæ modestius loqui quam solebat, voluisse aduertere hæc in argumeto clarissimo & conuincente, nisi peccet in materia; debebat aduertere, quod breuitatis causa redixerim duos syllogismos in unum, quia non poteram dubitare, quod aliquis dubitaret de forma, ad quam vel tyro facile discursum reduceret, cum difficultas esset in veritate propositionum: sed hoc ex eodem iudicio prouenit ex quo ortum est, quod reprehenderit, quod ly antecedens positum sit loco ly Major.

Sed responderet in forma negando maiorem cum sua probatione, non enim bene probatur: maior enim est hæc, datur aliquis influxus causal in effectum qui necessario prærequisitur ad positionem effectus & relationis ipsum sequentis, sed maior illa non concluditur in probatione: sed hæc altera, ergo debet esse aliquid præter illas entitatis ratione cuius sequatur illa relatio effectus ad causam.

Credo sane Mastrium, dum hoc modo discurrit, fuisse distractum, nam licet illa maior probanda non inferebatur immediate, sed illa propositio quam ipse dicit, tamen postea statim inferebatur maior ex illa propositione: nam subsumpsit, sed nihil aliud assignari potest, (nimis præter entitatem causal & effectum, quod sit prærequisitum tanquam ratio fundandi, aut conditio sine qua non, ad relationem sequentem effectum) præter influxum: ergo datur influxus causal in effectum qui necessario prærequisitur, &c.

Sed ipse negat rite concludi hoc, (& hoc quidem spectabat ad rem) quia antecedens Enthymematis, quo probabam maiorem, erat hæc, potest esse effectus, & causa quoad entitatis suas absolutas simul existentes, ut cum Deus se solo produceret effectum sine eo, quod sequatur illa relatio, quæ est causalitas: ergo debet esse aliquid aliud ratione cuius sequatur illa relatio: hoc autem consequens putat Mastrius vitiouse deduci, cum potius oppositum deduci deberet: si enim, inquit, sumitur in antecedente, quod potest esse effectus, & causa in rerum natura sine eo quod sequatur illa posterior relatio effe-

ctus, quæ sit causalitas, quomodo hic deducitur influxum debere esse aliquid præter illas entitates, ratione cuius sequatur illa relatio. Iam dixi Mastrium fuisse distractum cum hæc scripsit: Intentum meum & satis sane intelligentibus difficultatem quæcumque controvenerit, expeditum erat hoc: entitas causal, v.g. ignis, potest esse in rerum natura simul cum entitate effectus, v.g. calor, sine eo, quod calor dicat respectum cauatis ad ignem, ut cum Deus utrumque se solo produceret: ergo debet esse aliquid præter illas entitatis ignis & caloris, ratione cuius sequatur illa relatio cauatis ad ignem sequens calorem, quam dicit Mastrius, esse causalitatem, quæ consequentia videtur evidens.

Puto Mastrium propter distractionem quæ habuit, cū mea legeret, putauisse me dixisse, quod entitas causal & effectus possint esse in rerum natura absq; illa relatione posteriori, aut influxu illius causal: sed nec hoc sóniaui; nec spectauit ad meum intentum; sed dixi & probaui, quod possint esse absq; relatione ad causam illā cuius entitatem dixi posse esse simul cum effectu, & absq; influxu illius causal, quamvis non possint esse simul absq; influxu alicuius alterius causal & relatione ad illā.

Et per hoc patet, quod male negauerit etiam minorum mei discursus ac eius probationem.

Sane ipsem percepit, ex parte vim discursus n. 304, dixi autem ex parte, quia putat me posuisse influxum præsum inter causam creatam, & effectum, non vero inter Deum & effectum: sed fallitur, nam pono utrobiq; influxu præsum, sed ille qui est ex parte Dei, est voluntarius illius, qui vero est ex parte creaturæ est respectus.

Sed nec aliquid dicit in forma qua soluatur difficultas, nisi quod non requiriatur aliquid præsum, quod sit ratio fundandi, aut conditio sine qua non, ratione cuius sequatur relatio inter causam & effectum præter positionem causal & consecutionem effectus; quod prorsus non satis facit: nam difficultas est unde habet res illa quæ est effectus quod sequatur, seu quid requiritur ad hoc ut sit positio effectus & consecutio causal: nam certe ad hoc non sufficit entitas causal & effectus, quia possint esse sine eo, quod sit consecutio effectus ad illam entitatem causal.

Quod etiam addit, si aliquid aliud requiratur, nihil debere esse præter ordinem prærequisitum ad agendum, & ad alias concavas ratione cuius causa dicitur esse in potentia proxima, quæ erat ante in potentia tantum remota; hoc inquam nihil iuvat, quia si ille ordo prærequisitus sit terminatus ad effectum & distinctus à causa, habetur intentum, quod detur relatio præsum ad effectum in causa, quæ consequenter sit causalitas eius, & si non sit distinctus à causa, præter illum aliud, aliud requiritur ratione cuius sequatur consecutio effectus & respectus omnis sequens effectum.

Per quæ patet nihil prorsus valere responsonem Mastrij n. 305, ad aliam probationem, qua idem probauit in Appendice num. 35. & 40.

Hæc sufficient ad omnia quæ reperi digna examine in secunda parte Metaphysicæ Mastrij contra me, & quia haec tenus reperi ad nullam vix quam ex meis difficultatibus propositis sive in Philosophia, sive in Appendice mea, ipsum cum illa apparentia sufficienter satisfecisse; & quia etiam non possum expectare, ut melius respondeat ad reliqua quibus nondum respondit, sed promittit se responsurum, aut ad illa quæ in hac editione contra ipsum opposui; iam sincere propono, numquam me amplius ipsi responsurum: & fere sane pœnitet, quod in his ipsis additionibus tempus perdidem, quod longe melius in aliis meis grauioribus studiis impenderet: omnia autem cedant optem in Dei omnipotentis, B.V.M. Sanctorum Francisci, Patricij, & reliquorum honorem & gloriam. Amen.